

ΝΕΟΙ ΑΠΟΜΟΙ

ΑΘΗΝΑΙ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1940 ΑΡΙΘ. 25

ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΘΝΙΚΗ
ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΚΗ
ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΣ

ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ

Πρόεδρος

Ἀντιπρόεδρος

ΕΠ. ΧΑΡΙΛΑΟΣ πρῶην ὑπουργός

Γ. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ ἀντιστράτηγος.

Ι Δ Ρ Υ Τ Α Ι

ΑΓΓΕΛΟΣ ΓΕΩΡΓΑΤΟΣ—ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΑΝΤΑΣ—ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Ν. ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ—ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΔΡΙΤΣΑΣ—ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΕΥΣΤΡΑΤΙΑΔΗΣ—ΠΕΤΡΟΣ ΖΑΛΟΚΩΣΤΑΣ—ΑΓΓΕΛΟΣ ΚΑΝΕΛΟΠΟΥΛΟΣ—ΑΡ. ΚΟΥΖΗΣ—Κ. ΜΑΛΑΜΑΤΙΑΝΟΣ
† ΜΕΝΕΛΑΟΣ ΜΕΤΑΞΑΣ—ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ—ΜΙΧΑΗΛ ΡΙΝΟΠΟΥΛΟΣ—ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΣΤΑΘΑΤΟΣ—ΑΝΔΡΕΑΣ ΧΑΤΖΗΚΥΡΙΑΚΟΣ.

ΕΔΡΑ: ΑΘΗΝΑΙ. ΓΡΑΦΕΙΑ: ΟΔΟΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ 78 — ΤΗΛΕΦΩΝΟΝ 32 633

ΝΕΟΙ ΔΡΟΜΟΙ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΟΔΟΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ 78

ΤΙΜΗ ΦΥΛΛΟΥ ΔΡΧ. 5

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1940

ΕΤΟΣ 3ον

ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛΟΥ 25

= ΤΗΛΕΦΩΝΟΝ: 32-633 =

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΔΡΧ. 60

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ «Η ΤΕΧΝΗ»

Πλατεία Ἀγ. Θεοδώρων Σκουλενίου

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ν. Π. Ἀποστολόπουλος — Ἀλ. Ἰατρίδης — Ν. Χαρίλαος.

(Τὸ περιοδικὸν δεσμεύεται ἀπέναντι τρίτων διὰ τῆς σφραγίδος αὐτοῦ καὶ διὰ τῆς ὑπογραφῆς ἐνὸς τῶν μελῶν τῆς Συντακτικῆς Ἐπιτροπῆς)

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Χειμῶν, ὑπὸ Κ. Μ. Γερηνίου. Τὰ Πρωτοχρονιάτικα ἔθιμα ὑπὸ Κ. Κουρούκλι. Ἱστορία τῆς Τέχνης διὰ μέσου τῶν αἰώνων, ὑπὸ Κ. Δημητρίου. Μέσα σὲ μιὰ Ταβέρνα κρεῶλων, ὑπὸ L. Ρίμμι κατὰ μετάφρασιν Ἑλένης Π. Ψαμένου. Ἡ ὠμορφιά, ὑπὸ Rilke, κατὰ μετάφρασιν, Ἰωάνης Α. Δραγοῦμι. Αἱ «Βίγκαι» τοῦ Εὐριπίδου κατὰ μετάφρασιν, Παλμύρας Χονδροδύμου Ἡ Γυναίκα ὑπὸ Νέμου Ἀνέμου. Ὁ ἀνδρὶς τοῦ Λεωνίδου τῆς Σπάρτης, ὑπὸ Ἀλεξ. Θ. Φιλαδέλφειος. Ἡ κατάληψις τῆς Ἡπείρου καὶ Θεσσαλίας κατὰ τὸ 1881, ὑπὸ Ν. Ι. Κοκίδου ἀντιστράτηγου. ΧΡΟΝΙΚΑ: Ἐσωτερικὰ καὶ Ἐξωτερικὰ γεγονότα τοῦ λήξαντος μηνός. Ἡμερολόγιον τῶν Ἀρχαιολογικῶν γεγονότων τοῦ λήξαντος ἔτους, συντασσόμενον ὑπὸ τὴν ἐποπτεῖαν Ἀλεξ. Θ. Φιλαδέλφειος. Τὸ νέον ἔργον τοῦ Παλαμά, ὑπὸ Ν. Π. Ἀποστολοπούλου. Ἰωάννης Λεωνίδας—Θεοδόσιος Μελάς. Ἡ κίνησις τῆς Σιβιτανιδείου. Ἡ κίνησις τοῦ Ἡφαίστου. Σχολή Βιομηχανικῶν Σπουδῶν.

ΝΕΟΙ ΔΡΟΜΟΙ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΑΘΗΝΑΙ
ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛΟΥ 25 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1940

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΟΔΟΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ 78
ΤΗΛΕΦΩΝΟΝ: 32-633

Χ Ε Ι Μ Ω Ν

Παντοῦ ᾿ν' ἀπλωμένο
Τὸ χιόνι στὴν πλασι
Κι' ὁ ἄσπρος ὁ πέπλος
Τὴν ἔχει σκεπάση

Τῆ' δύναμι' ἐκείνην
Ὅποθ, ναρκωμένη,
Τὴν ἀνοιξιν πάλιν
Γιὰ ν᾿άρθῃ, προσμένει.

Ποῖο χιόνι ὄμως τάχα
Μποροῦσε νὰ φθάση
Τὴν ψύχραν ἐκείνην
Ποτέ του νὰ μοιάση.

Ποῦ σκέπη τοῦ κόνου
Τὴν ἔχει ἀπλωμένη
Καὶ ἀνοιξίς ν᾿άρθῃ
Καμμιά δὲν προσμένει;

Κ. Μ. ΓΕΡΗΝΙΟΣ

ΤΑ ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΤΙΚΑ ΕΘΙΜΑ

Ἡ ἑορτὴ τῆς πρωτοχρονιάς εἶναι παλαιοτάτη καὶ ἀρχίζει περίπου ὑπὸ τοὺς πρώτους ρωμαϊκοὺς χρόνους.

Κατ' ἀρχὰς δὲν ἐφορῶντο μετ' ἐπισημότητα, ἀλλὰ κατὰ τοὺς τελευταίους Ρωμαϊκοὺς χρόνους καὶ κατὰ τοὺς χριστιανικοὺς, ἤρχισεν νὰ πανηγυρίζεται μεγαλοπρεπῶς. Ἐπίσης τὰ δῶρα τὰ ὅποια δίδονται κατὰ τὴν πρωτοχρονιά, εἶναι συνήθεια παμπάλαια καὶ ἐπεκράτησεν ἐπίσης ἀπὸ τοὺς Ρωμαϊκοὺς χρόνους, ὅτι οἱ Σαββίνοι, ἡμιβάρβαρος λαὸς τῆς Ἰταλίας, προσέφερον τὴν πρώτην τοῦ νέου ἔτους εἰς τὸν ἀρχηγόν των ἕνα κλάδον δάφνης ὡς αἷσιον οἰωνόν. Ἐκτοτε ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐπεκράτησεν ἡ συνήθεια νὰ δίδεται τὸ αἷσιον αὐτὸ δῶρον καὶ εἰς τοὺς ἄλλους ἀξιωματούχους καὶ τοὺς διαφόρους ἀρχοντας καὶ ἀρχότερον καὶ εἰς τοὺς ἀνθρώπους τοῦ λαοῦ.

Εἰς ὑστερωτέρους χρόνους τὸ κλάδι αὐτὸ ἐγκατελείφθη καὶ ἀντὶ δάφνης ἔδιδον ὡς δῶρα διαφόρους καρπούς ἢ γλυκίσματα ἢ νομίσματα ἢ ἄλλα χρήσιμα πράγματα καὶ πρὸ πάντων νομίσματα διὰ νὰ ἀκολουθήσῃ δῆθεν πλούσιος ὁ χρόνος. Ἀπὸ τότε λοιπὸν ἐπεκράτησεν ἡ συνήθεια τῶν μποναμάδων τῆς πρωτοχρονιάς, συνήθεια ἡ ὁποία παρελήφθη καὶ ἀπὸ τοὺς Χριστιανοὺς καὶ διατηρήθη μέχρι σήμερον. Προσφέρονται δὲ καὶ σήμερον πολύτιμα καὶ χρήσιμα δῶρα, ἀλλὰ καὶ γλυκίσματα καὶ εἰς μερικὰ δὲ μέρη καὶ πῆττες. Ἡ συνήθεια δὲ αὕτη τοῦ νὰ κατασκευάζεται ἡ βασιλόπητα τὴν πρωτοχρονιάν καὶ νὰ τίθεται ἐν αὐτῇ νόμισμα, εἶναι ἐπίσης παλαιὰ καὶ ἔχει τὴν ἀρχὴν τῆς εἰς τοὺς χρόνους τοῦ μεγάλου Βασιλείου. Κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἦτο ἑπαρχὸς τῆς Καπαδοκίας ἄνθρωπος σιληρὸς καὶ φοβερός, ὅστις εἶχε τρομοκρατήσει ὅλους τοὺς Χριστιανοὺς. Ἐπέδραμεν κατὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν πόλεων, τὰς ἐλεηλίτει καὶ ἠρπαζεν ὅσους ἠθέληεν ἀιχμαλώτους ὡς δούλους. Μίαν τοιαύτην ἐπιδρομὴν ἐπεχείρησε κατὰ τῆς Καισαρείας, τῆς ὁποίας ἐπίσκοπος ἦτο τότε ὁ Μέγας Βασίλειος. Γεωργοὶ εὐρισκόμενοι εἰς τοὺς ἀγρούς εἶδον τὸν ἐπυρόμενον τύραννον καὶ ἔσπευσαν νὰ ἀναγγείλουν τοῦτο εἰς τὴν πόλιν. Ἡ πόλις ἀνεστατώθη ἐκ τῆς εἰδήσεως, καὶ μόνον ὁ μέγας ἱεράρχης ἀτάραχος ἐσκέπτετο νὰ εὕρη τρόπον νὰ σώσῃ τὸ ποίμνιον τοῦ ἀπὸ τὸν τρομερὸν ἑπαρχον. Ἐπειδὴ ἐγινώριζεν ὅτι ὁ ἑπαρχὸς ἦτο φιλάργυρος, προσέπεισε τοὺς Χριστιανοὺς νὰ φέρωσιν εἰς αὐτὸν ὅτι πολύτιμον εἶχε ἕκαστος. Οἱ Χριστιανοὶ ὑπήκουσαν καὶ ὁ ἱεράρχης συλλέξας πλῆθος ἀντικειμένων καὶ θέσας αὐτὰ εἰς πολυτελέστατα δοχεῖα, ἐξῆλθεν μετὰ τῶν χριστιανῶν εἰς προῦπάντησιν τοῦ ἑπαρχοῦ. Ἐξω τῆς πόλεως τὸν συνήτησεν ὁ Βασίλειος, τὸν προσφώνει καὶ τοῦ προσφέρει ἐκ μέρους τῶν Χριστιανῶν τὸ πλῆθος τῶν δώρων. Ὁ τύραννος συνεκινήθη καὶ εὐχαριστήσας αὐτοὺς ἐπανῆλθεν εἰς τὰ ἴδια χωρὶς νὰ ἐνοχλήσῃ τοὺς Χριστιανοὺς οὔτε νὰ λάβῃ τὰ δῶρα των.

Οἱ πολῖται ἐπέστρεψιν περιχαρεῖς εἰς τὴν πόλιν καὶ ἐπανηγύρισαν τὴν σωτηρίαν των. Ὁ δὲ Βασίλειος ἠθέλησεν νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς αὐτοὺς τὸ ἀντικείμενά των, ἀλλ' εὐρέθη εἰς δύσκολον θέσιν, διότι ἕνεκα μεγάλου πλῆθους αὐτῶν δὲ ἠδύνατο νὰ ἐνθυμῆται τίνας ἦτο ἕκαστον τούτων. Διέταξε λοιπὸν νὰ κατασκευάσωσι τόσους πλακούντας (πῆττες) ὅσα ἦσαν τὰ πρὸς διανομὴν ἀντικείμενα καὶ νὰ θέσωσιν εἰς ἕκαστον καὶ ἀνὰ ἕν νόμισμα. Ἀφ' οὗ δὲ ἐγένοντο οἱ πλακούντες, ὁ Μ. Βασίλειος διένειμε τούτους εἰς τοὺς Χριστιανοὺς, οἵτινες διὰ τὴν ἐκποσῆν αὐτοῦς τύρον ὡ τοῦ θαύματος, ἕκαστος εἰς τὸν ἰδικόν του τὸ ἀντικείμενον τὸ ὅποιον εἶχε προσφέρει.

Εἰς ἀνάμνησιν τοῦ γεγονότος τούτου παρασκευάζεται ἕκτοτε ἡ πρωτοχρονιάτικη πῆττα, ἡ ὁποία πρὸς τιμὴν τοῦ Βασιλείου λέγεται Βασιλόπητα.

Κ. ΚΟΥΡΟΥΚΛΗΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΚΑΙ ΕΞΕΛΙΞΙΣ ΑΥΤΗΣ ΔΙΑ ΜΕΣΟΥ ΤΩΝ ΑΙΩΝΩΝ

ὑπὸ Κ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Τέχνη εἶναι ἡ βῆσις τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου τῆς χθὲς, τῆς σήμερον καὶ τῆς αὔριον.

Τέχνη καλεῖται ἡ πλήρης συστηματοποίησης ὅλων τῶν συναισθημάτων τοῦ ἀνθρώπου παρουσιαζομένη ὑπὸ διαφόρους μορφὰς καλλιτεχνικὰς, ἴτοι τοῦ λόγου, τῶν ἤχων, τῶν κινήσεων, τῶν χρωμάτων κ.λ.π.

Κατὰ τὸν Ἑγγελες, ἡ τέχνη εἶναι «ἡ προσπάθεια, διὰ τῆς ὁποίας τὸ πνεῦμα ἐπιζητεῖ νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν ἰδέαν παρουσιαζομένην ὑπὸ πλήρη αἰσθητικὴν μορφήν». Ἀντιθέτως ὅμως ὁ ὀρισμὸς αὐτὸς ἀποδεικνύει πλήρη περιωρόνησιν τοῦ κοινωνικοῦ χαρακτήρος τῆς τέχνης. Παραλλήλως πρὸς τὸν Ἑγγελες, πολλοὶ γνωστοὶ κοινωνιολόγοι, ἐθεώρησαν πολὺ δικαίως, τὴν τέχνην ὡς κοινωνικὸν φαινόμενον διαπιστώσαντες οὕτως εἰπεῖν τὴν σπειρὴν σχέσιν ἣτις ὑφίσταται μετὰ τῆς καλλιτεχνικῆς παραγωγῆς καὶ τῶν συγχρονισμένων ἱστορικῶν συνθηκῶν.

Ἄς ἐξετάσωμεν τὰ πρωτόγονα καλλιτεχνικὰ προϊόντα ἅτινα μᾶς καταδεικνύουν σαφῶς ὅτι κοινωνικὸς ἢ οικονομικὴ ἐνέργεια προσογήθη ἀπὸ τὴν τέχνην. Οἱ λαοὶ ποὺ ἀποξύν ἀπὸ τὴν θύραν, ἀναπαριστάνουν θρησκευτικὰς σημάς, τὰ χονδροειδῆ θεατρικὰ ἔργα τῶν αὐτῶν λαῶν, ὑπενθυμίζουσι τὴν παντομίμην τῶν ζώων. Ἐπίσης δὲ ἀκόμη καὶ τὰ ἔργα τῶν γεωργικῶν λαῶν ἔχουν τὴν σφραγίδα τοῦ τρόπου τῆς ζωῆς των.

Σήμερον δὲ πάλιν ὁ χορὸς τῶν Αὐστροαλιανῶν καθὼς ἐπίσης καὶ τῶν Νεοζηλανθῶν μᾶς ὑπενθυμίζει τὰς κινήσεις καὶ τὰς χειρονομίας, αἱ ὁποῖαι συνδέουσιν τὴν καλλιέργειαν τῆς γῆς καὶ τὴν συγκομιδὴν τῶν καρπῶν.

Εἰς τὰς ἄκρας πολιτισμένας κοινωνίας γεγινὸς εἶναι ὅτι ἡ τέχνη βεβαίως δὲν ἐξαρτᾶται ἀμέσως ἐκ τῆς οἰκονομίας. Ἐμπορεῖ εἶς νὰ ἀνεύρῃ ἐκ τῆς οἰκονομίας τὰς πραγματικὰς αἰτίας τοῦ χροῦ τοῦ ἀγρίου, ὅπως ἀκόμη θὰ ἦτο μέγας παραλογισμὸς ν' ἀναζητῶμεν εἰς τὴν οἰκονομίαν τὴν τεχνικὴν ἐξήγησιν μιᾶς συμφωνίας τοῦ Μπετόβεν ἢ τοῦ Μότσαρτ.

Πλειστάκις ὅμως ἡ τέχνη ἀκμάζει μετὰ τῶν μὴ παραγωγικῶν τάξεων, ἢ ὑπαρξίς τῶν ὁποίων βεβαίως εἶναι καὶ συνέπεια τῶν οικονομικῶν συνθηκῶν.

Ἡ κάποις ὅμως φαινομενικὴ ἀνεξαρτησία τῆς τέχνης ἀπὸ τῶν οικονομικῶν συνθηκῶν ἐξηγεῖ ἐν μέρει τὰς ἰδεαλιστικὰς ἀδυναμίας, ὅτι ἡ τέχνη ἀπετέλεσεν καὶ ἀποτελεῖ κατὰ τὸ ἰδιαιτέρον τὸ ὅποιον ἔχει σχέσιν μόνον μετὰ τὴν ἀτομικὴν ψυχολογίαν. Διὰ νὰ ἐξηγήσωμεν δὲ ἀκόμη πῶς ὀρθῶς τὰ καλλιτεχνικὰ φαινόμενα καὶ διὰ νὰ τὰ συδέσωμεν καλλίτερον μετὰ τὰ κοινωνικὰ γεγονότα, ὀφείλομεν πρῶτον ν' ἀντιληφθῶμεν ὀρθῶς τὰ κοινωνικὰ φαινόμενα. Διότι ἡ καλλιτεχνικὴ παραγωγή εἶναι πολὺ στενὰ συνδεδεμένη μετὰ τὴν κοινωνικὴν ζωὴν, καὶ δὲν δύναται ἄλλως νὰ ἐξηγηθῇ εἰμὶ μόνον μετὰ τὴν ψυχολογίαν τῶν τάξεων.

Πλὴν ὅμως, τὸ ἔργον τῆς τέχνης, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ κοινωνιολογικὸν ἰσοδύναμον, τὸ ὅποιον ἔχει, περιέχει καὶ κάτι ἄλλο :

Τὴν δύναμιν νὰ γεννᾷ εἰς ἡμᾶς, ἀνεξαρτήτως τῆς ταξικῆς του προελεύσεως, τὴν αἰσθητικὴν συγκίνησιν διὰ κάτι τὸ ὠραῖον, Πλὴν ὅμως δὲν εἶναι δυνατόν νὰ εὐρώμεν, αἰώνιους καὶ ἀπολύτους κανόνες ποὺ θὰ χαρακτηρίζουν τὸ ὠραῖον.

Διὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς ὀφείλομεν ν' ἀναζητῶμεν πάντοτε τὸν τρόπον διὰ τοῦ ὁποίου ἡ κοινωνικὴ ἐξέλιξις ὀδήγησε τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖ ποὺ πρέπει νὰ εὐρίσκη τὴν αἰσθητικὴν ἀξίαν εἰς τὰς τοιαύτας ὀψεις τοῦ κόσμου, καθὼς καὶ εἰς τὸν τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον ἡ μεταβολὴ τῶν κοινωνικῶν συνθηκῶν, ὀδηγεῖ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸ μέρος ποὺ πρέπει ν' ἀνακαλύπτει τὸ ὠραῖον εἰς ὀψεις τοῦ κόσμου νέας ἢ καὶ διαφόρους.

Ἀντικειμενικότερον καλλιτεχνικὴ μεγαλοφυΐα εἶναι ἐκεῖνος ποὺ ἐκφράζει καλύτερον καὶ πληρέστερα ἀλλὰ καὶ πιὸ ἰσχυρὰ, τὴν ψυχολογίαν μιᾶς ὀρισμένης μόνον κοινωνικῆς ομάδος.

Κατὰ τὸν τρόπον αὐτὸν ὁ καλλιτέχνης συγκεντρώνει δι' ἑαυτὸν τὰς συγχρόνους του ἰδέας, τάσεις, κόθους, κλπ., τὰς ὁποίας δὲ καὶ ἐκδηλώνει εἰς τὸ ἔργον του.

Ἡ βίασις ὅμως εἶναι ὅτι δὲν τὰς δημιουργεῖ ὁ ἴδιος.

Δὲν ἐφευρίσκει τὴν ὠραιότητα διὰ νὰ τὴν ἀποδώσῃ εἰς τοὺς ἄνθρώπους, ἀλλὰ τοῦναντίον οἱ ἄνθρωποι ἀναγνωρίζουν ἐκεῖ τοῦ ἔργου του τὴν ὠραιότητα ἢ ὁποία φαίνεται διασκορπισμένη εἰς πολλαπλὰς ἐκδηλώσεις τῆς ζωῆς καὶ τοῦ καιροῦ των, καὶ τὴν ὁποίαν ἡ ἄκρως καλλιτεχνικὴ τοῦ ἀνθρώπου ἀδυναμία, δὲν ἐπιτρέπει εἰς τὸ νὰ διακρίνουν καὶ οἱ ἴδιοι παρὰ μόνον ἀτελῶς. Καὶ ὅμως ἡ καλλιτεχνικὴ μεγαλοφυΐα εἶναι ἄκρως ἐξαιρετικὸν ἄτομον στηριζομένη εἰς τὴν ἰκανότητα τῆς ἐκφράσεως καὶ ὄχι ὡς πρὸς ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον φαίνεται ὅτι ἐκφράζει.

Ἐπάνω εἰς τὸ περιεχόμενον τῆς τέχνης διὰ τῆς παρόδου τοῦ χρόνου διεμορφώθησαν δύο ἀντίπαλα ρεύματα, πρῶτον τὸ ρεῦμα τῆς «τέχνης διὰ τὴν τέχνην» καὶ δεύτερον τὸ ρεῦμα τῆς «ὀφελιμιστικῆς τέχνης». Ἐν τούτοις ὅμως τὸ ρεῦμα τῆς «τέχνης διὰ τὴν τέχνην», ἀποτελεῖ τὴν πλήρη ἀντανάκλασιν τῆς ἀσυμφωνίας μεταξὺ τοῦ καλλιτέχνου καὶ τῆς σημερινῆς καταστάσεως τῆς τάξεώς του. Διότι καὶ ὁ πλέον ἀπομεμαρυσμένος ἀπὸ τὴν κοινωνικὴν ζωὴν καλλιτέχνης, ὅπως ἀκριβῶς καὶ ὁ ἐνεργῶς ἀναμιγνυόμενος εἰς αὐτὴν ἐκφράζει χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ μίαν ἀπὸ τὰς ὀψεις τῆς ψυχολογίας τῶν τάξεων. Τὸ ρεῦμα ὅμως τῆς «ὀφελιμιστικῆς τέχνης», ἐμπροσθεῖται κυρίως ὑπὸ τῶν νεωτεριζόντων καλλιτεχνῶν, καὶ ἀποτελεῖ αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν τὴν ἐκφρασιν τῶν ἀναγκῶν τῆς μεγαλυτέρας μερίδος τῆς κοινωνίας, ποὺ ζητεῖ νὰ μεταβάλλῃ τὰ πάντα. Κατὰ τὰς ἐποχάς, τὰς ὁποίας ἡ ἀνάγκη αὐτὴ ἀποβαίνει καταφανής, καθίσταται προϊόντος τοῦ χρόνου καὶ ἐνσυνείδητος, καὶ προβάλλει ἀφ' ἑαυτῆς ἢ ἀκαίτητος, ὅπως, ἡ τέχνη διὰ τῆς πλήρους πραγματοποιήσεως τοῦ ἐκτάκτως ὠραίου προετοιμάσῃ καταλλήλως τοὺς ἄνθρώπους δημιουργοῦσα εἰς τὰς ψυχὰς τὸ κοινωνικῶς ὀφελίμον καὶ τὴν πραγματικὴν αἰσθητικὴν συγκίνησιν.

Ἄλλ' ὅμως ἡ τέχνη ἔχει καὶ ἄλλους ὀρισμοὺς καὶ κανόνες διαφόρους, ὡς κατωτέρω.

Ἡ γενινὴ αὐτῆς ἐννοία εἶναι ἡ συνισταμένη εἰς τὸ ὅτι χαρακτηρίζεται πᾶσα οἰαδήποτε ἐπιτηδειότης ἥτις καὶ ἀπεκτήθη διὰ τῆς ἀσκήσεως ἢ ἀκόμη καὶ διὰ τῆς ἐμπειρίας.

Καὶ ὅπως τὸ κάθῃ τί ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἔχει διακρίσεις οὕτω καὶ ἡ τέχνη χωρίζεται εἰς δύο μέρη.

Εἰς τὰς χειροτεχνικάς, καὶ εἰς τὰς καλὰς ἤτοι τὰς καλλιτεχνικάς. Κυρία ὅμως διαφορὰ μεταξὺ τῶν βιοτεχνικῶν καὶ καλῶν τεχνῶν, εἶναι ὅτι αἱ μὲν πρῶ-

ται ἀποβλέπουσιν εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν καθαρῶς βιωτικῶν ἀναγκῶν, αἱ δὲ δεύτεραι εἰς τὴν ἀναπαράστασιν τοῦ ὠραίου, ἐπὶ τῇ κυρίᾳ καὶ μόνον βάσει τῶν ἐκάστοτε κρατούντων ἄντικλήψεων στηριζομένη εἰς τὴν ἀπεικόνισιν τῆς προκλήσεως, αἰσθητικῶν συγκινήσεων.

Εἰς τὴν τάξιν τῶν καλῶν τεχνῶν, εἶναι ἡ ἀρχιτεκτονικὴ, ἡ γλυπτικὴ καὶ ἡ ζωγραφικὴ αἱ κυρίως καλούμεναι εἰκαστικαὶ τέχναι, αἵτινες καὶ ἀπευθύνονται εἰς ὄρασιν καὶ γενικώτερον ἀκόμη ἢ μουσικὴ, ἢ ποίησις, ἢ ῥητορικὴ, ἢ τέχνη τοῦ γράφειν καὶ ἡ μιμικὴ (ἠθοποιία). Ἀλλὰ πόσας μεταβολὰς δὲν ὑπέστησαν αἱ τέχναι ἀπὸ τῆς ἀνευρέσεώς των μέχρι σήμερον. Ἐν πρώτοις ἡ ὑποδηματοποιία, ἡ καθαρῶς βιοτεχνικὴ καὶ χειροτεχνικὴ αὐτὴ τέχνη πόσας μεταβολὰς δὲν ὑπέστη ἐξελιχθεῖσα βραδύτερον εἰς βιομηχανίαν.

Διότι εἴμεθα ὑποχρεωμένοι ν' ἀνατρέξωμεν εἰς ἄλλας ἐποχὰς διὰ νὰ παρατηρήσωμεν τὴν ἀρχικὴν τῆς ἐμφάνισιν μὲ τὸ χονδροειδέστατον πέλδιον καὶ τὴν ἀκαλαίσθηταν μπόταν, καὶ σὺν τῷ χρόνῳ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ συγχρονισμένου κομποῦ ὑποδήματος διὰ νὰ φθάσωμεν εἰς τὴν σημερινὴν ραγδαίαν ἐξέλιξιν τῆς. Ἀλλὰ δὲν εἶναι ἡ ὑποδηματοποιία μόνον, παρὰ καὶ τόσαι ἄλλαι, ὅπως ἡ τυπογραφία καὶ αἱ νέαι τέχναι στὴν θέσιν τῶν ὁποίων ἔρχεται καὶ ἡ φωτογραφικὴ.

Μήπως ὅμως ἡ ξυλουργικὴ, ἡ ἐπιπλαποιία, ἡ σιδηρουργικὴ, δὲν ὑπέστησαν τὴν ἀνάγκην τῆς ἐξελίξεως;

Ποῖα εἶναι ὅμως τὰ αἷτια τῆς τοιοῦτοτρόπως δημιουργηθείσης καταστάσεως ποὺ ἐπροκάλεσαν οὕτως εἰπεῖν τὴν πρὸς τὰ ἐμπροδὸς ὠθησιν τῆς τέχνης;

Ἀπλούστατα ἡ ὠθησις εἰς τὰς τέχνας ἐδόθη διὰ τῆς αὐξήσεως τῶν βιωτικῶν ἀναγκῶν, αἵτινες ἐζήτησαν διαρκῶς τὴν συγκάλυψιν αὐτῶν. Περισσότερον ὅμως ἀπ' ὅλα διὰ τὴν γενικώτερον ἐξάπλωσιν καὶ κατάκτησιν τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου ἐν τῷ οἰκονομικῷ πάντοτε πλαισίῳ, συνέτεινον κατὰ κύριον λόγον ἡ πρόοδος καὶ ὁ πολιτισμὸς, εἰς τὰ ὅποια δύο τινὰ καὶ ὀφείλεται ἡ ἄκρως οὐσιώδης ἐπιτυχία αὐτῆς.

Διὰ τῆς παρόδου τῶν χρόνων καὶ τῆς ἐπὶ πλέον ἐπιβολῆς εἰς ὅλα τὰ ἐπιπεδα, ἡ τέχνη, ὡς σημειωθεῖ ὅτι ὀφείλει τὴν ἐξέλιξιν τῆς, εἰς τὴν μηχανικὴν. Διὰ τῆς ἐπικρατήσεως σὺν τῇ προόδῳ τοῦ χρόνου τῆς μηχανικῆς, δὲν εἶναι ὑπερβολὴ εἰάν εἴπωμεν, ὅτι αὐτὴ ἐπεκράτησεν σταθερῶς καὶ ἐπεβλήθη πλήρως. Διότι διὰ τῆς ἐφευρέσεως τῶν διαφόρων τεχνικῶν εἰδικοτήτων ὄχι μόνον ἐξεμηδενίσθησαν τὰ ἐμπόδια, καταλύσαντα οὕτως εἰπεῖν τὸν μακρὸν χρόνον τῆς κατασκευῆς παντὸς βιοτεχνικοῦ ἢ βιομηχανικοῦ προϊόντος, ἀλλὰ καὶ ἀπέδωσαν πρὸς τὸν λαὸν εἶδη, τέλεια ἀπὸ πάσης τεχνικῆς ἀπόψεως τοιαῦτα, ὥστε χωρὶς ὑπερβολὴν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι ὄχι μόνον ἰκανοποιοῦν πλήρως τὰς ἀνάγκας τοῦ συνόλου, ἀλλὰ καὶ ἀποδίδουν σημαντικώτατα κέρδη εἰς τοὺς κατασκευαστὰς τούτων.

Ἄς ἐξετάσωμεν τὰς συνεχεῖς μεταβολὰς ἀπὸ τῆς πρωτογόνου ἐποχῆς, ὅτε ὁ ἄνθρωπος ἐζήτηε διὰ τῶν ἰδίων πνευματικῶν δυνάμεων νὰ ἐξέρη διάφορα ἐξορτήματα ἢ ἐργαλεῖα διὰ τῶν ὁποίων θὰ κατασκευάσῃ τὰ διάφορα εἶδη καὶ θὰ ὀδηγεῖτο εἰς τὴν κατασκευὴν τῶν ἄλλων πρὸς ἰκανοποίησιν τῶν ἀναγκῶν αὐτοῦ.

Ἐκ τοῦ σημείου τούτου σαφῶς πλέον ἀποδεικνύεται ὅτι, τέχνη ὑπῆρχε ἀπὸ τῆς παλαιολιθικῆς ἐποχῆς, καὶ μάλιστα ἐξελιγμένη εἰς μέγα βαθμὸν, ὥστε ἡδύνατο ν' ἀντεπεξέρχεται πλήρως πρὸς τὸν προορισμὸν τῆς.

Εἰς τὴν πρόοδον αὐτὴν τοῦ ἀνθρώπου συνέτεινον καὶ ἄλλα γεγονότα ὅπως ἔνα καὶ σημαντικώτερον, εἶναι τὸ ὅτι, ἐπέδρασαν εἰς τὸν ἄνθρωπον ἡ πνευματικὴ μόρφωσις.

Διὰ τῆς πνευματικῆς μορφώσεως ἡ ἐπιτυχία γίνεται πλέον αἰσθητή διότι ἀνεπτύσσεται μετὰ ταχύτητος ὁ ἀνθρώπινος νοῦς, καὶ ἐδημιουργεῖτο ἡ δεξιότης τοῦ πνεύματος.

Διότι εἶναι γεγονός ἀναμφισβήτητον ὅτι ἡ πνευματικὴ μόρφωσις, εἶναι ἡ συνισταμένη μεταξὺ τῆς ἐξέλιξεως, τῆς προόδου καὶ τοῦ πολιτισμοῦ.

Ὁ ἄνθρωπος ἐπὶ πλέον διὰ τῆς πνευματικῆς μορφώσεως ἐπέτυχεν τὴν πλήρη ἐξύψωσιν αὐτοῦ, ψυχικὴν, διανοητικὴν καὶ σωματικὴν, διότι ἐν ταυτῷ ἐπῆλθεν ἡ ἀφύπνισις τῶν αἰσθησέων καὶ ἡ τάσις πρὸς τὸ ὠραῖον, διὸ καὶ ἐδημιουργήθησαν τεχνίται πεπειραμένοι, καὶ ἀποκλειστικῶς ἐπιδοθέντες εἰς τὴν τέχνην των, οἱ ὅποιοι ὅμως πρὸς βελτίωσιν τῶν εἰδικοτήτων διὰ τῆς ἐπιδόσεως ἀπέδωσαν πραγματικὰ ἀριστουργήματα εἰς τὸ κοινωνικὸν σύνολον, μεγάλης ἀξίας καὶ ἱκανὰ διὰ τὴν ἀποδώσασθαι κέρδη καὶ ὄνομα. Αἱ τέχναι λοιπὸν βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον διὰ τῆς συνεχοῦς ἐξέλιξεως ἐδημιούργησαν ἐπαγγελματίας, ἐχάρξαν δρόμον πρὸς τὴν πρόοδον καὶ θέσιν ἐν τῇ κοινωνίᾳ ὡς καθαρῶς βιοποριστικὰ ἐπαγγέλματα.

Ἀπὸ τῶν π. χ. χρόνων ὅμως εἶχεν ἐπινοηθῆ ὁ καταμερισμὸς τῆς ἐργασίας ὅστις δύναται τις εἰπεῖν ὅτι, συντελεσθεὶς καὶ ἐθεμελίωσε τὴν ἱστορίαν τῆς τέχνης καὶ τῶν ἐπαγγελμάτων, ἐνῶ παραλλήλως ἡ πρόοδος τοῦ χρόνου ἐπέτυχεν τὴν οὐσίαν καὶ τὴν σημερινὴν βῆσιν.

Τέχνη ὑπῆρξεν ἀπὸ τῆς προϊστορικῆς ἐποχῆς, τοῦτο δὲ καταδεικνύεται σαφῶς.

Προοδευμένην τέχνην εἶχον καὶ οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες.

Ἄς οἴσωμεν μίαν ματίαν εἰς τὰ διάφορα ἔργα τέχνης ποῦ εὗρισκονται καὶ διατηροῦνται μέχρι σήμερον εἰς τὰ μουσεῖα μας. Ἄς ἀνεύρωμεν τὴν Ἀκρόπολιν, τὸν Παρθενῶνα, τὰς στήλας τοῦ Ὀλυμπίου Διός, καὶ τόσα ἄλλα ἔργα, καὶ ἃς διανοηθῶμεν διὰ μίαν καὶ μόνον στιγμὴν πῶς ἐκτίσθησαν τὰ πανύψηλα τεῖχη καὶ πῶς ἐτοποθετήθησαν τὰ μεγάλα ἱεῖνα μάρμαρα ἐπὶ τοῦ Παρθενῶνος καὶ ἀλλαχοῦ.

Ἄρα ἡ ἱστορία τῆς τέχνης ἔχει θεμέλια πολὺ βιθιαῖα μέσα ἀπὸ τοὺς προϊστορικοὺς χρόνους.

Εἴπομεν ἀνωτέρω ὅτι εἰς τὴν πρόοδον, τὴν ἐξέλιξιν καὶ τὴν ἐπιβολὴν τῆς τέχνης συνέτεινεν ἡ πνευματικὴ μόρφωσις τῶν λαῶν.

Πῶς ὅμως καὶ ἀπὸ πόσων ἐτῶν παρατηρεῖται ἡ ἐξέλιξις καὶ τί συνέτεινεν εἰς τὴν καθόλου μόρφωσιν τοῦ λαοῦ;

Ἡ διάδοσις τοῦ βιβλίου, ἡ ἐφεύρεσις τοῦ στοιχείου δηλαδὴ τῆς κινητῆς μήτρας ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Γουτεμβέργιου καὶ ἐντεῦθεν.

Μέχρι λοιπὸν τῆς ἐφευρέσεως τῆς κινητῆς μήτρας ἡ ἐκτύπωσις ἐγένετο ἀρχικῶς διὰ τῆς χειρᾶς ἐπὶ τοῦ ξύλου.

Ὁ τρόπος ὅμως τῆς ἀποτυπώσεως ἦτο δύσκολος καὶ ἐπίπονος. Τὸ ἀντίτυπον ἐστοίχιζε ἀρκετὰ καὶ λόγῳ τῆς ὑψηλῆς ταυ τιμῆς ἦτο ἀπρόσιτον εἰς τὸν κοινὸν κόσμον. Εὐθὺς ὅμως ὡς ἐφευρέθη ἡ κινητὴ μήτρα ὑπὸ τοῦ Γουτεμβέργιου ἡ ἐκτύπωσις ἐστοίχισεν κατὰ πολὺ εὐθινοτέρου καὶ ὡς ἐκ τούτου ἡ τιμὴ τοῦ ἐντύπου ἐξσημενίσθη φθάσασα εἰς τὸ ελάχιστον.

Μέχρι τότε ἡ μόρφωσις καθίστατο ὀπωσθήποτε δύσκολος καὶ ἐπετυγχάνετο μόνον διὰ τῆς διδασκαλίας καὶ τῶν διαλέξεων. Μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἡ σκέψις ἦτο ἀναγεγραμμένη πάνω εἰς ἓνα ἀπλὸ χαρτί, κτῆμα ἀποκλειστικῶς τοῦ γράψαντος, καὶ τὴν ὅποιαν δὲν ἠδύνατο νὰ ἀναγνώσῃ εἰμὶ μόνον τὸ στενὸν αὐτοῦ περιβάλλον.

λον. Τὰ πράγματα ὅμως ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἤλλαξαν ἄρδην πορείαν καὶ ἡ τιμὴ τοῦ ἀντύπου τῆς σκέψεως τοῦ σοφοῦ, ἐλαττωμένη εἰς τὸ ελάχιστον, ἐγένετο προσίτη εἰς τοὺς πάντας.

Ἄπ' ἐδῶ πλέον ἀρχίζει μιὰ νέα περίοδος διὰ τὴν τέχνην, στηριζομένη εἰς τὴν ἀπόκτησιν πνευματικῶν γνώσεων μεγαλυτέρων.

Διὰ τῆς ἀναγνώσεως τῆς σκέψεως, ὁ ἄνθρωπος εἰσέρχεται εἰς τὴν νέαν περίοδον τῆς προόδου καὶ τοῦ πολιτισμοῦ.

Τὸ μέχρι χθὲς μυστικὸν ἢ δύσκολον νὰ διαδοθῆ γίνεται κτῆμα ὅλου τοῦ κόσμου διὰ τῆς εὐχεροῦς ἀναπαγωγῆς.

Τὸ ἐμπόριον καταλαμβάνει τὴν θέσιν του ἐν τῷ κοινωνικῷ συνόλῳ, αἱ ἐπιστήμαι τὴν οὐσιαστικὴν ὁδὸν πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς ἀνθρωπότητος. Βιβλία καὶ συγγράματα πάσης φύσεως κυκλοφοροῦν, γινόμενα κτῆμα τῆς ὁλότητος.

Ἐδῶ πλέον παρατηρεῖται σαφῶς ἡ αὔξησις τῆς κοινωνικῆς διορατικότητος, καὶ ἡ νέα περίοδος τῆς τέχνης.

Ἡ τέχνη σήμερον διδάσκει, καὶ ὁ διδασκόμενος δύναται εὐχερότατα νὰ μάθῃ τὴν ἐξέλιξιν της.

Ἄλλ' ἡ τέχνη παραλλήλως ἐδημιούργησε καὶ τὴν ἐργασίαν, ἡ δὲ ἐργασία τὰς τάξεις. Αἱ τάξεις ἄλλοτε ἐδημιουργήθησαν ἀπὸ τοὺς π.Χ. χρόνους, διότι καὶ τότε δὲν ὑπῆρχεν ἡ ἰσοπολιτεῖα.

Τὰ πᾶν ἐπιτυγχάνεται διὰ τῆς ἐργασίας, ἡ δ' ἐργασία εἶναι ἡ βῆσις τῆς τέχνης καὶ τῆς ζωῆς.

Ὅλοι λοιπὸν οἱ ἀνωτέρω λόγοι οἵτινες εἶναι καθαρῶς οἰκονομικοὶ ἔχοντες ὡς βῆσιν τὸν καταμερισμὸν τῆς ἐργασίας, τὴν δημιουργίαν τῶν εἰδικοτήτων καὶ τὴν ἐδραίωσιν τῆς πίστεως, μιᾶς πίστεως ἐχούσης ὡς ἠθικὸν ἔρεισμα ὄχι μόνον ἀπλῶς τὸ συμφέρον, ἀλλὰ ποῖο πολὺ τὴν θετικὴν βῆσιν τῆς ἐπικρατήσεως καὶ σταθεροποιήσεως τῆς κοινωνίας, μὲ βῆσεις καὶ ἀρχάς, μὲ ὄνειρα καὶ ἐπιδιώξεις, κινεῖται νὰ ἰποδώσῃ ἀνθρώπους ἱκανοὺς, τεχνίτας ἐμπείρους καὶ εὐσυνειδήτους, ἀλλὰ περισσότερον ἀφοσιωμένους ὄχι μόνον εἰς τὴν τέχνην των, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν βελτίωσιν τῶν ὄρων τῆς ζωῆς.

Δὲν εἶναι λόγοι κενοί, οὔτε σκέψεις ἀκαθόρισται εἰάν εἴπομεν μὲ πίστην, ὅτι ἡ τέχνη χροσσιᾶ τὴν ἐπικράτησιν καὶ ἐξέλιξιν της, ὄχι εἰς τὴν πρόοδον τῆς κοινωνίας μόνον, ἀλλὰ ἔχει ὡς βῆσιν καὶ θέσιν, στηριζομένην ἐπάνω εἰς τὰς θεμελιώδεις ἐπιδιώξεις αἵτινες ὡς γνωστὸν εἶναι τοιαῦται, ποῦ δυνάμεθα νὰ τονίσωμεν ἀνευ οὐδεμιᾶς ὑπερβολῆς ὅτι, τὸ πᾶν ἐδημιούργησεν ἡ ζωὴ ὡς πρὸς τὴν ἐπιτυχῆ ἐπικράτησιν ἐν τῇ κοινωνίᾳ τοῦ ἀνθρώπου ὅσον ἀφορᾶ τὴν καθημερινὴν ἐξάπλωσιν του εἰς τὴν γῆν.

Αἱ Βιωτικαὶ ἀνάγκαι αἵτινες ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων διέκουν, τὴν κοινωνίαν, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ μὴν ἀπέδιδον μὲ τὴν ἐξέλιξιν τοῦ χρόνου ἐκεῖνο ποῦ ἔπρεπε νὰ ἀποδώσῃ, δηλαδὴ, τὴν δημιουργίαν τοῦ ὠραίου, τὴν ἀφύπνισιν τῆς καλαισθησίας, τὴν ἐξύψωσιν τῆς τέχνης, καὶ τὴν παγίωσιν αὐτῆς, ἐν τῷ ἐθνικῷ μίᾳ κοινωνίας ἠθικῆς, ὡς ἐξυπηρετούσης πρόσωπα καὶ πράγματα.

LIONELLO FIUMI

Ἐκ τῶν βιβλίων του
«Εἰκόνες ἀπὸ τῆς Ἀντίλλας»

ΜΕΣΑ ΣΕ ΜΙΑ ΤΑΒΕΡΝΑ ΚΡΕΟΛΩΝ

Τὸ βράδυ ἐκεῖνο στὴ Γκουανταλοππα, μέσα στὴ ταβέρνα τοῦ λιμανιοῦ, γύρω ἀπὸ μίαν σοῦπα κρεόλικη, ποὺ μὴ σιγανῆ φωτιὰ εἶχε δώσει οὐσίες ἀπὸ εἴκοσι διάφορα χόρτα, μιλοῦσε μὲ τοὺς χρώματισμοὺς ἀμφιτριονιάς μου.

Τὰ πρόσωπά τους εἶχαν τὸ χρῶμα τοῦ χαρουπιοῦ, καὶ τὰ μαλλιά τους κοντὰ καὶ κατσαρὰ ἔμοιαζαν μὲ μαύρες λειχήνες. Ἦσαν οἱ τελευταῖοι μὲ καθαρδαίμοι ἀπόγονοι δίχως ἀνακάτεμα, δίχως παρεξηγήσεις, ἀνήκαν στὴς χιλιάδες τόννους ζωντανοῦ ἐβένου τὸν ὅποιον ἢ ἀποικιακὴ πολιτικὴ τοῦ ἐξοκόσια καὶ ἐπτακόσια εἶχε μεταφέρει, μ' ἀλυσσιδες στὰ πόδια, στὸν παράδεισο τῶν Ἀντιλλῶν καὶ ἀντικατέστησε μὲ τοὺς δολοφονηθέντας αὐτόχθονας.

Ἀπὸ τὴν αἴθουσαν κάτω ἔφθανεν ὁ ρυθμικὸς ἦχος τοῦ «μπιγκουίν» ἔτσι ὅπως τὸν εἶδα ὅταν περνοῦσα, νάνακατεύεται μέσα στὰ ζωηρὰ κουνήματα σὰν ἀτμός τοῦ ρουμιοῦ, ἕνα ἀνθρώπινο ζυμάρει ἀπὸ χειλοῦδες μαύρες καὶ καλλιεργητῶν ζαχαροκαλάμου μὲ μεγάλα μαλακὰ καπέλλα, ἀπὸ ναυτεὺς ἀγκυροβολημένου πλοίου καὶ λιγερὲς μιγάδες ποὺ ἔμοιαζαν μὲ βερούκοκα καὶ μὲ καπνὸ ἀβάνας.

Ἡ Γκουανταλοππα ἦταν ὅλη ἕνας χορὸς τὸ βράδυ ἐκεῖνο, καὶ κάθε χωρική, καὶ κάθε πρωτευουσιάννα, νέα ἢ γρηά, ἀπὸ τὸ πρῶτ' εἶχε φορέσει τὰ κυριακάτικα της, τὰ χρωματιστὰ φορέματα μὲ τὰ λουλούδια, καὶ δέσει στὸ κεφάλι τὸ «μαντράς», ποὺ σφίγγει τὴν κορυφή σὰν χρωματιστὸ πανεράκι.

Ἦταν λαϊκὴ γιορτὴ, γιὰ ἕνα μοναδικὸ γεγονός. Πρὸ τριακοσίων ἐτῶν ἕνας εὐγενὴς, τυχοδιώκτης τῆς Νορμανδίας, ὁ Πιερ Μπελαίν ντ' Ἐσονσαμούκ, ἀσφαλῶς, μὲ φτερό πάνω στὸ βελούδινο καπέλλο του καὶ μεγάλες μπότες σὰν ἕνας καμαρωτὸς «Κουρσάρης» μυθιστορήματος— εἶχε στήσει ἐπὶ τῆς γῆς τῶν Ἀντιλλῶν τὴν σημαίαν τὴν γαλλικὴν, ἐν ὄνόματι τοῦ Βασιλέως του. Καὶ τώρα, γιὰ νὰ γιορτάσουν τὴν δυναμιστικὴν ἡμερομηνίαν, διὰ νὰ ἐπισφραγίσουν τριῶν αἰώνων ἀδιάκοπη πίστι πρὸς τὴν Μητέρα Πατρίδα, μίαν ὀλόκληρη φουρνιά ὑψηλῶν προσωπικοτήτων τῆς Δημοκρατίας, — Ὑπουργοί, Γερουσιασταί, βουλευταί, ἀκαδημαϊκοί, — καταφθάσαντες ἐπίτηδες ἀπὸ τὴν Γαλλία, ἔπειτα ἀπὸ δέκα ἡμερῶν ταξεῖδι Ἀτλαντικοῦ ἐπάνω σ' ἕνα πλοῖο τοῦ ὀνόματος τὸ ὄνομα «Κολομβία» — ἀπηχοῦσε — σύμπτωσης ; — τὸ ὄνομα τοῦ μεγάλου ποῦ ἀνεκάλυψε πρῶτος τὴν 12 Νοεμβρίου 1493, τὸ караβαϊκὸ νησί ὀνομαζόμενον Καλουταέρα καὶ τὸ ὅποιον αὐτὸς μετενόμασε Ἁγία Μαρία τῆς Γκουανταλοππας...

Τὴν λαϊκὴ εὐθυμία τὴν εἶδα ζωηρὴ καὶ ἔντονη καθ' ὅλη τὴν ἡμέραν σὲ ὅλο τὸ νησί, παντοῦ εἶχαν ὑψώσει σημαίες καὶ ἀψίδες φτιασμένες ἀπὸ κλωνάρια φοινίκων. Τὴν εἶδα στὸ κατώφλι καὶ τῶν πιὸ ἀπομακρυσμένων καλυβῶν, ὅπου ἕνας γέρος Μπάρμπα Τὸμ χαιρετοῦσε κουνώντας τὸ μεγάλο ψάθινο καπέλλο του καὶ ὅπου μίαν μελαψὴ μὲ ρόζ ντίμιτο ἔριχνε λουλούδια στὸ πέρασμά μας.

Ἄλλα αὐτὰ γυρνοῦσαν στὸ κεφάλι μου μέσα στὴν κρεόλικη ταβέρνα, ἐνῶ οἱ διανοούμενοι νέοι μαῦροι μοῦ μιλοῦσαν. Καὶ ἐκτὸς ἀπὸ τὸ ρυθμικὸ χορὸ καὶ τὴ μουσικὴ ποὺ ἔφθανε ἀπὸ κάτω, διεσκέδαζα — μίαν διασκέδασι γεμάτη καὶ ἀπὸ κατάπληξι — μὲ τὴν κουβένταν τὴν βαρεία, τὴν ποικίλη, τὴν βαθυστόχαστη, ὅπου διάφορα κοινωνικὰ προβλήματα ὀλοποιοῦντο μὲ κεφαλαιώδεις συζητήσεις ποιήσεως, φιλοσοφίας, διπλωρωμένες ἀπὸ τὰ ὄνόματα τῶν Βαλερί καὶ τοῦ Μπέρκσον, τοῦ Δάντε καὶ τοῦ Νίτσε.

Ἦμουν κατάπληκτος μὲ τὴν ἀποτελεσματικὴν ἀποστολὴν τῆς Γαλλίας ἢ ὅποια, μέσα σὲ τρεῖς αἰῶνας, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἔσπασε μὲ τὴν χειρονομία τοῦ Σέλτσερ τίς ἀλυσσιδες τῆς σκλαβιάς στὴς Ἀντίλλες, κατόρθωσε νὰ πλάσῃ καὶ νὰ λεπτύνῃ τὴ φυλὴ αὐτὴ μέχρι τοῦ σημεῖου νὰ δημιουργήσῃ ἀνωτέραν διανόησι σὰν κι' αὐτοὺς ποὺ εὐρίσκοντο γύρω μου, μὲ μυαλὸ γαρνιρισμένο, μάτι γυαλιστερό, ὀμιλία κομψή.

(Μετάφρασις — ΕΛΕΝΗΣ Π. ΨΗΜΕΝΟΥ.)

RAINER MARIA RILKE

Δίνε τὴν Ὁμορφιά σου, σκόρπα τὴν παντοτινὰ
δίχως κουβέντες κι' ὑπολογισμό.
Σωπαίνεις. Μ' αὐτὴ μιλάει, γιὰ σένα :
«Ὑπάρχω» λέει
Κι' ὅλο ξανάρχεται σὲ μυριοπρόσωπες ἰδέες
ξανάρχεται στὸ τέλος πάν' ἀπ' τὸ κάθε τί.

(Μετάφρασις ΙΩΝΟΣ Α. ΔΡΑΓΟΥΜΗ)

ΑΙ "ΒΑΚΧΑΙ,, ΤΟΥ ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ

Κατὰ μετάφρασιν δος ΠΛΑΜΥΡΑΣ ΧΟΝΔΡΟΔΗΜΟΥ

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ ΤΟΥ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟΥ.—Φθάνει εἰς τὰς Θήβας ὁ Διόνυσος, υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Σεμέλης, ἐπιθυμῶν νὰ ἀποδείξῃ τὴν θεϊαν καταγωγὴν του. Ὑπὸ τὴν ἐπίθεσιν του ἄσπασαι αἱ γυναῖκες τῶν Θηβῶν καὶ αἱ θυγατέρες τοῦ Κάδμου, μεθοῦν καὶ γυρίζουν στὰ ἔλατα. Ὁ Βασιλεὺς Πενθεὺς διατάσσει τὴν σύλληψίν των, ἀλλὰ ὁ πρῶν βασιλεὺς Κάδμος καὶ ὁ μάντις Τειρεσίας σέβονται τὸν Διόνυσον. Ὁ Διόνυσος δέσεται κατ' ἐντολὴν τοῦ Βασιλέως. Αἱ συλληφθεῖσαι Βάκχαι, δραπετεύουν ἀπὸ τὰς φυλακάς. Ὁ Διόνυσος ἀδιαφορεῖ διὰ τὴν σύλληψίν του καὶ πιστεύει ὅτι θὰ τὸν ἀπελευθερώσῃ ὁ Θεός, μὲ τὴν δύναμιν τοῦ ὁποῦν ὁ Διόνυσος καταστρέφει τὸ παλάτι τοῦ Πενθέως καὶ ἀπελευθεροῦται. Ὁ Διόνυσος συναντᾶται μὲ τὸν Πενθέα καὶ συνομιλοῦν. Ὁ Διόνυσος ἐπιμένει εἰς τὴν θεϊαν δύναμίν του).

Διόνυσος.—Μὰ γνωστικὰ δὲ σοῦπα ὅτι ἔπρεπε; καὶ τώρα ἀκουσε αὐτὸν ποὺ κατέβηκε ἀπ' τὸ βουνὸ καὶ φέρνει νέα. Γιὰ μᾶς μὴ νοιάζεσαι ἐδῶ θὰ μείνουμε δὲν σοῦ ξεφεύγουμε.

Ἀγγελος.—Πενθέα ὦ βασιλέα τῶν Θηβῶν! Ἔρχομαι τώρα ἀπὸ τὸν Κυθαιρῶνα! ἀπὸ τὸν Κυθαιρῶνα ἐκεῖ ψηλά, ποὺ πάντα τ' ἄσπρα κι' ἀστραφτερά· χιόνια τὸν σκεπάζουν.

Πενθεύς.—Καὶ ἤλθες γιὰ νὰ μοῦ πῆς κανένα νέο βιαστικὸ;

Ἀγγελος.—Εἶδα τῆς Βάκχης Βασιλιά, τῆς Βάκχης ναι ποὺ σὺν δαιμονισμένες ἀφήσαν τὴ πόλιν μας. Καὶ ἔτρεξα γιὰ νὰ πῶ σὲ σὲ καὶ σ' ἄλλους τοὺς πολίτας τὰ φοβερά θαύματα ποὺ κάνουν ἐκεῖ ἐπάνω στὸ βουνό. Μὰ πὲς μου ὅμως πρὶν, θέλεις νὰ στὰ ἐξιστορήσω ὅλα καθαρὰ, ἢ νὰ μετῶ τὰ λόγια μου καὶ νὰ στὰ μισολέω; Γιατὶ φοβάμαι Βασιλιά, ἀρπάζεσ' εὐκόλα κι' εἶσαι πολὺ αὐταρχικὸς κι' ἐξύθυμος.

Πενθεύς.—Λέγε κι' ἀπὸ μὲνα δὲν ἔχεις τίποτε νὰ φοβηθῆς. Δὲν θυμῶναι ποτὲ κανεὶς γιὰ τὰ σωστὰ καὶ γιὰ τὰ δίκαια. Κι' ὅσα φοβερότερα πράγματα μοῦ πῆς γιὰ τὴς Βακχίδες, τόσο περισσότερο αὐτὸν ἐδῶ θὰ τιμωρήσω, ποὺ ἐδίδαξες στῆς γυναῖκές μας αὐτὰ τὰ ὄργια.

Ἀγγελος.—Στὴ κορφὴ τοῦ βουνοῦ ἔβρασα τὸ κοπάδι μὲ τὰ μοσχάρια μου τὴν ὥρα ποὺ ὁ ἥλιος πρωτορίχνει τῆς ἀκτίνες γιὰ νὰ θερμάνει τὴ γῆ.

Ἐάφνου διακρίνω τρεῖς συντροφίες ἀπὸ γυναῖκες ξαπλωμένες. Ἀρχηγὸς τῆς πρώτης φαίνεται νὰναι ἡ Ἀντινόη, τῆς δεύτερης ἡ Ἀγαύη ἡ μητέρα σου καὶ ἡ Ἰνώ τῆς τρίτης. Ὅλες κοιμοῦνται κι' ἔχουν ἐμπιστευθῆ τὰ σώματά τους στὸν ὕπνο. Ἄλλες σιρρίζουν τὴν πλάτι τους ἐπάνω στὰ ἔλατα, κι' ἄλλες ἀκουμποῦν τὸ κεφάλι τους σὲ φύλλα ποὺ ἔχουν στρώσει κάτω στὴ γῆ. Κι' εἶναι ὅλες τόσο ἡσυχες καὶ ξένοιαστες ποὺ μοιάζουν νὰ μὴν εἶναι ἀληθινὰ τὰ λόγια ποὺ γι' αὐτὲς πρὶν ἀπὸ λίγο ἐοῦ μᾶς ἔλεγες. Πῶς μεθοῦν τάχα ἀπ' τὸ κρασί κι' ἀπὸ τοὺς ἤχους τοῦ αὐλοῦ καὶ δίδονται στῆς ἐρημιᾶς ἀκράτητα στὸν Ἔρωτα

Κι' ὅταν ἡ μητέρα σου ἀκουσε τὸ μούγκρισμα ἀπ' τὰ βόδια μου, τινάχθηκε, στάθηκε στὴ μέση καὶ φώναξε. «Γρήγορα διώξτε τὸν ὕπνο ἀπὸ τὸ σῶμα σας!» κι'

αὐτὲς ἐλευθερώνοντας τὰ βλέφαρα ἀπὸ τὸν ὕπνο, ὦ! θαῦμα! νάβλεπες μὲ τί σεμνότητα ἐστάθηκαν ὅλες ὄρθες νέες καὶ παρθένες, πανδρευμένες καὶ γρηές. Πρῶτα ἔλυσαν τὰ μαλλιά τους καὶ τὰ ἐξάπλωσαν στὰς ὤμους. Ἐπειτα ὅσες εἶχαν λυμένα τὰ δεοίματα ἀπὸ τὰ παρδαλὰ ἐλαφίσια δέρματα, τὰ ἐσφίξαν καὶ ἔξωσαν τὴ μέση τους μὲ φείδια ποὺ τῆς ἔγλυφαν.

Κι' ὅσες μητέρες εἶχαν ἐδῶ στὴ πόλιν ἀφήσει τὰ μωρὰ τους, ἐπῆραν στὴν ἀγκαλιά τους ζαρνάδι ἢ λυκόπουλο ἄγριο κι' ἀπὸ τὸ σπαρταριστὸ τους στῆθος μ' ἄσπρο γάλα, τὰ ἔτρεφαν καὶ μὲ στέφανα ἀπὸ κισσὸ καὶ ἀνθισμένη σμιλακιά εἶχαν στολίσει τὸ κεφάλι τους! Κάποια ἐτύκωσε μὲ τὸ θύρσο τῆς τὸ βράχο, κι' ἀμέσως ξεπήδησε δροσερὸ νερό. Ἄλλη ἐκάρφωσε στὴ γῆ τὸ Νάρθηκά της κι' ὁ Θεὸς ἔκανε νὰ τρέξῃ ἀμέσως τὸ κρασί σὺν ἀπὸ θρύση. Ὅποιες ποθοῦσαν ἄγνὸ γάλα νὰ πιοῦν, ἔξιναν λίγο τὴ γῆ μὲ τὰ δάκτυλά τους, κι' ἀμέσως ἔτρεχαν ὀλόλευκοὶ ποταμοί. Κι' ἀπὸ τοὺς κισσοστολισμένους θύρσους κυλοῦσε ἀφθονο τὸ γλυκὸ μέλι. Ἄν τὰ ἔβλεπες ὅλ' αὐτὰ θὰ ἔστελνες ἀρχὲς σ' αὐτὸν τὸν Θεὸ ποὺ τώρα κατηγορεῖς, καὶ θὰ τὸν τιμοῦσες καὶ θὰ τὸν ἐδόξαζες.

Μαζευθήκαμε λοιπὸν ὅλοι οἱ βουκόλοι κι' οἱ ποιμένες, γιὰ νὰ συζητήσουμε μεταξὺ μας γιὰ ὅλ' αὐτὰ τὰ τρομερὰ θαύματα ποὺ κάνουν. Ἐνας ποὺ πηγαίνει συχνὰ στὴ πόλιν καὶ ξέρει νὰ μιλή μᾶς εἶπε.

«ὦ σεις ποὺ ζεῖτε στῆς σεμνὲς κοιλάδες τῶν βουνῶν, θέλετε νὰ συλλάβουμε τὴν ἀγαπητὴ μητέρα τοῦ Πενθέως τὴν ὥρα τοῦ ὀργιάζει;» Σ' ἐμᾶς τοὺς ἄλλους ἐφάνηκαν σωστὰ τὰ λόγια του, καὶ παραμονεύαμε κρυμμένοι στοὺς θάμνους.

Τὴν ὄρισμένη ὥρα ὅλες μ' ἓνα στόμα ἀρχισαν νὰ ἐπικαλοῦνται τὸν Διόνυσον φωνάζοντάς του Ἰακχο. Καὶ τὸ βουνὸ ὀλόκληρο κι' ὅλα τὰ ἄγρια θηρία μαζῆ μ' αὐτὲς σὰ δαιμονισμένα ἐχόρευαν καὶ δὲν ἔμεινε τίποτε χωρὶς νὰ παρασυρθῇ ἀπ' αὐτὴ τὴν ἱερὴ μέθη.

Ἡ τύχη ἔφερε τὴν Ἀγάπη νὰ περάσῃ ἀπὸ κοντά μου. Τότε ἐγὼ ἐπήδηξα γιὰ νὰ τὴν πιάσω ἀφήνοντας τὴ θέσι μου ποὺ εἶχα κρυφθῆ.

Αὐτὴ ὅμως ἐφώναξε. «ὦ σὺν τῆς οὐκύλλης γρηγόρες συντρόφισες, ἄνδρες μᾶς κυνηγοῦν, ἀκαλοῦθήστε με, ἐλάτε πίσω μου καὶ πάρτε ἀντὶ γιὰ ὄπλο τὸ θύρσο στὰ χέρια σας!»

Ἐμεῖς τρέχοντας ξεφύγαμε κι' ἡ Βάκχιδες ἐξαλλες ἔπεσαν ἐπάνω στὰ μοσχάρια ποὺ ἔβρασαν στὴ δροσερῇ, χλόη καὶ τὰ ξέσχιζαν μὲ τὰ χέρια τους. Ἀπ' ἐδῶ ἡ μιὰ κομμάτιαζε ἓνα ὄμορφο μοσχάρια ποὺ φώναζε λυπητερά, ἀπ' ἐκεῖ ἡ ἄλλη κατεσπάραξε μιὰ δαμαλίτσα. Κι' ἔβλεπες κάτω ἀνακατεμένα πλευρὰ μὲ δίχειλα πόδια, κι' ἐπάνω ψηλά ἀπ' τὰ ἔλατα νὰ κρέμονται κομμάτια κρέατα ποὺ ἔσταζαν αἷμα. Ταῦροι ἀγέροχοι ποὺ λίγο πρὶν κτυποῦσαν ἐπικίνδυνα μὲ τὰ τρομερὰ τους κέρατα, τώρα, τοὺς ἔβλεπες νὰ πέφτουν χωρὶς δύναμι στὸ χῶμα, καὶ νὰ σέρνονται ἀπὸ τὰ κοριστίαινα λεπτοκαμωμένα χέρια. Καὶ ὅλ' αὐτὰ τὰ ζῶα τὰ ἐγδερναν βασιλιά μου πρὶν γρήγορα ἀπ' ὅτι ἐοῦ μπορεῖς ν' ἀνοικοκλεισῆς τὰ βλέφαρά σου.

Ἐπειτα σὺν κοπάδι πουλιῶν ὅλες μαζῆ ἔτρεξαν κι' ἔπεσαν στῆς πεδιάδες ποὺ ποτίζονται ἀπὸ τὸν Ἄσωπο καὶ κάνουν τὰ βορῶν στάχια.

Κατέβηκαν στῆς ἐπὶ τῆς τοῦ Κυθαιρῶνος ἐμπήκαν στῆς πόλιν τῆς Ὀσίης καὶ τῆς Ἐρυθρᾶς καὶ σὺν ἐχθροὶ τὴν κατέστρεψαν κἀνωντας ὅλα ἄνω—κάτω. Ἀρπάζαν μέσα ἀπὸ τὰ σπίτια τὰ παιδιὰ καὶ τὰ ἔσερναν μαζὶ τους. Καὶ τὰ λάφυρα, σιδερένια καὶ χάλκινα τὰ κουβαλοῦσαν ὅλα στοὺς ὤμους τους χωρὶς αὐτὰ μὲ ὅλες τὴς γρηγόρες κινήσεις ποὺ ἔκαναν ἡ Βάκχιδες νὰ γλυστοῦν καὶ νὰ τοὺς πέφτουν. Ἀκόμη καὶ στὰ μαλλιά τοὺς ἔβαζαν ἀναμμένα κάρβουνα, καὶ τὰ μαλλιά τους δὲν ἐπίασαν φωτιά.

Οι χωρικοί βλοι άρπάζαν τὰ όπλα τους για να εκδικηθούν τής Βάκχιδες που κατέστρεψαν τὰ σπίτια τους. Μά Βασιλιά μου τί φρίκη άν έβλεπες! Τών χωρικών τὰ βέλη δέν άνοιγαν καμμιά πληγή ένώ οι θύροοι που ή Βάκχιδες έπετούσαν με τὰ λεπτά τους χέρια επλήγωσαν βαθιά τους χωρικούς. Καί με τή βοήθεια βέβαια κάποιου Θεού! Όσοι έμεναν άπλήγωτοι έγύριζαν τήν πλάτη τους και έφευγαν. Φαντάσου, άνδρες σέ φυγή να τρέπονται από γυναίκες!

"Επειτα έγύρισαν πίσω στο μέρος που είχαν ξεκινήσει και βρήκαν πάλι τής πηγές που είχε γι' αυτές ο Θεός τους άνοιξε." εκεί επληγαν τὰ χέρια τους από τὰ αίματα ένώ τὰ φείδια με τής γλώσσας τους έγλυφαν τής σταλαγματές τὸ αίμα πουχαν ρανίσει τὸ πρόσωπό τους.

Βασιλιά μου, τόν Θεό αυτόν που λατρεύουν ή Βάκχες όποιος και ναίναί, δέξου τον στη πόλι μας, άφοϋ μάς έδειξε σως έχει τόση δύναμη, κι' άφοϋ άκόμη καθώς άκουσα, αυτός είναι που έχόρισε τ' άμπέλι, που παύει όλες τής λύπες τών άνθρώπων.

Στόν τόπο που δέν υπάρχει τὸ κρασί ούτε έρωσ ούτε άλλη καμμιά χαρά για τὸς άνθρώπους βρίσκειται.

Χ ο ρ ό ς .— "Αν και φοβάμαι στο Βασιλιά εμπρός να μιλήσω ελεύθερα όμως θα πώ ένα λόγo. Ο Διόνυσος δέν είναι διόλου κατώτερος από τὸς άλλους Θεούς.

Π ε ν θ ε ύ ς .— Σάν τή φωτιά με καίει ή προσβολή που μάς έκαναν ή Βακχιδες. Ή ντροπή για τὸς Έλληνας! Αλλά εμπρός μην άργείτε. Τρέξετε στις πόλεις τής Ηλέκτρας, και καλέστε όλους τὸς άσπιδοφόρους, τὸς ίππεις με τὰ γρήγορα άλογα, όλους δσους ξέρουν να τεντώνουν τή χορδή του τόξου, δσους άκόμη μπορούν να ρίχνουν βέλη, για να πολεμήσουν τής Βακχιδες. Ύπερβαίνει τὰ δρια να μάς κάνουν ή γυναίκες να υποφέρουμε για τέτοια πράγματα.

(Είς τὸ προσεχές ή συνέχεια ως και περίληψις τών προηγουμένων)

ΓΥΝΑΙΚΑ

Γυναίκα, σὺ μ' έγέννησες έσ' ήσουν ή γέννητρα
Γυναίκα, σ' όλους σήμερα έσ' είσαι ή νικήτρα
Γυναίκα, σὺ μ' άνάστησες στην τωρινή τή νειότη
Γυναίκα, σὺ μου χάρισες τήν ήδονή τήν πρώτη
Γυναίκα, ροδοπέταλα ρίχνω στην κεφαλή σου
έσβανέ πρωτάκουσα και μουπες—ή καλή σου

NEMOS ANEMΗΣ

Ο ΑΝΔΡΙΑΣ ΤΟΥ ΛΕΩΝΙΔΑ ΤΗΣ ΣΠΑΡΤΗΣ

Κατά τὰς έν Σπάρτη άνασκαφές τής έν Αθήναις Αγγλικής Σχολής κατά τὰ έτη 1924—25 άνευρέθη άνωθεν του ρωμαϊκού θεάτρου και προ του ιερού τής Χαλκιοίκου Αθηνάς τὸ άνω ήμισυ μαρμαρίνου άγάλματος, ύπερφυσικού μεγέθους, παριστώντος παλαιστήν γυμνόν, φέροντα επί τής κεφαλής κράνος μετά του άνωθεν λόφου. Ούτος παρίσταται μαχόμενος, διότι τὸ σώμα φέρεται κλίνων προς τὰ εμπρός, ώσει άπωθεί τὸν έχθρόν δια του δόρατος, όπερ θά εκράται δια τής δεξιάς, ένώ δια τής άριστεράς θά ήμύνει δια τής άσπίδος. Δυστυχώς άμφότεραι αί χείρες, από τών ώμων, άπωλέσθησαν, εύρέθησαν όμως δύο κνήμαι περιβεβλημένες τὰς κνημίδας και έν τεμάχιον εκ τής άσπίδος. Αμα τή άνακαλύψει του θαυμασίου τούτου γλυπτού, μεταφέρθη τουτο εις τὸ Έθνικόν άρχαιολογ. Μουσείον Αθηνών, όπου τὸ έτοποθέτησαν, τή βοηθειά του πεπειραμένου γλύπτου του Έθν. Μουσείου, κ. Ανδρ. Παναγιωτάκη εις εις τήν α' αίθουσαν τών Γλυπτών, έν ή εύρίσκονται τὰ λεγόμενα «Αρχαϊκά άγάλματα», διότι εις ταυτα άνήκει και ο εκ Σπάρτης άνδρίας. Είναι δηλ. έργα κατασκευασθέντα κατά τὰς αρχάς του 5ου αιώνος π. Χρ. και σύγχρονα προς τὰς επί τής Ακροπόλεως «Κόρας» και τὸς «Κούρους» τής μάλλον άνεπτυγμένης αρχαϊκής τέχνης.

πτών, άτινα έξήλθον εκ τών σπλάγχων τής λακωνικής γής.

Ανομάσθη δέ «Λεωνίδας», πρώτον μέν, διότι έχει τελείως τὸ ύφος και τήν μορφήν ήρωος, είτα δέ διότι άνήκει εις τὸς χρόνους τής μάχης τών Θερμοπυλών, τρίτον δέ, διότι εύρέθη προ του ιερού τής Χαλκιοίκου Αθηνάς έν Σπάρτη, όπου είχαν άνδρυσθί οι άνδριάντες του Πανσανίου και του Λεωνίδου. Πλείστοι λοιπόν λόγοι συνηγοροϋσιν υπέρ τής άνομασίας ταυτης. οϋτω δέ ή Σπάρτη απέκτησε έν τισούτων θαυμαστόν μνημείον τής θρυλικής μάχης τών Θερμοπυλών. Επειδή δέ τουτο συνδέεται τισούτον στενώς μετά τής ένδόξου ταυτης πόλεως, οι άπόγονοι του Λεωνίδα, οι σύγχρονοι Σπαρτιάται, επιμόνως έζητήσαν ν' άποκτήσωσι τουτο εις τὸ ιδιόν των Μουσείον, εύτυχώς δέ τὸ Υπουργείον τής Παιδείας προ διετίας περίπου έπέτρεψε τήν μεταφοράν τον εις τὸ ειρημένον Μουσείον, οϋ άποτελεί άπαράμιλλον κόσμημα και σέμνωμα!

ΑΛΕΞ. Θ. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΥΣ

ΚΑΤΑΛΗΨΙΣ ΗΠΕΙΡΟΥ ΚΑΙ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΟ 1881

Μελέτη Ν. Ι. ΚΟΚΙΑΔΟΥ ἀντιστρατήγου

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ ΤΩΝ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΩΝ. Ὁ Ρωσοτουρκικὸς πόλεμος κατέληξεν εἰς τὴν νίκην τῆς Ρωσίας, ἣτις φθάσασα εἰς τὰ πρόθυρα τῆς Κων)πόλεως, ἐπέβαλλεν εἰς τὴν Τουρκίαν τὴν συνθήκην τοῦ Ἁγίου Στεφάνου (1878). Αἱ ἄλλαι Δυνάμεις ζητοῦν ἀναθεώρησιν τῆς συνθήκης, δι' ἣ καὶ συνέρχεται συνέδριον ἐν Βερολίῳ. Τὸ ἐν σχέσει μετὰ τὴν Ἑλλάδα ὑπ' ἀριθ. 15 ἄρθρον τῆς συνθήκης ὑπῆρξεν ἴσως φειδωλόν. Ὁμιλεῖ περὶ διοικητικῶν μεταρρυθμίσεων ἐν Κρήτῃ, Θεσσαλίᾳ, Ἡπειρῷ καὶ ἄλλοις ὑποδοῦλοις τόποις τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας. Ἄφ' ἑτέρου ἡ συνθήκη ἴδρουν ἰσχυρὸν Βουλγαρικὸν κράτος, καὶ ἐναντίον αὐτῶν τῶν πανσλαβιστικῶν τάσεων στρέφεται τὸ συνέδριον τοῦ Βερολίνου—ἐνθα τὴν Ἑλλάδα ἀντιπροσωπεύουν ὁ Θ. Π. Δηλιγιάννης καὶ ὁ Ἀλέξανδρος Ραγκαβῆς. Ὁ Δηλιγιάννης ὑποστηρίζει τὰ δίκαια τῆς Ἑλλάδος τονίζει τὴν ἀνάγκην τῆς ἐδαφικῆς τῆς ἐπεκτάσεως. Τονίζει ἐπίσης δι' οἱ ὑπόδουλοι Ἕλληνας ὑφίστανται πιέσεις, καὶ προχωρεῖ ὡς κάτωθι :

Στρατὸς παμμέγιστος θὰ ἀπαιτηθῆ νὰ φράξῃ τὴν ὁροθετικὴν γραμμὴν τῆς Ὀρθρουσ πρὸς τὴν Θεσσαλίαν ὅπως ἀντιταχθῆ ἢ Ἑλληνικῆ Κυβέρνησις εἰς τὴν διάβασιν διὰ ταύτης ἐπιλοντικῶν προστρεχόντων εἰς Ἡπειρον ἢ Θεσσαλίαν πρὸς βοήθειαν τῶν ὁμαιμόνων κατοίκων τῶν ἄνω ἐπαρχιῶν.

Ἄλλὰ καὶ τὰ οἰκονομικὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ κράτους κλονίζονται καὶ καθίσταται τὸ πρόβλημα τοῦ ἰσοζυγίου αὐτοῦ προβληματικόν. Ἐνατομύρια ἐπνίγησαν εἰς τὰς ἀνάγκας βοηθείας τῶν ὁμαιμόνων. Ἄτινα ἤδιναντο νὰ χρησιμεύσωσι διὰ τὴν ὑγιεινὴν ἀνάπτυξιν τῆς χώρας ἡμῶν καὶ ἐκ τούτων τὸ Ἑλληνικὸν κράτος νὰ προσκομίσῃ ἔσοδα καὶ εὐζωίαν.

Ἐὰν μεγάλα κράτη, προσθέει ὁ Δηλιγιάννης, μετ' ὧν ἡ Ἑλλὰς δὲν δύναται νὰ συγκριθῆ ὑφίστανται ἐπακόλουθα δυσάρεστα οἰκονομικὰ τῆς αὐτῆς φύσεως, δύναται τις νὰ φαντασθῆ τί εἶναι διὰ τὴν Ἑλλάδα ἡ διατήρησις νῦν ἀκόμη 30 χιλιάδων προσφύγων. Προστρέχει τέλος ἡ Κυβέρνησις τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸ Συνέδριον διὰ νὰ ἀγῆ τὰς αἰτίας τοῦ κακοῦ».

Ὁ Πρόεδρος τοῦ συνεδρίου κατόπιν προσέθηκεν δι' ἣ τὰ τυπωθῆ ἢ ἀναγνωσθεῖσα ἐκθεσις καὶ θὰ ἐξετάσῃ τὸ Συνέδριον ταύτην μετὰ προσοχῆς.

Μετὰ ταῦτα ὁ Κορ Ραγκαβῆς λαβὼν τὸν λόγον προσέθηκε παρατηρήσεις συμπληρωματικὰς ἐπὶ τοῦ θέματος τῶν δικαίων τῆς Ἑλλάδος καὶ κυρίως ἐτόνισεν τὰς προσόδους τοῦ κράτους ἀπὸ τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821, τὰς δυσχερείας δὲ ἀπαντᾷ λόγῳ τῆς στενότητος τῆς χώρας, τὴν ἔλλειψιν πραγματικῆς ὁροθετικῆς γραμμῆς, τὸν διαρκεῖ ἀναβρασμὸν τῶν ὁμόρων ὁμαιμόνων ἐπαρχιῶν, αἵτινες παρεμποδίζουν τὴν εὐζωίαν καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος.

Οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Ἑλλάδος μετὰ τὴν διαβεβαίωσιν τοῦ Προέδρου δι' ἣ θὰ ἀνακοινώσῃ αὐτοῖς τὸ ἀποτέλεσμα τῶν συζητήσεων ἐπὶ τοῦ θέματος τῶν συνόδων, ἀπεσύρθησαν».

Ἐρχόμεθα ἤδη εἰς τὸ ὑπ' ἀριθμ. 13 πρωτόκολλον (τῆς 5. Ἰουλίου 1878). Κατὰ τὴν συνεδρίασιν ταύτην ἦτο ἀναγενοραμμένον εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν δι' ἣ θὰ ἐξετάσῃτο τὸ XV ἄρθρον τῆς συνθήκης τοῦ Ἁγίου Στεφάνου, οὗτινος ἔχομεν ἤδη λάβει γνώσιν προηγουμένως.

Ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Γαλλίας Waddington ζητεῖ ἅμα τῇ ἐνάρξει νὰ κάμῃ ἀνακοίνωσιν εἰς τὸ Συνέδριον.

Ὁ Waddington ἅμα τῇ ἐνάρξει διαβεβαίωσι δὲν δὲν προτίθεται ἐν πλήρει συνειδήσει νὰ προφέρῃ λέξιν μέλλουσαν νὰ ψυχράνῃ τὴν διναίαν εὐθυμίαν τῶν Τούρκων συναδέλφων ἐν τῷ Συνεδρίῳ. Ὁ σκοπὸς αὐτοῦ εἶναι ὡς καὶ τῶν ἄλλων συνέδρων νὰ θέσωσι τέρμα εἰς τὴν κλονισμένην κατάστασιν τῆς Ἀνατολῆς, καὶ νὰ προλάβῃ μελλούσας δυσχερείας διὰ καταστάσεως μονίμου συμβιβασούσης διάφορα συμφέροντα εἰς τὴν Χερσόνησον τῶν Βαλκανίων. Ἐξακολουθῶν λέγει, ὅτι εἶναι πεπεισμένος δι' ἣ ἔβροσον ἢ Πύλη δὲν ἱκανοποιήσῃ ἐν μέτρῳ ἐπαρκῆ τὰ συμφέροντα τοῦ Ἑλληνικοῦ γένους, θὰ ἢ ἐκτεθημένη εἰς τὴν ὁροθετικὴν τῆς γραμμῆν διὰ ταραχῶν διαρκῶς ἀνανεουμένων.

Ὁ Waddington λέγει δι' ἣ παρατηρήσεις θὰ ὦσιν ἐπ' ὠφελείας τῆς Ὑ. Πύλης καὶ νομίζει δι' ἣ ἡ Ὑ. Πύλη δὲν θὰ ἀποκορύψῃ τὴν ἰδέαν νὰ ἐλθῇ εἰς διαπραγματεύσεις πρὸς τὴν Ἑλλάδα πρὸς τὸν σκοπὸν διαρρυθμίσεως τῶν Συνόδων.

Ἐκτελεῖται τῶν δυσχερειῶν τούτων εἶναι διὰ τὴν Τουρκίαν συνθήκη ἀσφαλείας καὶ ἀκμῆς ἐσωτερικῆς καὶ ἀνάπτυξιν τῶν προσόδων αὐτῆς.

Ὅσον ἀπορῶ τὴν Ἑλλάδα δὲν πρόκειται νὰ ἱκανοποιήσωμεν τὰς ἰκαίτησεις τινῶν τῶν ὁργάνων τῆς Ἑλληνικῆς γνώμης, ἀλλὰ νὰ τρεῖσωμεν προᾶξιν πολιτικὴν, νὰ προσθέσωμεν εἰς τὴν Ἑλλάδα πληθυσμούς, αἵτινες θὰ ἐνισχύσωσι τὴν Ἑλλάδα, καὶ οἵτινες εἶναι ἀδυναμία διὰ τὴν Τουρκίαν. Ἐνθυμηθῶμεν τὴν γνώμην προλήκτου διὰ τὰ μὴ βιώσιμα ὄρια τῆς Ἑλλάδος, διὰν ἐπροτάθῃ εἰς αὐτὸν ὁ Ἑλληνικὸς θρόνος τὸ 1830. Ἡ Ἑλλὰς διὰ τῶν νῦν ὁρίων αὐτῆς δὲν δύναται οὔτε νὰ ζῆσῃ οὐδὲ νὰ παρεμποδίσῃ τὰς συγκρούσεις τὰς συχνάκις γυνομένας εἰς τὰ σύνορα αὐτῆς.

Ἐξυπηρετοῦντες ὅθεν τὰ συμφέροντα τῆς τε Τουρκίας καὶ Ἑλλάδος θὰ παρὰσχωμεν τὴν ἠθικὴν ἀναγκαίαν δύναμιν, ὅπως ἡ μὲν πρῶτῃ συγκρατηθῆ εἰς ἐπιεικέλους παραχωρήσεις καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα ὅπως ἀντιταχθῆ εἰς ἀπαιτήσεις ὑπερμέτρους. Ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Γαλλίας μετὰ τοῦ τῆς Ἰταλίας, προτείνωμεν εἰς τὸ Συνέδριον: Ὁ βᾶσιν εἰς τὰς συζητήσεις ἡμῶν γενικῶς γραμμῆν καθορισμοῦ εἰς μὲν τὴν Τουρκίαν τὸ μέτρον τῶν προσόδων τῆς Εὐρώπης, καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα τὰ ὄρια αἵτινα δὲν δύναται νὰ ὑπερβῆ. Ὅθεν προτείνωμεν:

«Τὸ Συνέδριον προσκαλεῖ τὴν Ὑ. Πύλην νὰ συνεννοηθῆ μετὰ τῆς Ἑλλάδος διὰ μίαν διαρρυθμίσιν τῶν ὁρίων εἰς Θεσσαλίαν καὶ Ἡπειρον, καὶ εἶναι τῆς γνώμης δι' ἣ διαρρυθμίσις αὕτη δύναται νὰ ἀκολουθήσῃ τὴν κοιλιάδα τοῦ π. Σαλαμιβοῦ (παλαιὸς Πηνειὸς) πρὸς τὴν κλιτὸν τοῦ Αἰγαίου πελάγους, καὶ τὴν τοῦ Καλαμά πρὸς τὸ μέρος τῆς Ἰονίου Θαλάσσης (1)

(1) Le Congrès invite la Sublime Porte à s'entendre avec la Grèce pour une rectification de frontières en Thessalie et en Epire étant d'avis que cette rectification pourrait suivre la vallée du Salamyras (=Salamvrias)

Τὸ Συνέδριον ἔχει τὴν πεποίθησιν ὅτι οἱ ἐνδιαφερόμενοι θὰ κατορθώσωσι νὰ συμφωνήσωσιν. Πάντως, διὰ νὰ διευκολυνθῇ ἡ ἐπιτυχία τῶν διαπραγματεύσεων, αἱ Μ. Δυνάμεις εἰσὶν ἔτοιμοι νὰ προσφέρωσι τὴν ἄμμεσον αὐτῶν μεσολάβησιν πρὸς ἀμφοτέρους τὰς μερίδας.

Μετὰ τὴν ἐνίσχυσιν τῶν προταθέντων παρὰ τοῦ Waddington καὶ παρὰ τοῦ Ἰταλοῦ ἀντιπροσώπου(2), ὁ Πρόεδρος εἶπεν ὅτι ἡ πρότασις αὕτη θὰ ἐξετασθῇ συγχρόνως πρὸς τὸ ἄρθρον XV τῆς συνθήκης τοῦ Ἁγίου Στεφάνου καὶ νομίζει ὅτι δεόν νὰ ψηφισθῇ μετὰ τὴν τελειωτικὴν ψήφισιν τοῦ ἄνω ἁρθροῦ.

Ὁ Ἀλέξανδρος Καραθεοδωρῆς Πασᾶς δι' ὑπομνήματος εἰς ἀπάντησιν τοῦ τῶν Ἑλλήνων ἀντιπροσώπων, τοῦ ἀναγνωσθέντος ἐν προηγουμένῃ συνεδρίῳ (ἣτις εἶναι ὡς γνωστὸν ἡμῖν ἡ 9ῃ τῆς 29 Ἰουνίου 1878) καθιστᾷ γνωστὰς τὰς παρατηρήσεις ἢ ἀξιώσεις τῆς Υ. Πύλης.

Ἡ Τουρκία κατὰ τὴν δῆλωσιν τοῦ Καραθεοδωρῆ, φρονεῖ ὅτι ἡ αἴτησις τῶν Ἑλλήνων ἀντιπροσώπων δὲν δύναται νὰ προσαρμοσθῇ οὔτε πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ Συνεδρίου, οὔτε εἰς τὸ πνεῦμα ὅπερ τὸ δίδει.

«Ἡ εὐκαιρία ἢ ἡ ἐπιτηδειότης ἦν εὐρίσκει νὰ προσαρτήσῃ ἐπαρχίας ἑμὸν Ἐπικρατείας δὲν εἶναι λόγος ἐπαρκῆς. Δὲν δύναται νὰ ἰσχυρισθῇ τις ὅτι ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ αὐτῆς δὲν ἔχει ἐπαρκῆς ἔδαφος.

Ἡ Τουρκία κρατεῖ νὰ διατηρήσῃ τὰς ἐπαρχίας ταύτας, αἵτινες εἰσὶ πισταὶ εἰς αὐτήν, ἢ δὲ ἰδέα τῆς προσαρτήσεως εἰς τὴν Ἑλλάδα αὐτῶν τὴν ἔχει θορυβήσῃ. Ἡ Ἑλλὰς προβαίνει εἰς ἐξοπλισμοὺς καὶ δάνεια, οἱ δὲ Τούρκοι ἀντιπρόσωποι δὲν ἀμφιβάλλουσιν ὅτι αἱ Μ. Δυνάμεις θὰ συμβουλεύσωσι τὴν Κυβέρνησιν τῶν Ἀθηνῶν νὰ διατηρήσῃ καλὰς σχέσεις μετὰ τῆς *ὀθωμανικῆς αυτοκρατορίας*.

Ὁ πρόεδρος τοῦ Συνεδρίου ἀρχεται εἶτα ἀναγιγνώσκων τὸ XV ἄρθρον τῆς συνθήκης τοῦ Ἁγίου Στεφάνου ὅπερ τροποποιηθὲν κατὰ τι, καθίσταται δεκτὸν ἐν τῷ συνόλω αὐτοῦ. Κατόπιν τὸ Συνέδριον προβαίνει εἰς τὴν πρότασιν τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Γαλλίας καὶ Ἰταλίας,

Ὁ κόμης Andrassy ἀντιπρόσωπος τῆς Αὐστρουγγαρίας δίδει τὴν συγκατάθεσιν αὐτοῦ πλήρως ἐπὶ τῆς προτάσεως. Ὁ λόρδος Beaconsfield λέγει: ἐπιθυμῶν πρὸ τῆς λήψεως ἀποφάσεως σχετικῆς τοῦ συνεδρίου νὰ διατυπώσῃ παρατηρήσεις τινάς, αἵτινες δύνανται νὰ ὀδηγήσωσιν εἰς ἐσφαλμένην ἀντίληψιν, κατόπιν τῆς δηλώσεως τῶν Ἑλλήνων ἀντιπροσώπων καὶ ἐκθέτει τὰ κάτωθι ἐν συντομίᾳ:

Ἡ Ἀγγλία πάντοτε παρὰ ἀμφοτέροις, Τουρκίαν καὶ Ἑλλάδα, ἐπέμεινε νὰ διατηρήσῃ συμφωνίαν μεταξὺ τῶν ἀπαραίτητον ὅπως ἀντισταθμίσωσι τὴν ἐπίδρασιν τρίτης φυλῆς, ἣτις διαρρήξασα τὴν εἰρήνην προεκάλεσε τὸ παρὸν Συνέδριον. Πράγματι τὰ ὅρια τοῦ κράτους τῆς Ἑλλάδος χαρραχθέντα κατὰ τὸ 1831 κα-

(ancien Péneus) sur le versant de la Mer Egée, et celle du Kalamas du côté de la Mer Ionienne. Le Congrès a la confiance que les parties intéressées réussiront à se mettre d'accord. Toute fois, pour faciliter le succès des négociations les Puissances sont prêtes à offrir leur médiation directe au près des deux parties».

(2) Δεόν νὰ σημειωθῇ ὅτι ἀπὸ τοῦ 1878 ἐν τῷ Συνεδρίῳ τοῦ Βερολίνου ἡ Ἰταλία τὴν αὐξήσιν τῆς Ἑλλάδος καὶ τότε περιώριζεν ἐν τῷ Ἰονίῳ πελάγει εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Κελάμα, ἣτις εἶναι ἐντὸς τῆς κλειστῆς θαλάσσης Κερκύρας, ὡς καὶ κατόπιν ἀπήτησε τὸ αὐτὸ μετὰ τοὺς Βαλκανικοὺς πολέμους 1912—13 διὰ τῆς γραμμῆς τῆς ὀνομαζομένης «τῆς Φλωρεντίας» ἣτις καὶ κατέστη νῦν ἡ ὁροθετικὴ γραμμὴ τῶν μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Ἀλβανίας.

ρουσιάζουσι ὁροθετικὴν γραμμὴν ἀνεπαρκῆ καὶ οὐχὶ ἄψογον καὶ βοηθοῦσαν εἰς ληστρικάς πράξεις, αἵτινες φέρουσι εἰς τὰς ἑμὸν ἐπαρχίας διασαλεύσεις. Ἄμα τῇ ἐνάρξει τοῦ Ρωσσοτουρκικοῦ πολέμου ἡ Ἀγγλία ὅπως καθησυχᾷ τὰς ἑμὸν ἐπαρχίας συνεβούλευσε τὴν τε Τουρκίαν καὶ Ἑλλάδα νὰ διατηρήσωσι τὰς φιλικὰς αὐτῶν σχέσεις, ἀλλὰ δὲν ἐισηκούσθη παρὰ τῆς Ἑλλάδος καίτοι ἡ Κυβέρνησις αὐτῆς προσεπάθησε νὰ χαλιναγωγῆσιν τὴν ἐν Ἡπειρῷ καὶ Θεσσαλίᾳ ἐπανάστασιν κατὰ τὰς ἐνδείξεις τῆς Μεγάλης Βρετανίας, ἐν τούτοις ἡ Ἀγγλία ἐγνώρισεν ὅτι αἱ Ἀθῆναι δεόν νὰ μὴ ὑπολογίζωσιν εἰς ἑδαφικὰς προσαυξήσεις. Τὸ Συνέδριον δὲν προστίθεται νὰ διανείμῃ τὴν Τουρκίαν, ἀλλὰ μετὰ τὸν Ρωσσοτουρκικὸν πόλεμον θέλει νὰ διατηρήσῃ ταύτην, ὡς στοιχεῖον σπουδαῖον τῆς Εἰρήνης ἐν Εὐρώπῃ. Καὶ τὴν μὲν Βουλίαν ταρασσομένην παρὰ αἱματηρῶν ἀγώνων προεκάλεσε Δύναμιν γειτονικὴν ἰσχυρὰν καὶ ἐνδιαφερομένην διὰ τὴν διατήρησιν τῆς εἰρήνης, νὰ καταλάβῃ καὶ διοικήσῃ, καὶ ἡ πράξις αὐτῆς δὲν εἶναι εὐνοϊκὴ διὰ τὴν διανομὴν Τουρκικῶν Χωρῶν.

Ὁ λόρδος Beaconsfield δὲν ἀμφιβάλλει διὰ τὸ μέλλον τῆς Ἑλλάδος ἀλλὰ δεόν νὰ ἀναμείνῃ. Ἐν τούτοις εἶναι πεπεισμένος ὅτι διαρρῦθμισις τῶν συνόρων θὰ ἐξασφαλίσῃ εἰρήνην διαρκῆ καὶ θὰ ἀποφευχθῶσιν αἱ αἰτίαι διαμείχης καὶ ταραχῶν. Ὁ Σουλτάνος εἶχε ὑποστῆ δοκιμασίαν θλιβερὰς ἐκ τοῦ πολέμου, δεόν ὅθεν νὰ ἀξιοῖ σεβασμὸν καὶ συμπάθειαν, ἐν τούτοις ἐκφράζει ὁ Beaconsfield διὰ τρόπου σταθεροῦ τὴν γνώμην του, ὅτι ἡ διαρρῦθμισις τῶν συνόρων θὰ ἦ πράξις ὑψίστης πολιτικῆς, πρᾶγμα ὅπερ θὰ ἦ εὖνουν διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν δύο χωρῶν. Ὁ ἀγορητὴς ἀποβλέπων εἰς τὴν πρότασιν τοῦ ἀντιπροσώπου τῆς Γαλλίας θεωρεῖ ταύτην συζητήσιμον, ἀλλὰ ἡ ὁμοφωνία τῶν Δυνάμεων προπαντὸς οὕσα ἄκρως ἐπιθυμητὴ ἢ Α. Ἐξοχότης θὰ ἀπέσυρε πᾶσαν ἀντίρρησην πρὸ τῆς ὁμοψήφου ἀποφάσεως τῶν Δυνάμεων (1) Τροματίζων ἐκφράζει τὴν ἐλπίδα καὶ μάλιστα τὴν πεποίθησιν ὅτι λύσις δικαία τοῦ ζητήματος τῶν συνόρων ἔσται παραδεκτὴ παρὰ τοῦ Σουλτάνου.

Εἰς τοὺς λόγους τοῦ ἀντιπροσώπου Λόρδου, Beaconsfield νομίζω πρόσφορον εἰς τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ἐνδιαφέροντος τούτου ζητήματος διὰ τὴν Ἑλλάδα νὰ προσθέσωμεν ὀλίγας ἀκόμη γραμμάς, εἰς αἷς θὰ περιλάβωμεν τὰς σκέψεις τῶν ἄλλων μελῶν τοῦ Συνεδρίου.

Ὁ Πρίγκηψ Gortchacow λέγει ὅτι αἱ προτάσεις Γαλλίας καὶ Μ. Βρετανίας εἶναι σχεδὸν αἱ αὐταὶ καθότι ἡμώτεροι ἀναγνωρίζουσι ὡς ἄμμεσον ἀνάγκην τὴν διαρρῦθμισιν τῶν συνόρων τοῦ βασιλείου τῆς Ἑλλάδος μετὰ τινῶν ἀσυμφωνιῶν εἰς τὰς λεπτομερείας ἐπὶ τῶν ἑδαφικῶν δικαιωμάτων, ἡ ἀρχικὴ ἰδέα εἶναι ἡ αὐτὴ. Ἐπ' αὐτῆς δίδει τὴν συγκατάθεσιν αὐτοῦ (2)

Ὁ κόμης Schouvalow προσθέτει μετὰ ἄλλων ὅτι τὸ λεχθὲν παρὰ τοῦ Λόρδου Beaconsfield ὅτι ἡ συμφωνία Τούρκων καὶ Ἑλλήνων ἔσται ἀναγκαία ὅπως ἐμποδίσῃ ἄλλην ἐθνικότητα ἣτις ἐγένετο ἡ αἰτία τοῦ Συνεδρίου τούτου ἐν Βερολίνῳ, ἦτοι οἱ πληθυσμοὶ Σλαυτικοὶ νὰ ταραξώσιν εἰς τὸ μέλλον τὴν Εὐρωπαϊκὴν εἰρήνην. Ὁ Schouvalow κόμης δὲν δύναται νὰ συμφωνήσῃ πρὸς τοῦτο.

1) «Lord Beaconsfield regard le tracé proposé par M. le premier Plénipotentiaire de France comme discutabile mais l'unanimité étant avant tout désirable, S.E. retirerai toute objection en présence d'un vote unanime des autres puissances».

2) «Avec quelques dissemblances de détail sur les attributions de territoires, l'idée même est la même, et S.A.S. y donne son adhesion».

Βεβαιεί ότι οί Σλαβικοί πληθυσμοί, όταν ή Εὐρώπη ἐξασφάλιση τήν εὐημερίαν αὐτῶν δὲν θὰ ταράξωσι τήν εἰρήνην. Ταῦτα θὰ ὄσιν τὰ ἐγγύα τῆς Εὐρώπας καὶ τῆς Εἰρήνης καὶ οὐχι ἡ συνεννόησις Τούρκων καὶ Ἑλλήνων.

Ὁ Καραθεωρῆς Πασσᾶς ἐπὶ τῆς ἐπικειμένης ψηφοφορίας ἐπὶ τῆς προτάσεως τῶν Γάλλων καὶ Ἰταλῶν δηλοῖ ότι διαφυλάξῃ ἀπολύτως τήν γνώμην ἐπὶ ταύτης τῆς Ὑψ. Πύλης μὴ ἔχων τήν συγκατάθεσιν τῆς Κυβερνήσεως του ἐπὶ προτάσεως διαρροθμίσεως Συνόρων

Ὁ Πρόεδρος ἐπὶ τοῦ προκειμένου λέγει ότι οί Ὀθωμανοὶ ἀντιπρόσωποι δύνανται νὰ ἀπόσχῃ καὶ νὰ ἀναμείνωσι νίας ὁδηγίας. Αἱ λοιπαὶ δυνάμεις, πλὴν τῆς Τουρκίας, ἧς ἡ συγκατάθεσις ἢ οὐ διαφυλάσσεται αὐτῇ, εἰσὶν σύμφωνοι νὰ δεχθῶσιν τήν πρότασιν. (2)

Τὴν 13 Ἰουλίου 1878 αἱ δυνάμεις Γερμανία, Αὐστροουγγαρία, Γαλλία, Μεγάλη Βρετανία, Ἰταλία, Ρωσσία καὶ Τουρκία ἐν ὄνοματι τοῦ Παντοδυνάμου Θεοῦ συνεφώνησαν, καὶ ἀπεφάσισαν καὶ ὑπέγραψαν τήν συνθήκην τοῦ Βερολίνου, ἧς διὰ τὴν Ἑλλάδα διὰ τοῦ XXIV ἀρθροῦ αὐτῆς γράφει τὰ κάτωθι.

«Ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ἡ Ὑ. Πύλη καὶ ἡ Ἑλλάς δὲν φθάσωσι νὰ συμφωνήσωσιν ἐπὶ τῆς διαρροθμίσεως τῆς ὑποδειχθείσης ὁμοθετικῆς γραμμῆς ἐν τῷ 13ῳ Πρωτοκόλλῳ τῆς ἐν Βερολίῳ συνδιασκέψεως ἡ Γερμανία, Αὐστροουγγαρία, Γαλλία, Μεγάλη Βρετανία, Ἰταλία καὶ Ρωσσία ἐπιφυλάσσοντα νὰ προσφέρωσι τήν μεσολάβησιν αὐτῶν εἰς ἀμφοτέρω τὰ μέρη, ὅπως διευκολύνωσι τὰς διαπραγματεύσεις» (8).

Αἱ διαπραγματεύσεις μεταξὺ Τουρκίας καὶ Ἑλλάδος παρετείνοντο ἐν Πρεβέζῃ καὶ Κωνσταντινουπόλει καὶ ἐδέησε νὰ γείνη καὶ πάλιν ἐν Βερολίῳ κατὰ τὴν 4)16 Ἰουνίου 1880 εἰδικὴ συνδιάσκεψις τῶν Μ. Δυνάμεων. Κατὰ ταύτην εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐδίδετο ἡ Θεσσαλία πλὴν τῆς πεδιάδος Τηταρισίου παραποτάμου τοῦ Θεσσαλικοῦ Πηνειοῦ, καὶ τοῦ κυρίως Ὀλύμπου. Οὕτω ἡ γραμμὴ τῶν Καμβουνίων μετὰ τοῦ κυρίως Ὀλύμπου μετὰ τῶν ἀπορθητῶν στενῶν Πέτρας καὶ Πότρας, ἡ ἰσχυροτάτη αὕτη γραμμὴ ἀμύνης, ἀφίνετο εἰς τὴν Τουρκίαν. Ἡ χάραξις ἐν Θεσσαλίᾳ ἠκολούθει τὰ Χάσια ὄρη καὶ τὸν Κάτω Ὀλυμπον. Ἐν Ἡπειρῷ περιορίζετο ἡ Ἑλλάς μέχρι τοῦ ποταμοῦ Ἀράχθου μετὰ τῆς πόλεως Ἄρτης.

Τὴν πρότασιν ταύτην ἐγκριθεῖσαν παρὰ τῆς Τουρκίας ἐπὶ τῇ κρυφῇ ἐλπίδι ότι ἡ Ἑλλάς δὲν θὰ ἤρκεῖτο εἰς αὐτήν, ἀσμένως ἐδέχθη ὁ πολιτικώτατος Ἀλ. Κωνσταντινοῦδος λύσας προσωρινῶς τὸ ζήτημα, ὅπερ ἠπειλεῖτο νὰ καταβαραθρωθῇ, ἐὰν ἡ Ἑλλάς ἐπέμενεν εἰς τὰς ἀσφαεῖς εἰς γεωγραφικὰ ὄρια παραχωρήσεις Ἡπείρου καὶ Θεσσαλίας τῆς Βερολινέου συνθήκης, ἄνευ τῆς ὕλικῆς καὶ στρατιωτικῆς ὑποστηρίξεως, τοῦλάχιστον μιᾶς, τῶν Μεγάλων Δυνάμεων, ἂν οὐχι τῆς ὁλόκληρης τούτων, ὡς συνυπογραψαῶν καὶ ὑποχρέων εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς συνθήκης.

(2) «Le Président dit que, dans la circonstance présente, les Prénis potentiatives Ottomans sont fondés, à s'abstenir et à attendre de nouvelles instructions. S.A.S. constate, d'ailleurs, que les Puissances, à l'exception de la Porte, dont l'assentiment est réservé, sont unanimes à accepter la proposition».

(3) Article XXIV. Dans le cas ou la Sublime Porte et la Grèce ne parviendraient pas à s'entendre sur la rectification de frontière indiquée dans le treizième protocole du Congrès de Berlin, l'Allemagne, l'Autriche-Hongrie, la France, la Grande Bretagne, l'Italie et la Russie se réservent d'offrir leur médiation aux deux parties pour faciliter les négociations.

Ἡ πολιτικώτατη πάντοτε Τουρκικὴ Κυβέρνησις ἐγνώριζε τοῦτο καλῶς καὶ ἐκ τῆς διχογνωμίας τῶν Μεγάλων Δυνάμεων εἰς τὸ νὰ δράσῃ στρατιωτικῶς πολλὰ ἤλπιζεν. Ἡ Ὑψ. Πύλη ἐγνώριζε σαφῶς πρὸ μακροῦ χρόνου ότι διὰ τῆς παραχωρήσεως τῆς Θεσσαλίας, Ἡπείρου αἱ σχέσεις κατὰ βάθος πρὸς τὴν Ἑλλάδα δὲν θὰ ἐβελτιοῦντο ἀφοῦ ἑλληνικοὶ πληθυσμοὶ ὑπῆρχον ἐν τῇ Εὐρωπαϊκῇ Τουρκίᾳ, ἐν Μικρῇ Ἀσίᾳ καὶ τὰς νήσους καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Κωνσταντινουπόλει ἐν σεβαστῷ ἀσπιθῷ θὰ προσῶμεν ἤδη εἰς τὴν περιγραφὴν τῆς καταλήψεως τῆς Ἡπείρου καὶ Θεσσαλίας εἰλημείνην ἐκ τῶν βιογραφικῶν ἀπομνημονευμάτων τοῦ μακαρίτου πατρός μου. Ἄτινα ἔχουσι διατυπωθῆ διὰ τὴν οἰκογένειάν του καὶ οὐχι πρὸς δημοσίευσιν. Ταῦτα συνίστανται ἐκ σημειώσεων χρονολογικῶς τῶν ἐπακολουθησάντων γεγονότων φαίνεται δὲ ότι ἐγράφθησαν κατὰ διαφόρους ἐποχὰς καὶ τινὰ ἐξ αὐτῶν ἔχουσιν ἀντιγραφεῖ παρὰ τῆς ἀγαπητῆς μου μητρὸς, διότι ὁ πατήρ μου, γέρον ἤδη, διετήρησε μὲν μέχρι θανάτου του ἀρτίαν τὴν ἀντίληψιν, ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο εὐκρινῶς νὰ γράφῃ.

Κυρίως εἰς τὴν σύνταξιν τῶν ἀπομνημονευμάτων του κατεγίνετο καὶ μετὰ τὴν τῇ αἰτήσῃ του κατὰ τὸ 1896 ἀποστράτευσιν του ἐκ τῆς διοικήσεως τοῦ ἐν Μεσολογγίῳ ἐδρεύοντος Στρατηγείου τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος. Ὁ Ἰφικράτης Κοκίλης ἐθανε 89 ἐτῶν κατὰ τὸ 1922.

Τὰ ἀπομνημονεύματα αὐτοῦ, γράφω ἐν ἀρχῇ, ἔχουσι λόγον νὰ βοηθήσωσι διὰ τῶν ἐμπεριεχομένων ἐπισήμων ἐγγράφων, πολλὰ τῶν ὁποίων εἰσὶν ἀποκρυπτικῶς γραφημένα, τὸν μέλλοντα ἱστορικὸν τῆς ἱστορίας τῶν νεωτέρων χρόνων τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου.

Ἐκ τοῦ μέρους τῶν παρὰ τοῦ πατρός μου γραφέντων ὑπὸ τὸν τίτλον «Κατάληψις Ἡπείρου» σταχολογῶ τὰ κάτωθι.

Ἐκ κατάληψις Ἡπείρου

Τὰ τῆς παραδόσεως τῆς Ἡπείρου καὶ Θεσσαλίας ἐκανονίσθησαν συμφώνως τῇ Βερολινέῳ συνθήκῃ τῇ ὑπογραφισθῆ μετὰ τῶν Μ. Δυνάμεων καὶ τῆς Ὑψηλῆς Πύλης συνθήκης τῆς 24 Μαΐου 1881 καὶ ἦν ἐπακολούθησεν ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει ὑπογραφεῖσα σύμβασις μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας κατὰ τὴν 2αν Ἰουλίου 1881 (:) ἧς τὸ πορᾶρτημα ἐν μεταφράσει ἔχει ὡς ἑξῆς :

Ἄρ. I. Τὸ παραχωρούμενον ἔδαφος εἰς τὴν Ἑλλάδα διαιρεθῆσεται εἰς 6 Τμήματα, συμφώνως μὲ τὴν ἐπὶ τοῦ χάρτου σημειουμένην γραμμῇ.

Ἄρ. II. Ἡ ἐκκένωσις ἐνὸς τῶν Τμημάτων θέλει ἐκτελεσθῆ εἰς τρεῖς ἐβδομάδας ἀπὸ τῆς ἡμερομηνίας τῆς ὑπογραφῆς τῆς Συμβάσεως τῆς ὑπογραφείσης κατὰ τὴν 24 Μαΐου ἐν. ἔτους.

Τὰ τέσσαρα ἕτερα τμήματα ἔσονται ἐκ τῶν ἐκκενουμένων εἰς διάστημα τριῶν μηνῶν ἀπὸ τῆς ἀνω προθεσμίας.

Τὸ δὸν τμήμα, ὅπερ περιλαμβάνει τὸν Βόλον, ἡ Τουρκικὴ Κυβέρνησις θέλει συγκεντρώσει καὶ ἐκκενώσει ἀπὸ ταύτου τὸ ὕλικόν αὐτῆς. Τὸ τμήμα τοῦτο θὰ ἐκκενωθῆ κατὰ τοὺς δύο ἐπομένους μῆνας τελικῶς, ἦτοι καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῶν 5 μηνῶν ἀπὸ τῆς παρ' ἀμφοτέρων τῶν μερῶν ἐπικυρώσεως τῆς συμβάσεως.

Ἐννοεῖται ότι αἱ διάφοροι προθεσμίας θέλουσι συντομωθῆ κατὰ τὸ ἐπικτόν.

Αἱ Ὄθωμανικαὶ ἀρχαὶ θέλουσι καταγράψαι τὸ ὑλικὸν ὅπερ δὲν δύναται νὰ μεταφερθῆ ἐντὸς τῶν 5 μηνῶν.

Ἄρ. III. Αἱ μεσάζουσαι Δυνάμεις θέλουσι ὀνομάσει στρατιωτικούς ἀπεσταλμένους αὐτῶν, οἵτινες θέλουσι ἀποτελέσει ἐπιτροπὴν, ἣτις θέλει χρησιμεύσει ὡς μεσάζουσα μεταξὺ τῶν Τουρκικῶν Ἀρχῶν τῆς ἐκκενώσεως καὶ τῶν Ἑλληνικῶν Ἀρχῶν τῆς καταλήψεως τοῦ παραχωρουμένου ἐδάφους.

Ἡ Ἐπιτροπὴ αὕτη θέλει ἐν γένει ἐπιτηρεῖ κατὰ τὴν ἐκκενώσειν καὶ τὴν κατάληψιν τοῦ παραχωρουμένου ἐδάφους καὶ θέλει παράσχει τὴν μεσιτείαν αὐτῆς διὰ τὴν καλὴν συνεννόησιν τῶν δύο μερῶν, τόσον διὰ τὴν μετακίνησιν τῶν στρατευμάτων, ὅσον καὶ διὰ τὸν προσδιορισμὸν τῆς ἀποστάσεως, ἣτις θὰ ἐχώριζεν ἀπ' ἀλλήλων τοὺς στρατοὺς τῶν δύο κρατῶν, Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας, ὡς ἐπίσης θέλει προσδιορίζει τὸν χρόνον μεταξὺ ἐκκενώσεως καὶ καταλήψεως τῶν διαφόρων σημείων τοῦ παραχωρουμένου ἐδάφους.

Ἄρ. IV Αἱ Ὄθωμανικαὶ καὶ Ἑλληνικαὶ Ἀρχαὶ δεόν νὰ παράσχωσι τὴν συνδρομὴν αὐτῶν εἰς τὴν Διεθνῆ Ἐπιτροπὴν πρὸς ἐπίτευξιν τῆς ἀνατεθείσης αὐτῇ ἐντολῆς.

Ἄρ. V Ἡ παροῦσα πράξις ἀποτελεῖ ἀναπόσπαστον μέρος τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ὑπογραφείσης συμβάσεως, θέλει δὲ ἔχει τὴν αὐτὴν ἰσχύν καὶ ἀξίαν. Πρὸς τοῦτο οἱ σχετικαὶ πληρεξούσιοι ὑπέγραψαν καὶ ἔθηκαν τὰς σφραγίδας αὐτῶν.

Ἐγένετο ἐν Κωνσταντινουπόλει τὴν δευτέραν ἡμέραν τοῦ Ἰουλίου (;) τοῦ ἔτους 1881.

(ὑπογραφή) *A. Κουντουριώτης*

(>) *Server* (;

Ὅπως μὴ ἐπεκτείνωμεν ἀδίκως τὴν μελέτην ἡμῶν ταύτην διὰ τῆς ἐπαναλήψεως δημοσιευθέντων ἤδη εἰς τὰ φύλλα τοῦ 7ου (Ἰουλίου 1938) καὶ 8ου (Αὐγούστου 1938) γεγονότων σχετικῶν ὡς πρὸς τὴν κατάληψιν τῆς Ἡπείρου κατὰ τὸ 1881, θέλομεν προτρέψει τοὺς ἀναγνώστας ἡμῶν νὰ ἀναγνώσωσι τὰ δυὸ ὡς ἄνω ἀναφερθέντα φύλλα τοῦ περιοδικοῦ ἡμῶν «Νέοι Δρόμοι».

Νῦν θέλομεν συντόμως ἀναφέρει τὰ λαβόντα χώραν γεγονότα, ὅπως ἡ παροῦσα μελέτη μὴ παρουσιάσῃ κενὰ παραβλάπτοντα τὴν κατανόησιν τοῦ ὅλου ἔργου ἡμῶν.

Διὰ τῆς Βερολινεῖου συνθήκης τοῦ 1878 παρεχωρεῖτο ἡ Ἡπείρος ἔχουσα ὄριον πρὸς βορρῆν τὸν ποταμὸν Καλαμᾶν (Θυάμινδα) ἔχοντα τὰς ἐμβολὰς αὐτοῦ ἐναντι τῆς Κερκύρας, καὶ ἡ Θεσσαλία σχεδὸν ὀλόκληρος ἔχουσα ὄρια πρὸς τὴν Μακεδονίαν τὰ ὄρη Κάσσια καὶ Κάτω Ὀλυμπον.

Χαρακτηριστικὸν εἶναι ὅτι ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς Βερολινεῖου συνθήκης δὲν ἦτο ἐπιθυμητὴ παρὰ ἐνίων Δυνάμεων ἡ κατοχὴ τῆς θαλάσσης τῆς Κερκύρας ὀλοκληρωτικῶς παρὰ τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ αὕτη ἐστραχίζετο εἰς δύο, καὶ οὕτω ἐντὸς καὶ μεταξὺ βορείου καὶ νοτίου στενοῦ, δηλαδὴ Ἀγ. Σαράντα καὶ Λευκίμνης, μέρος τῆς ἀκτῆς θὰ ἀνῆκεν εἰς Τουρκίαν, τὸ δὲ ἕτερον εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἀλλὰ τότε οὕτε αὐτὸ ἐπετεύχθη ὡς θὰ ἴδωμεν ἀμέσως.

Κατόπιν μεγάλων ἀναβολῶν καὶ συζητήσεων συνήφθη σύμβασις μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας, ἣν ἐδημοσιεύσαμεν ἐν μεταφράσει προηγουμένως, ἡ τῆς 2ας Ἰουλίου(;) τοῦ ἔτους 1881, δι' ἣς παρεχωρεῖτο ἡ Ἡπείρος μέχρι τοῦ Ἀράχθου, ἐκτάσεως 1250 τετραγ. χιλιομέτρων μετὰ 31178 κατοίκων, καὶ ἡ Θεσσαλία ἐκτάσεως 12120 τετραγ. χιλιομέτρων μετὰ 252815 κατοίκων.

Διὰ Βασιλικοῦ διατάγματος τῆς 11 Ἰουνίου 1881 διορίσθησαν ἀντιπρό-

σωποι τῆς Ἑλλάδος ὁ ὑποστράτηγος Β. Σαπουντζάκης, ὁ ταγματάρχης τῶν Γεν. Ἐπιτελῶν Ἰφικὸς Κοκίδης, ὁ λοχαγὸς τοῦ Πεζικοῦ Ἰωάν. Κωνσταντινίδης, ὡς ὑπασπιστὴς τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς ἀποστολῆς Β. Σαπουντζάκη.

Ὁ τελευταῖος ἔλαβε μεθ' ἑαυτοῦ ὡς ἰδιαιτέρον γραμματέα τὸν νομικὸν τὸ ἐπάγγελμα εἶδόν του, ὅπερ ἤξισε κακῶς εἰς τὴν Διεθνῆ ἐπιτροπὴν, διότι δὲν εἶχεν οὐδένα ἐπίσημον διορισμὸν.

Τὴν Διεθνῆ ἐπιτροπὴν ἀπετέλεσεν ὁ Ἄγγλος στρατηγὸς Ser Eduard Hamley, ὡς Πρόεδρος, καὶ οἱ λοιποὶ ἀντιπρόσωποι ἦσαν, τῆς Γερμανίας ὁ συνταγματάρχης Blume, τῆς Ρωσσίας ὁ συνταγματάρχης Philippof, τῆς Αὐστρίας ὁ ἀντι-συνταγματάρχης Bach, τῆς Ἰταλίας ὁ ἀντισυνταγματάρχης Velini, τῆς Γαλλίας ὁ λοχαγὸς de Martrey, τῆς Τουρκίας ὁ στρατάρχης Hedayet Πασσᾶς.

Συγχρόνως ἄλλη Διεθνῆς Ἐπιτροπὴ καθώριζεν ἐπὶ τόπου τὴν νέαν ὁροθετικὴν γραμμὴν Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας.

Ἡ Ἑλληνικὴ Ἐπιτροπὴ διαταχθεῖσα μετέβη ἐν ἀρχῇ εἰς Μενίδιον, κείμενον εἰς τὸ βόρειον ἄκρον τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου καὶ εἶτα εἰς τὸ Ἐπίνειον Σιλαῶραν τῆς Ἀργείας, ἐντὸς τοῦ τότε Τουρκικοῦ κράτους κειμένου, ἐνθα ἀνέμεινε τὴν 19ην Ἰουνίου 1881 τὴν ἀφίξιν τῆς Διεθνούς ἐπιτροπῆς ἐρχομένης ἐκ Προβέζης διὰ τοῦ ναυλοθέντος Ἑλληνικοῦ ἀτμοπλοίου «Ἴρις» παρὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους. Τὴν 20 Ἰουνίου 1881 ἐγένετο ἡ παρουσίασις τῶν μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου Ἴρις μεθ' ἣν παρετέθη γεῦμα ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου παρὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους. Μετὰ τὸ τέλεσμα τοῦ γεύματος προετοιμάσθη ἡ ἐπιτροπὴ πρὸς ἀναχώρησιν ἐφίππως διὰ Ἀργεῖαν συνοδευομένη παρὰ τιμητικοῦ ἀποσπάσματος 50 Κιρκασίων ἱππέων.

Τὴν 2,30' μ. μ. ἀφίκετο ἡ Δ. Ἐπιτροπὴ εἰς Ἀργεῖαν ἐνθα ἐφιλοξενήθη εἰς διαφόρους οἰκίας προυχόντων Ἀργειῶν, ὡς π.χ. Καραπάνου, Μουρούζη, παλαιοῦ συμμαθητοῦ τοῦ πατρός μου ἐν τῷ γυμνασίῳ Ἀθηνῶν, καὶ ἄλλων.

Ἐπικολούθησαν ἐπίσημοι ἐπισκέψεις τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπιτροπῆς εἰς τοὺς Τούρκους διοικητὰς ἐν Ἀργεῖα καὶ τῷ πρόεδρῳ Ser Eduard Hamley.

Τὸ ἑσπέρας τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἐξητήθη παρὰ τῆς Διεθνούς Ἐπιτροπῆς ἐγγραφῶς ἡ θέσις τῶν ἐπισταθμειῶν καὶ καταυλισμῶν τῶν ἑλληνικῶν στρατευμάτων, παρὰ τῆς ὑπὸ τὸν ὑποστράτηγον Σαπουντζάκη Ἑλληνικῆς Ἐπιτροπῆς.

Ἡ ἐπιτροπὴ ἀπήνητησεν ἀμέσως, τὴν ἀπάντησιν ὀλόκληρον δυνατὰ τις νὰ εἶδῃ εἰς τὴν σελίδα 10ην καὶ 11ην τοῦ 8ου φύλλου τῶν «Νέων Δρόμων» ἐνταῦθα δὲ προσθέτω ὅτι διοικηταὶ τῶν ταγμάτων πυροβολαρχιῶν καὶ ἰλῶν ἦσαν ἀξιωματικοί, οἵτινες διώκησαν μονάδας ἐν τῷ στρατῷ ἐν εἰρήνῃ καὶ κατὰ τὸν πόλεμον τοῦ 1897. Ἀναφέρω τινὰ ὀνόματα Ἀντωναρτόπουλος Πεζικοῦ, Γενησάρης Μηχανικοῦ, Ἀλ. Βάσσης Πυροβολικοῦ, Α. Σούτσος καὶ Ἀλ. Σούτσος Ἰατροί, Πονηρόπουλος, Γ. Μαυρομιχάλης, Σέχος, Πετροπουλάκης καὶ Σαρτζογλος ἄπαντες τοῦ Πεζικοῦ διοικηταὶ ταγμάτων.

Τὸ ἔγγραφο τοῦ ὑποστράτηγου Σαπουντζάκη κατέληγεν ὅτι ἡ πρώτη γραμμὴ τῶν στρατευμάτων καταλήψεως Ἡπείρου θὰ συγκεντρωθῆ εἰς Ἀργεῖαν, ὅταν εἰδοποιηθῆ ὁ στρατηγὸς Σκαρλάτος Σούτσος, διοικητὴς τῶν στρατευμάτων κατοχῆς, ἐν καιρῷ. Τὴν 22—6—81 ἡ Ἑλληνικὴ Ἐπιτροπὴ ἐπισκέφθη τὸν Hedaget Πασσᾶ καὶ τὸν στρατιωτικὸν διοικητὴν Ἀργείας Emin Bey διαμένοντας εἰς τὸ Διοικητήριον Ἀργεῖας ὅπου ἐγένοντο δεκτοὶ λίαν φιλοφρόνας.

Διηγῆται κατόπιν ὁ Ἰφικράτης Κοκίδης ὅτι μεταβὰς εἰς τὸν Πρόεδρον Hamley πρὸς παράδωσιν χάριτος τινὸς ἠρωτήθη παρὰ τοῦ Ἀγγλοῦ στρατηγοῦ, διατὶ ἐγένετο ἡ παράληψις νὰ ἐπισκεφθῆ ἡ ἑλληνικὴ ἐπιτροπὴ τὰ λοιπὰ μέλη τῆς

Διεθνοῦς, ὡς ἔκαμεν, ὡς γνωστὸν διὰ τὸν Ἄγγλον στρατηγόν. Τοῦτο ἐδικαιολόγησεν ὁ πατήρ μου καὶ ἔπεισε τὸν ὑποστράτηγον Σαπουντζάκη νὰ ἐκτελέσῃ τὴν κοινωνικὴν καὶ διπλωματικὴν ταύτην ὑποχρέωσιν.

Ἐν τούτοις τινὰ μέλη τῆς Διεθνοῦς ἐχαρακτήρισαν ἰδιαιτέρως τὴν μεθυστέρως ἐκπλήρωσιν τῆς ὑποχρέωσιν ταύτης διὲν ἦτο «λίαν ἀργά», διότι ἀντιπροσώπευσεν ἕκαστος μίαν Μεγάλην Δύναμιν.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς 22-6-81 δι' ἐγγράφου φέροντος τὴν ὑπογραφήν τοῦ προέδρου C. B. Hemley ἢ Δ. Ἐπιτροπῆ εἰδοποιεῖ τὰ κάτωθι. Σημειωτέον ὅτι τὸ ἐγγράφον φέρει ἡμερομηνίαν 4 Ἰουλίου ἢ τοι ν. ἡμερολογίου.

Τὰ τουρκικὰ στρατεύματα θὰ ἀναχωρήσουν αὐριον 5 μ. μ. τοῦ χωρίου Δημαριὸ κατευθυνόμενα εἰς Ἐπάνω Πέτα. Τὸ Δημαριὸ θὰ κατελαμβάνετο παρὰ τῶν ἑλληνικῶν στρατευμάτων τὴν 5.30' ἄπεινα ὑπεχρεούτο ὅτι δὲν θὰ προσηύξουν πλέον τῶν 500 ἀπὸ τοῦ ἀνω χωρίου πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῶν ὑποχωρούντων Τούρκων.

Τὰ τουρκικὰ στρατεύματα δὲν θὰ ὑπερβῶν τὴν γραμμὴν τὴν συνδέουσαν τὰς προφυλακὰς τοῦ Ἐπάνω Πέτα καὶ τοῦ σημείου Chossana (:) ἐπὶ τῆς ὁροθετικῆς γραμμῆς τῆς Ἑλλάδος.

Τὸ ἐγγράφον τοῦτο ἐκοινοποιήθη ἀμέσως, 7 μ. μ., εἰς τὸν στρατηγὸν Σούτσον εἰδοποιούμενον ὅτι τὸ τμήμα στρατοῦ ὅπερ ἤθελε καταλάβει τὸ Δημαριὸ, κατὰ προφορικὴν ἐντολήν τοῦ προέδρου Hemley ἔδει νὰ ἐξέλθῃ ἐκ Φλωριάδος. Ἐπιπροσθέτως εἰδοποιεῖτο διὲν μόνον ἐπὶ παρουσίᾳ ἀντιπροσώπων τῆς Διεθνοῦς Ἐπιτροπῆς θὰ προχωρήσῃ τὰ στρατεύματα πρὸς κατάληψιν τοῦ χωρίου Δημαριὸ.

Ἐπίσης ἡ κατάληψις τῆς Πούντας (Ἀκτίου ἐπὶ τῆς νοτίου ἀκτῆς τοῦ Ἀμβρακικοῦ) θὰ ἐγένετο τὴν Τετάρτην ἀλλὰ πρὸς τοῦτο θὰ ἐλάμβανε ἐπίσημον κοινοποίησιν. Πάντα ταῦτα ἐγένοντο γνωστὰ εἰς τὸ ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν Ὑπουργεῖον ἐν Ἀθήναις.

Τὴν 23—6—81 π.μ. ἀνεχώρησαν ἐξ Ἄρτης ὁ ἄγγλος συνταγματάρχης Clary καὶ ὁ γάλλος λοχαγὸς Megniel συνοδευόμενος παρὰ τοῦ λοχαγοῦ Ἰωάννου Κωνσταντινίδου.

Οἱ ἀνω κύριοι ἐφθασαν εἰς Φλωριάδα τὴν 5 μ. μ. ἐνθα ἦτο τὸ 2ον Εὐζωνικοῦ Τάγμα συγκεντρωμένον, ὅπερ ἐφύλλατε τὸ ἐκεῖ τμήμα τῆς ὁροθετικῆς γραμμῆς μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας, καὶ ἦτο ἐτοιμὸν πρὸς ἀναχώρησιν.

Κατ' αὐτὸ τὸ διάστημα ὁ λοχαγὸς Megniel μεθ' ἑνὸς Τούρκου ἀξιωματικοῦ μετέβησαν ἐκ Φλωριάδος εἰς Δημαριὸ καὶ μετὰ ἡμίσειαν ὥραν ὁ Clary μετὰ τοῦ Κωνσταντινίδου ἀνεχώρησαν, ἀκολουθούμενοι παρὰ 4 λόχων εὐζώνων τοῦ 2ου τάγματος διὰ Δημαριὸ.

Τὴν 8ην μ.μ. κατελήφθη τὸ χωρίον ὑπὸ τῶν Εὐζώνων, ἀλλὰ οἱ κάτοικοι δὲν ἦσαν εἰς τὸ χωρίον διότι φοβηθέντες βιαιοπραγίας τῶν ἀναχωρούντων Τούρκων εἶχον ἐγκαταλείψει τὰς οἰκίας των.

Τὸ ἑσπέρας ἀπὸ τῆς 11ης ὥρας ἤρξατο ἡ ἀναχώρησις τοῦ Τουρκικοῦ στρατοῦ ἀπὸ τῆς Ἄρτης καὶ καθ' ὅλην τὴν νύκτα αἱ σάλπιγγές των ἐσήμουν διάφορα προστάγματα καὶ ἐμβατήρια. Τὴν πρωΐαν δὲν ὑπῆρχεν οὐδεὶς στρατιώτης εἰς τοὺς Τουρκικοὺς στρατώνας.

Τὴν πρωΐαν 24.6.81, ἡμέραν Τετάρτην, ἤρξατο ὁ στολισμὸς τῶν οἰκιῶν δι' ἑλληνικῶν σημαῶν καὶ εἰς τὴν θύραν τοῦ οἰκῆματος ἐν ᾧ διέμενον ὁ πατήρ μου ἀνηρτήθη ἡ εἰκὼν τοῦ βασιλέως Γεωργίου τοῦ Α'.

Ὁ πατήρ μου διηγεῖτο ἐπισόδιον μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Ρώσου συνταγματάρχου Φιλίππου, ὅστις ἀπήγει τὴν κατάβασιν τῶν ἑλληνικῶν σημαῶν, ἀλλὰ θυμωθεὶς ἀπεχώρησε, ὅτε ταυτοχρόνως ἀνηρτήθη μεγίστη ἑλληνικὴ σημαία εἰς τὴν οἰκίαν εἰς ἣν ἐφιλοξενεῖτο.

Ἡ ἐν ὄλῳ, δύναμις τοῦ ἀποχωροῦντος Τουρκικοῦ Στρατοῦ ἀνήρχετο εἰς 4500 ἄνδρας. Γράφει δὲ ὁ Ἰω. Κοκίδης.

«Ὅσον ἀφορᾷ τὴν προέλασιν τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ αὕτη ἤρξατο ἀναχωρήσαντος ἐξ Ἀννίνου τὴν 12.30 μ.μ. εἰς Ἄρταν ἀφίκετο τὴν 3.30 μ.μ. ἑσταμάτησε δὲ ἐξωθεν ταύτης, συμφώνως πρὸς τὸ καταρτισθὲν πρόγραμμα, ἵνα καταληφθῇ ἡ Φανερωμένη παρὰ 400 ἀνδρῶν καὶ τὰ δημόσια κτήρια ἕκαστον παρὰ 10 ἀνδρῶν.»

«Τούτου γενομένου τὴν 4.30 μ.μ. ἤρξατο ὁ ὑπόλοιπος στρατὸς νὰ βαδίξῃ πρὸς τὴν πόλιν, πρὸ δὲ ταύτης, ἦτοι πρὸ τοῦ ναοῦ τῶν Ἁγίων Θεοδώρων, τὸν ὑπεδέχθη ὁ ἀρχιερεὺς καὶ ἅπαντα σχεδὸν ἡ πόλις σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις. Ἡ περιγραφὴ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ τῶν κατοίκων ἦτο ἀπεριγραπτός.»

«Τὴν 25—6—81 π.μ. καὶ πρὶν ἀναχωρήσει ἡ Δ. Ἐπιτροπὴ ἐξ Ἄρτης, ἤλθε τηλεγράφημα ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, δι' οὗ ἡ Τουρκία καθίστα γνωστὸν ὅτι δὲν παρεδέχετο τὴν παράδοσιν τοῦ Ἀκτίου (Πούντας), ὡς ἀνήκοντος συμφώνως πρὸς τὴν ὑπογραφείσαν σύμβασιν εἰς τὸ τελευταῖον ἐκκενωθησόμενον διαμέρισμα τοῦ Βόλου καὶ ὅτι κατὰ λάθος ἀνεγράφη ὅτι ἡ παράδοσις τοῦ Ἀκτίου θὰ εἶναι σύγχρονος μὲ τὴν τῆς Ἄρτης.»

«Ὁ πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς Hamley μετὰ τοῦ συνταγματάρχου Blumie μετέβησαν παρὰ τῷ Hedaget Πασσᾷ, ὅπως ἐξακριβώσῃ τὴν παράδοσιν ἢ οὐ τοῦ Ἀκτίου. Ὁ Τούρκος ἀντιπρόσωπος Hedaget Πασσᾷ διαβεβαίωσεν τὴν ἐπιτροπὴν ὅτι τὸ Ἀκτιον δὲν κατελήφθη εἰσὲτι παρὰ τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ καὶ ὅτι ἐν τῷ φρουρίῳ τούτῳ παραμένει εἰσέτι ἡ Τουρκικὴ φρουρά.»

«Ἡ Ἐπιτροπὴ εἰδοποίησε τὸν στρατηγὸν Σαπουντζάκη περὶ τούτου, ἀλλ' οὗτοι ἐπέμενον ὅτι ὁ ἑλληνικὸς στρατὸς κατέλαβε τὸ Ἀκτιον καὶ ὅτι περὶ τούτου εἶχε τηλεγράφημα τοῦ προξένου τῆς Ἑλλάδος Πρεβέζης. Τὸ τηλεγράφημα τοῦτο δυστυχῶς Γαλλιστὶ γηγραμμένον δὲν μᾶς τὸ ἐπέδειξεν οὔτε εἰς ἐμὲ οὔτε εἰς τὸν Κωνσταντινίδην. Ἡ Ἐπιτροπὴ ἐζήτησεν τότε ἀπὸ τὸν Σαπουντζάκη νὰ διατάξῃ τὴν ἐκκένωσιν τοῦ Ἀκτίου, ἐὰν τοῦτο κατεῖχετο παρὰ τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ, ἀλλὰ οὗτος ἠρητήθη δικαιολογούμενος ὅτι ἡ ἐκκένωσις ἔδει νὰ διαταχθῇ παρὰ τοῦ στρατηγοῦ Σούτσου.»

Ὁ πατήρ μου, γράφει κατωτέρω, διὲν προσεπάθησε νὰ πείσῃ τὸν ἑλληνα ἀρχηγόν, ὅτι ἔχει εὐθύνην μὴ διατάσσῃ τοῦτο, ἀλλὰ δὲν ἐνέκρινε τὴν γνώμην του ταύτην. Ἐξ ἄλλου ὁ στρατηγὸς Σούτσος ἠρητήθη νὰ διατάξῃ τὴν ἐκκένωσιν τοῦ Ἀκτίου, ἐν ἣ περιπτώσει εἶχε τοῦτο καταληφθῇ, διότι εἶχε κάμει γνωστὸν εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν τὴν κατάληψιν τούτου.

Ἡ Δ. Ἐπιτροπὴ εὐρεθεῖσα πρὸ τοῦ διλήμματος, ἐκείδῃ ὁ στρατηγὸς Σαπουντζάκης ἐπέμενον ὅτι τὸ Ἀκτιον κατελήφθη παρ' ἡμῶν, ὁ δὲ Hedaget Πασσᾷς ἀπ' ἐναντίας διαστίνετο ὅτι τὸ Ἀκτιον κατεῖχετο ὑπὸ τοῦ Τουρκικοῦ στρατοῦ, ἀπεφάσισεν νὰ μεταβῇ εἰς Πρέβεζαν καὶ ἐκαίθεν νὰ διατάξῃ τὰ δέοντα.

Τὴν 10 π.μ. ἀνεχώρησεν ὅλη ἡ Διεθνὴς ἐπιτροπὴ ἐξ Ἄρτης καὶ ἀφίχθη εἰς Ἀννινον τὴν 11.45 π.μ. καὶ διακόπησα ἐπ' ὀλίγον τὴν πορείαν, λόγῳ τοῦ καύσωνος, ἐφθασεν εἰς Μενίδιον ὅπου ἐπεβιβάσθη ἐπὶ τῆς Ἰοίδος.

Τὴν 2 μ.μ. ἀπέπλευσεν ἡ Ἰοὶς διὰ Πρέβεζαν. Κατὰ τὸν πλοῦν ὁ πατήρ μου ἐζήτησε νὰ λάβῃ γνώσιν τοῦ τηλεγραφήματος τοῦ ἑλληνοῦ προξένου Πρεβέζης περὶ

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ

ΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ ΤΟΥ ΛΗΞΑΝΤΟΣ ΜΗΝΟΣ

καταλήψεως του 'Ακτίου. Το τηλεγράφημα έλεγε Γαλλισί: «Ο ελληνικός στρατός έφθασεν εις ελληνικόν στρατώνα, τι έδει ποιήσαι; παραμείνη ή επιστρέψη». Τότε ο πατήρ μου είπεν εις τόν στρατηγόν Σαπουντζάκην ότι το τηλεγράφημα δέν διαλάμβανεν ότι κατελήφθη το 'Ακτιον, αλλά ο Σαπουντζάκης μετά του υιού του απήντησαν «Τι άλλο έννοεί ή φράσις ελληνικός στρατός έφθασεν εις ελληνικόν στρατώνα ή ότι κατελήφθη το «'Ακτιον». Κατωτέρω ο 'Ιφ. Κοκιάης γράφει αυτολεξεί:

«Εξήγησα τότε ότι το 'Ακτιον δέν ήτο ο 'Ελληνικός στρατών, άλλ' ο εις την τότε μεθύριον γραμμήν 'Ελληνικός στρατωνίσκος, και ότι ή έρώτησις του τί ποιήσαι παραμείνη ή επιστρέψη έννοεί την παραμονήν εις αυτόν τόν στρατώνα ή την επιστροφήν του εις Λευκάδα, ένθα ήδύνατο να στρατωνισθῆ κάλλιον.

«Εάν ο στρατηγός Σαπουντζάκης έδεικνυεν εις έμέ το τηλεγράφημα τουτο, όστις έν γνώριζα την όροθετικήν γραμμήν, βεβαίως δέν θα είχε συμβῆ ή παρανόησις αυτή».

«Εν τούτοις ή Δ. 'Επιτροπή απεφάσισεν τὰ ακόλουθα.

'Εάν ο 'Ελληνικός στρατός κατέλαβε το 'Ακτιον θα καταβιβάσει την 'Ελληνικήν σημαίαν και να απέλθῃ, εάν δέ δέν το είχε καταλάβῃ τὰ πράγματα θα έμνον ως είχον. Πράγματι είχε συμβῆ το τελευταίον, καθ' όσον ο εκ Λευκάδος στρατός δέν είχε φθάσει ήγκαίρως να αντικαταστήσῃ την αποχωρήσασαν Τουρκικήν φρουράν εκ 'Ακτίου. Κατ' αυτό το διάστημα είχε φθάσει εις Πρέβεζαν ή διαταγή του Hedaget Πασσά να μη ήγκαταλειφθῆ το 'Ακτιον, ώςτε ή Τουρκική φρουρά άμέσως διαπεραιωθείσα από Πρεβέζης εις το 'Ακτιον είδοποίησε τόν κατόπιν άφιχθέντα 'Ελληνικόν στρατόν ότι θα παραμείνη άκόμη εν 'Ακτίω συμφώνως τῇ συμβάσει».

«Ότω δυσκοινίζετο το τηλεγράφημα του Προξένου Πρεβέζης, άλλ' ο στρατηγός Σαπουντζάκης επέμνευεν ότι το τηλεγράφημα έν γνώριζεν αυτόν την κατάληψιν του 'Ακτίου».

«Το βέβαιον είναι ότι πριν φθάσωμεν εις Πρέβεζαν είδομεν την Τουρκικήν σημαίαν να κυματίζει επί του 'Ακτίου.»

Το έπεισόδιον εύτυχώς ελίθη άνευ δυσαρδέτων περιπλοκῶν και άπροόπτων διπλωματικῶν δυσχερειῶν μεταξύ Τουρκίας και 'Ελλάδος.

Το δυστύχημα ήτο ότι ο στρατηγός Σαπουντζάκης συνειργάζετο μετά του υιού του τῇ βεηθεία του όλίγα 'Ελληνικά γνωρίζοντος 'Αγγλου λοχαγοῦ τῆς Διαιθνοῦς 'Επιτροπῆς, άντι να συμβουλευῆται τοὺς υπό τὰς διαταγάς του 'Ελληνας 'Αξιωματικούς.

Ότω περιγράφεται εις τὰ απομνημονεύματα του πατρός μου τὰ τῆς καταλήψεως τῆς 'Ηπείρου.

Το άτιμόκλιον 'Ιρις προσήγγισεν εις Ζάκυνθον, όπως ή Δ' επιτροπή επισκεφθῆ την ώραίαν νήσον, και περιπλεύσασα τόν Μαλβαν κατάπλευσιν εις Πειραιά.

Τὰ έπεισόδιον του 'Ακτίου έκαμε την Δ. 'Επιτροπή λόγω προστριβῶν του στρατηγοῦ προς το μέλη της να ζητήσῃ την αντικατάστασιν τούτου παρὰ του Πρωθυπουργοῦ Α. Κουμουνδούρου, όποτε ο στρατηγός Σαπουντζάκης έζήτησε την απομάκρυνσιν του από τῆς επιτροπῆς.

Ο πατήρ μου προαχθείς τότε κατ' εκλογήν εις 'Αντισυνταγματάρχην τῶν Γεν. 'Επιτελῶν, προήδρασε τῆς 'Ελληνικῆς επιτροπῆς τῆς καταλήψεως τῆς Θεσσαλίας, ως θα είδομεν εις το Β' μέρος τῆς μικρῆς μου ταύτης μελέτης.

4. ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ. 'Εορτή αναδασώσεως εις την Καισαριανήν. 'Ο κ. Πρωθυπουργός δίδει τὸ σύνθημα τῆς αναδασώσεως.

6. ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ. 'Επί του θωρηκτοῦ «'Αβέρωφ» τελείται έορτασμός επί τῆς έπετείῳ τῆς ναυμαχίας τῆς 'Ελλης.

'Εν Πειραιεὶ ο κ. Πρωθυπουργός επί τῇ έορτῇ του 'Αγίου Νικολάου εξαίρει την σημασίαν του 'Εμπορικοῦ Στόλου τῆς 'Ελλάδος, τὸν όποιον θεωρεῖ ως ἀνήκοντα εις την πρώτην γραμμὴν του άγώνος διά την εξασφάλισιν τῆς εθιμερίας τῆς χώρας.

7. ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ. 'Ανακαλύπτεται εις την Μαγκουφάναν μυστικός αούρματος Κομμουνιστῶν οίτινες συνεννοοῦντο με την Μόσχαν. Παρά τὰς εκβολὰς του Ταμέσεως βυθίζεται το ελληνικόν φορτηγόν Πάραλος.

11. ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ. Εις τὰς Νορβηγικὰς ακτὰς τορπιλίζεται το ελληνικόν φορτηγόν Γαρουφαλιά.

18. ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ. 'Αφίξις εις τὰς 'Αθήνας του 'Ιταλοῦ ύπουργοῦ τῆς Παιδείας κ. Μποττάί έγκαινιάζοντος εις τὸν «Παρνασσόν» την εκθεσιν του βιβλίου.

19. ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ. 'Ο κ. Μποττάί όμιλεῖ εις το Πανεπιστήμιον τῶν 'Αθηνῶν. Λέγει σὺν τοῖς άλλοις:

«'Η εκφρασις: «ή 'Ελλάς ύποδουλωθεῖσα, κατέκτησε τὸν κατακτητήν», όταν την προσέξετε καλά σημαίνει τουτο: ότι μεταξύ δύο πολιτισμῶν οί όποιοι έφθασαν εις ύψιστον σημείον άκμῆς, δέν ύφίσταται ζήτημα ήττημένου και νικητοῦ ή άγώνος διά την ύπεροχήν, αλλά στενῆς όργανικῆς συνεργασίας. 'Ενώ άλλαχοῦ ή πανεπιστημιακή συνεργασία δέν δύναται εἶμῃ να έχῃ χαρακτήρα, διά να εκφρασθῶ οὕτω, τεχνικόν, μεθοδικόν ή απλῶς εθνικόν, ο όποιος έξαντλείται εις την μιαν ή την άλλην επιστημονικήν έρευναν, λόγω του ότι ο εις τρόπος τῆς μορφώσεως διαφέρει από τὸν άλλον. Μεταξύ ήμῶν τῶν 'Ελλήνων και τῶν Ρωμαίων ή συνεργασία αὕτη άνυψοῦται αὐθωρεῖ εις το πνευματικόν επίπεδον λόγω τῶν κοινῶν συστατικῶν και τῆς πνευματικότητος τῶν πολιτισμῶν μας».

24. ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ. Συνελήφθησαν ο άρχηγός του Κομμουνιστικοῦ Κόμματος πρώην βουλευτῆς Τρικκάλων Σάντος και άλλα ήγετικά στελέχη.

27. ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ. Σφοδρά καταιγίς εις τὰς 'Αθήνας και έν Πελοποννήσῳ.

30. ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ. Δημοσιεύονται αἱ πρόσ τὸν λαόν εὐχαί του κ. Πρωθυπουργοῦ έχουσαι οὕτω:

Εις όλους τοὺς 'Ελληνας και τὰς 'Ελληνίδας και τὰ παιδιά τῶν, άγόρια και κορίτσια, όπου εύρίσκονται, είτε εις την ξηράν, είτε εις την θάλασσαν, είτε έντός τῶν όρίων τῆς Πατρίδος είτε εις την ξένην, εύχομαι διά το 1940 ειρήνην έντιμον και υπερήφανον και τοὺς στέλνω εκ όλης μου τῆς ψυχῆς τὰς διαπύρους εύχάς μου διά το Νέον 'Ετος παρακαλῶν τὸν 'Υψιστον να τὸ περάσουν υγιεῖς και εύτυχεῖς χαρούμενοι και με τὸ μέτωπο ψηλά διά την πρόδον και την αναγέννησιν τῆς 'Ελλάδος μας.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΕΤΑΞΑΣ

Πρόεδρος Κυβερνήσεως

Δημοσιεύονται επίσης αἱ επί τῷ νέῳ έτει εύχαί πρόσ τοὺς 'Ελληνας εκ μέρους του Τούρκου ύπουργοῦ κ. Σαράτσογλου. Το κείμενον έχει οὕτω:

«Εις το κατώφλιον του Νέου 'Ετους άντηχεῖ ήδη ή ήχώ τῶν άρμονικῶν φωνῶν τῶν τέκνων τῆς 'Ελλάδος και τῆς Τουρκίας, τὰ όποια έπροίκισαν και θα προίκισουν άκόμη την Ιστορίαν τῆς άνθρωπότητος με τόσα έργα προωρισμένα να μείνουν αιώνια. 'Από όλα τὰ επίπεδα τῆς αδελφικῆς των ζωῆς, 'Ελληνες και

Τοβροκοί, ύψώνουν από τὰς ὄχθας τῆς Μεσογείου τὰς φωνὰς τῶν παλλομένων ἀπὸ τὸν ἴδιον παλμόν, φωνὰς ἐνθέρμους ἀποβλεπούσας εἰς τοὺς μέλλοντας αἰῶνας.

«Ἐύχομαι ὀλοφύχως ὅπως τὸ Νέον Ἔτος ἐπισφραγισθῆ μετὰ τὴν εὐτυχίαν τῶν τέκνων τῶν δύο Χωρῶν μας».

31. ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ. Ἐπίθεις ἐν Ἀθήναις τῶν Αὐτῶν Β. Ὑψηλοτήτων τοῦ Πρίγκηπος Γεωργίου τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Πριγκηπίσσης Μαρίας.

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ

ΤΩΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ ΤΟΥ ΛΗΞΑΝΤΟΣ ΜΗΝΟΣ

1. ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ. Συνεχίζεται ὁ παρὰ τῶν Ρώσων βομβαρδισμὸς Φινλανδικῶν πόλεων. Παρατείνεται ἡ Φινλανδικὴ κυβέρνησις. Σχηματίζονται δὲ δύο κυβερνήσεις ἐξ ὧν ἡ δευτέρα ἀποτελεῖται ἀπὸ ρωσσοφίλους ἀριστερούς. Οἱ μαχόμενοι Φινλανδοὶ διεξάγουν ἀπεγνωσμένον ἀγῶνα.

2. ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ. Οἱ Φινλανδοὶ ἀνεκατέλαβον τὸ Πέτσαμο. Προβάλλουν παντοῦ ἀντίστασιν καὶ εἰς τινὰ σημεῖα κατώρθωσαν νὰ ἀναλάβουν ἐπιθέσεις κατὰ τῶν Ρώσων.

Καταβύθισις γερμανικοῦ ὑπερωκεανείου.

4. ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ. Ἐν Ρώμῃ διαδηλώσεις ὑπὲρ τῆς Φινλανδίας καὶ κατὰ τῆς Ρωσίας.

Πολυάριθμα ἰρσοικὰ τάνκς ἐπιχειρήσαντα νὰ διαβοῦν λίμνην ἐν Φινλανδίᾳ ἐβυθίσθησαν.

5. ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ. Μακρὰ δηλώσεις τοῦ κ. Χάλιφαξ. Προκειμένου περὶ εἰρήνης λέγει ὅτι οὐδὲν σχέδιον εἰρήνης θὰ δυνηθῆ νὰ ἀποδώσῃ διαρκῆς ἀποτελέσματα ἐὰν δὲν προέλθῃ ἀπὸ τὴν θέλησιν τῶν λαῶν.

Χιλιάδες Σουηδῶν ἐθελοντῶν καὶ 50 Ἴταλικά ἀεροπλάνα ἐνισχύουν τοὺς Φινλανδοὺς.

7. ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ. Ἐν Φινλανδίᾳ ἡ κακοκαιρία ἐμποδίζει εὐρείας ἐπιχειρήσεις. Οἱ Φινλανδοὶ καταγγέλλουν ὅτι τὰ ρωσικὰ ἀεροπλάνα ρίπτουν δηλητηριώδη ἀέρια. 100.000 γυναῖκες Φινλανδίδες εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν τοῦ πυρός.

Ἐν Νέα Ὑόρκῃ δολοφονεῖται ὁ Γερμανὸς πρόξενος Ἐγκελπεργκ.

8. ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ. Τὸ φασιστικὸν Συμβούλιον χαρακτηρίζει τὴν Ἴταλίαν αὐδετέραν καὶ φίλην τῆς Γερμανίας.

9. ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ. Ὁ Μολότωφ ἀπέριψεν Γερμανικὰς προτάσεις συνεννοήσεως μετὰ τὴν Φινλανδίαν.

11. ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ. Ἡ Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν ζητεῖ τηλεγραφικῶς ὅπως παύσῃ ὁ πόλεμος ἐν Φινλανδίᾳ. Ἡ Φινλανδία ἐδήλωσεν ὅτι δέχεται.

12. ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ. Ἡ Ἴταλία ἀποφασισμένη νὰ παρεμποδίσῃ ἀνάμειξιν τῆς Ρωσίας εἰς τὰ Βαλκάνια.

Ρωσικὸν ὑποβρύχιον ἐτορπίλισεν γερμανικὸν πλοῖον.

Τὸ γερμανικὸν ὑπερωκεανεῖον «Βρέμη» παρὰ τὸν ἀποκλεισμὸν ἐπέστρεψεν εἰς Γερμανίαν.

Ἐν Ἀγγλίᾳ ναυπηγοῦνται πολεμικὰ ἐνὸς ἑκατομμυρίου τόννων.

13. ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ. Ἀγγλικά ἀεροπλάνα βομβαρδίζουν βάσεις τῶν Γερμανῶν εἰς Ἑλιγολάνδην.

Ὁ κ. Χάλιφαξ πιστεύει ὅτι ὁ κ. Χίτλερ ἐπιθυμεῖ τὴν εἰρήνην διότι κατέστη ὑφιστάμενος τοῦ κ. Στάλιν καὶ τοῦτο δυσχεραίνει τὴν θέσιν τῆς Γερμανίας. Ἡ Ἀγγλία ζητεῖ εἰρήνην οὐχὶ ἐμβαλωματικὴν.

14. ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ. Ἀπεκλείσθη ἡ Ρωσία ἐκ τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν.

15. ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ. Ἐν Οὐραγουάῃ ἀποκλείεται εἰς τὸ Μοντεβιδεο τὸ γερμανικὸν θωρηκτὸν «Ναύαρχος Σπέε».

17. ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ. Δηλώσεις τοῦ Κόμητος Τσιάνο λέγοντος ὅτι ἡ Ἴταλία εἶναι ἕτοιμη νὰ μεσολαβήσῃ ὑπὲρ τῆς εἰρήνης. Μετὰ τὴν Ἑλλάδα αἱ σχέσεις τῆς Ἴταλίας εἶναι φιλικαὶ καὶ μελλοντικῶς θὰ καταστοῦν βελτιώτεραι. Μετὰ τῆς Γερμανίας αἱ σχέσεις παραμένουν φιλικαί. Πάντως ἡ Ἴταλία δὲν θ' ἀδιαφορήσῃ εἰς περίπτωσιν ἀπειλῆς τῶν Βαλκανίων.

17. ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ. Ὅλοι αἱ ἐφημερίδες δημοσιεύουν τὸν λόγον τοῦ Ἴταλοῦ ὑπουργοῦ τῶν ἐξωτερικῶν κ. Τσιάνο τὸν ἐκφωνηθέντα ἐνώπιον τῆς φασιστικῆς

Συντεχνιακῆς Βουλῆς. Οὗτος καθορίζων τὴν Ἴταλικὴν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν δηλώνει τὴν ἐτοιμότητα τῆς Ἰταλίας νὰ μεσολαβήσῃ ὑπὲρ τῆς εἰρήνης. Συνεχίζων τὸν λόγον τοῦ ἀναφέρεται εἰς τὴν ἰσχὺν τῆς συμμαχίας μετὰ τῆς Γερμανίας καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τῆς Ἰταλίας διὰ τὰ Βαλκάνια. Ὅσον ἀφορᾷ διὰ τὰς φιλικὰς σχέσεις μετὰ τῆς Ἑλλάδος προσθέτει ὅτι ἡ ἀπθκατάστασις κοινῶν συνόρων μετὰ τὴν Ἑλλάδος καὶ Ἰταλίας, ὅχι μόνον δὲν ἐπέφερε προστριβὰς, ἀλλ' ἀντιθέτως διευκρίνησε τὰς γενικωτέρας μετὰ τῶν δύο χωρῶν σχέσεις ὡς διεπιστώθη προσφάτως διὰ τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν γνωστῶν διακοινώσεων, τῶν ὁποίων αἱ διαπιστώσεις θὰ ἀποτελέσουν τὰς βάσεις διὰ μίαν ἐνδεχομένην μελλοντικὴν ἀκόμη περισσότερον ἐπὶ τὰ βελτίω ἐξέλξιν τῶν σχέσεων τῶν δύο χωρῶν.

18. ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ. Ἀερομαχία ὑπὲρ τὴν Ἑλλιγολάνδην. Κατερρίφθησαν 12 γερμανικά καὶ 7 ἀγγλικά ἀεροπλάνα.

Δυὸ καταδρομικά γερμανικά ἐβλήθησαν ἀπὸ ἀγγλικά ὑποβρύχια, ἐκτὸς τοῦ θωρηκτοῦ «Ναύαρχος Φόν Σπέε». Ὡς πρὸς τὸ θωρηκτὸν αὐτὸ τὰ τελεγραφήματα ἀναφέρουν ὅτι ἀπέπλευσεν μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ἐκ Μοντεβιδεο, ἐπροχώρησεν ἔξω τοῦ λιμένος καὶ κατεβίβισθη, ὑπὸ τοῦ κυβερνήτου του.

19. ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ. Τὸ γερμανικὸν ὑπερωκεανεῖον Κολόμβος βυθίζεται ἀπὸ τὸ πλήρωμά του διὰ νὰ μὴν συλληφθῆ.

20. ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ. Αὐτοκτονεῖ ὁ κυβερνήτης τοῦ «Φόν Σπέε» πλοίαρχος Λάνγκστορφ.

Ἡ Κυβέρνησις τοῦ Ἰσπανικοῦ Μαρόκου ἀπονέμει τὸν μεγαλόσταυρον τοῦ ἐκεῖ τάγματος εἰς τὸν κ. Περ. Ἰακ. Ἀργυρόπουλον πρέσβυν τῆς Ἑλλάδος ἐν Μαδρίτη.

22. ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ. Ὁ κ. Νταλαντιὲ ἀναφέρει εἰς τὴν Γαλλικὴν Βουλὴν ὅτι ἀνήλθον ἐν Γαλλίᾳ εἰς 255.000.000.000 φράγκα τὰ ἔξοδα τοῦ 1940.

23. ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ. Ἀπόφασις τῆς Ἰταλίας νὰ συνεχίσῃ τὰς ἀποστολάς πολεμικοῦ ὕλικου εἰς Φινλανδίαν, ἐνθα λόγω ψύχους αἱ ἐχθροπραξίαι ἐχαλαρώθησαν. Τὸ Βέλγιον καὶ ἡ Ὀλλανδία φοβοῦνται Γερμανικὴν ἐπίθεσιν.

25. ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ. Ὁ Ροῦσβελτ διὰ θερμῆς ἐκκλήσεως πρὸς τοὺς θρησκευτικοὺς ἡγέτας ζητεῖ ὅπως αἱ θρησκείαι ἐνώσουν τὰς προσπάθειάς τῶν ὑπὲρ τῆς εἰρήνης, διώρισεν δὲ προσωπικὸν ἀντιπρόσωπόν του παρὰ τῷ Βατικανῷ.

27. ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ. Σεισμοὶ προξενοῦν καταστροφὰς πόλεων ἐν Τουρκίᾳ. Τουφεκίζεται ἐν Μόσχᾳ ὁ τέως πρέσβυς τῆς Ρωσίας ἐν Φινλανδίᾳ διότι παρεῖχε ἀνακριβεῖς εἰς τὴν κυβέρνησιν του πληροφορίας.

28. ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ. Εἰς τὰ καταστραφέντα μέρη τῆς Τουρκίας ἀριθμοῦνται χιλιάδες νεκροί.

Ὁ Πάπας μεταβίβει εἰς τὸ Κυρινάλιον ἀνταπέδωκε «τὴν ἐπίσκεψιν εἰς τοὺς Ἰταλοὺς Βασιλεῖς. Ἄμα τῇ εἰσόδου του ἐν τοῖς ἀνακτόροις ἀπασα ἡ βασιλικὴ οἰκογένεια ἐγονυπέτησεν. Ὁ Πάπας ἠμπόδισεν τὸν Βασιλέα νὰ γονυπετήσῃ. Ἐν τῇ ἀρμοδίᾳ αἰθούσῃ εἶχον τοποθετηθῆ τρεῖς θρόνοι, ἐξ οἷς ὁ ὑψηλότερος διὰ τὸν Ποντίφηκα. Ὁ Πάπας εἶπεν τῷ Βασιλεῖ σὺν τοῖς ἄλλοις ὅτι εὐχεται ὅπως ἡ εἰρήνη ἢ περιφρουρημένη ὑπὸ τῆς Ἰταλικῆς κυβερνήσεως καταστήσῃ τὴν Ἰταλίαν ἔθνος μέγα, ἰσχυρὸν καὶ σεβαστὸν ἐνώπιον ὅλου τοῦ κόσμου. Ἄς εὐδοκήσῃ Κύριος ὁ Θεὸς νὰ προέλθῃ ἐντεῦθεν ἡ προώθησις διὰ τὰς μελλοντικὰς συμφωνίας μετὰ τῶν λαῶν, οἵτινες ἀδελφοί, καταστάντες αἰφνιδίως ἐχθροὶ μετὰ τῶν πολεμοῦν σήμερον ἐναντίον ἀλλήλων εἰς τὴν ξηρὰν εἰς τὴν θάλασσαν καὶ εἰς τοὺς αἰθέρας. Ἄς ἐλπίσωμεν ὅτι τὸ πνεῦμα καὶ τὸ περιεχόμενον τῶν μελλοντικῶν αὐτῶν συνεννοήσεων θὰ εἶνε τοιαῦτα, ὡστε νὰ ἀποβοῦν αὐταὶ ἀσφαλῆς ἐγγυήσεις μίᾳ νέᾳ τάξεως πραγμάτων, εἰρηνικῆς καὶ σταθερᾶς, τὴν ὁποίαν εἰς μάτην θ' ἀνεζητεῖ ἡ χειμαζομένη ἀνθρωπότης ἔξω τῶν βασιλικῶν ὁδῶν τῆς χριστιανικῆς δικαιοσύνης καὶ εὐσπλαγχνίας.

29. ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ. Τὸ ἀγγλικὸν θωρηκτὸν «Βασίλισσα Ἐλισάβετ» βληθὲν ὑπὸ γερμανικῆς τορπίλλης ἐξηκολούθησεν τὴν πορείαν.

Οἱ Ἀγγλοὶ ἀναφέρουν ὅτι κατέστρεψαν μέχρι τοῦδε 58 γερμανικά ἀεροπλάνα.

Οἱ Γάλλοι ἀποφασίζουν τὴν ναυπήγησιν τριῶν νέων θωρηκτῶν 35.010 τόννων.

Φινλανδικὸν ἀπόσπασμα καταστρέφει τὴν σιδηροδρομικὴν γραμμὴν Λενινγ—κραντ—Μουρμάνσκ.

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ

ΤΟΥ ΛΗΣΑΝΤΟΣ ΕΤΟΥΣ

Συντάσσεται υπό την εποπτείαν του κ. ΛΑΞ. Θ. ΦΙΛΑΔΕΛ-
ΦΕΩΣ, τῆς Διευθυντοῦ τοῦ Ἐθνικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου.

Κατὰ τὴν παρελθούσαν ἀνοιξιν εἰς φῦλλον τοῦ «Μαγχεστριανοῦ Φύλακος» ἐδη-
μοσιεύθη μελέτη τοῦ ἀρχαιολογικοῦ συνεργάτου, λέγοντος ὅτι αἱ γνώσεις περὶ τοῦ
Μινωϊκοῦ καὶ τοῦ Μυκηναϊκοῦ πολιτισμοῦ προσοδεύουν μὲ πηδήματα. Τὰ εὐρήματα τῆς
Πύλου ἀποδεικνύουν ἀναμφισβητήτως, ὅτι ὁ Μυκηναϊκὸς κόσμος ἦτο ἐξ ἴσου ἀνεπτυ-
γμένος καὶ ἐγγράμματος μὲ τὸν Μινωϊκὸν μέχρι τῆς τελικῆς του ἐξαφανίσεως κατὰ τὸ
1200 π. Χ. Ἡ ἐπικρατοῦσα γνώμη ὅτι οἱ ἄνθρωποι τῆς μυκηναϊκῆς περιόδου ἠγνόουν
τὴν τέχνην τοῦ γράφειν, κατέρρευσε ἀμέσως. Πρόσφατος ἀνακάλυψις παρὰ τὴν Κνω-
σόν, ὅχι μακρὰν ἀπὸ τὰ Ἴσούπατα, ὀδηγεῖ πρὸς τὴν λύσιν ἐνὸς ἄλλου ἀμφισβητουμένου
προβλήματος. Αἱ ἀνασκαφαὶ συνεληρώθησαν ἤδη ἀπὸ μέλη τῆς ἀγγλικῆς Ἀρχαιολο-
γικῆς Σχολῆς καὶ ἀπέληξαν εἰς τὴν ἀνεύρεσιν θολωτοῦ τάφου, κατεσκευασμένου ἐκ λίθων.
Ὁ τάφος δὲν εἶναι μέγας καὶ ἔχει διάμετρον 5,50 μέτρων, ἢ δὲ εἴσοδος του εἶναι
ἐξαιρετικὰ στενὴ, πλάτους μόλις ἐνὸς μέτρου. Ὁ τάφος ὁμοίως εἶναι καλῶς διατηρημένος,
ὑπαρχόντων ἀκόμη τῶν τοίχων εἰς τὸ ἓν τρίτον τοῦ ἀρχικοῦ ὕψους των μὲ ἀθικτὸν τὸ
κατώφλιον τῆς θύρας. Περὶ τὰς πέντε σειρὰς κυρτωμένων λίθων εἶναι ἀκόμη ἀθικτοὶ
καὶ κυρτωμένοι πρὸς τὸ σχῆμα κυπέλλου, τὸ ὅποιον εἶχαν οἱ τάφοι αὐτοί. Ἡ στέγη, μὲ
τὰς μικροτέρας συγκεντρικὰς γραμμὰς τῆς, ἔπεσεν.

Εἰς τὸ σχῆμα καὶ τὸ γενικὸν σχέδιόν του ὁ τάφος ὁμοιάζει μὲ τοὺς «κυψελοειδεῖς»
τάφους τῶν Μυκηναίων καὶ ἄλλων σημείων τῆς ἠπειρωτικῆς Ἑλλάδος. Τὸ κρητικὸν αὐτὸ
δειγμα ὁμοίως εἶναι τὸ πρῶτον, τὸ ὁποῖον ἀνευρέθη εἰς τὴν Κρήτην. Φαίνεται ὅτι εἶναι
τὸ πρωτότυπον τῶν δειγμάτων τῆς κυρίως Ἑλλάδος καὶ ἡ χρονολογία του δύναται νὰ
καθορισθῇ ἀπὸ τὰ θραύσματα τῶν ἀγγείων, τὰ ὅποια ἀνευρέθησαν ἐκεῖ. Ἀγγεῖα, χρυ-
σὸν κόσμημα καὶ μερικὰ περιδέραια δεικνύουν ὅτι ὁ πρῶτος ἐνταφιασμὸς ἐγένετο κατὰ
τὴν ἐποχὴν τῆς ἀληθεστέρως ἀκμῆς τοῦ Μεγάλου Ἀνακτόρου τῆς Κνωσοῦ—περὶ τὸ
1700—1600 π. Χ. Ὁ τάφος ἐσλήθη κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἀπὸ τὸ μέγιστον μέρος τοῦ
περιεχομένου του. Ἐχει ἐπίσης τὸ ἰδιαιτέρον χαρακτηριστικὸν νὰ ἔχη ἐπὶ ἐνὸς λίθου
ἐπιγραφὴν μὲ δύο σημεῖα τῆς Μινωϊκῆς γραμμικῆς γραφῆς. Εἰς ἄλλον λίθον ὑπάρχει
ἓνα σημεῖον λιθοξόου ὑπὸ μορφήν τριάντης. Ἡ συνήθεια τῆς χαραξέως συντόμων ἐπιγρα-
φῶν ἐπὶ τῶν κτιρίων καὶ σημάτων τῶν λιθοξόων εἶναι κοινοτάτη εἰς τὴν Κνωσὸν κατὰ
τὴν περίοδον τοῦ Ἀνακτόρου, ἀλλὰ ἀγνωστὸς εἰς τὴν κυρίως Ἑλλάδι. Ἡ ἀπλότης τοῦ
τάφου καὶ ἡ λεπτότης τῆς τοιχοποιίας ὑποβάλλουν τὴν σκέψιν ὅτι εἶναι ἀπλουστερὰ
μορφή τῶν πλέον ἐπεξεργασμένων τάφων τῆς ἠπειρωτικῆς Ἑλλάδος.

Ἡ σημασία τῆς ἀνακαλύψεως ἔγκειται κυρίως ὅχι τόσον εἰς αὐτὸν τὸν τάφον,
ὅσον εἰς τὸ φῶς, τὸ ὁποῖον ρίπτει ἐπὶ ἐνὸς μέχρι τοῦδε ἀλύτου προβλήματος. Οἱ μεγάλοι
«κυψελοειδεῖς» τάφοι τῶν Μυκηναίων, ἐννέα τὸν ἀριθμὸν, μαζὶ μὲ παρομοίους τάφους
εἰς ἄλλα σημεῖα τῆς ἠπειρωτικῆς Ἑλλάδος, εἰς τὴν Ἀττικὴν, τὸν Κακόβατον τῆς Πε-
λοποννήσου καὶ τοὺς Ὀρχομενοὺς τῆς Βοιωτίας, θεωροῦνται ὑπὸ τινῶν ὡς τάφοι ἐνὸς
τύπου, ὅστις ἐδημιουργήθη εἰς τὴν ἠπειρωτικὴν Ἑλλάδα καὶ δὲν εἶναι ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ
Μινωϊκῆς ἢ Κρητικῆς καταγωγῆς. Ὁ μεγαλύτερος τῶν τάφων αὐτῶν εἶναι ὁ περιφημοῦς
«Θησαυρὸς τοῦ Ἀτρέως». Εἰς τὰς Μυκήνας. Κατὰ τὴν ἀντίληψιν αὐτὴν οἱ «λακκοειδεῖς»
τάφοι τῶν Μυκηναίων (ὅπου ὁ Σλήμαν ἀνεῖρε τὸν μέγαν θυσιαρτῆρον) περιέχουν τοὺς νε-
κροὺς μιᾶς δυναστείας βασιλέων, ἐνῶ οἱ «κυψελοειδεῖς» τάφοι ἀνήκουν εἰς δευτέραν
καὶ μεταγενεστέραν δυναστείαν. Ὁ παλαιότερος τῶν «κυψελοειδῶν» τάφων ἀνήκει εἰς
ἐποχὴν μεταξὺ τῆς χρονολογίας τῶν «λακκοειδῶν» τάφων (περὶ τοῦ 1550 π. Χ.) καὶ τῶν
ἀρχῶν τοῦ 14ου π. Χ. αἰῶνος.

Ἡ ἀντίθετος σχολή—τῆς ὁποίας ἠγεῖται ὁ σὲρ Ἀρθουρ Ἐβανς—πιστεύει ὅτι
ὁ «Θησαυρὸς τοῦ Ἀτρέως» εἶναι ὁ παλαιότερος ὄλων τῶν «κυψελοειδῶν» τάφων καὶ
ὅτι ἀνήκει εἰς χρονολογίαν προηγουμένην τῆς τῶν «λακκοειδῶν» τάφων καὶ ὅτι οἱ
«λακκοειδεῖς» τάφοι κατεσκευάσθησαν διὰ νὰ περιλάβουν τὰ περιεχόμενα τῶν «κυψε-
λοειδῶν» τάφων, οἱ ὅποιοι ἐκαθαρίζοντο. Ὁ καθαρισμὸς ἔγινε ταυτοχρόνως μὲ τὴν

ἀποδόμησιν τῶν τειχῶν τῆς πόλεως τῶν Μυκηναίων ἐξ ἀφοροῦς ἐξωτερικῶν κινδύνων.
Οἱ «κυψελοειδεῖς» τάφοι, εὐρισκόμενοι ἐντὸς τῆς πόλεως, ἦσαν ἐκτεθειμένοι εἰς σὺλησιν
ἐκ μέρους πολιορκούντων ἐχθρῶν. Ἡ χρονολογία, τὴν ὅποیان ἀναφέρει ὁ Ἐβανς διὰ
τὸν πρῶτον «κυψελοειδῆ» τάφον, εἶναι τὸ 1600 π. Χ. ἡ παλαιότερον. Δὲν εἶχαν ὁμοίως
σαφῆ καὶ συγκεκριμένα ἐπιχειρήματα ὑπὲρ τῆς ἀντιλήψεως αὐτῆς. Ὑπεστήριξεν ἐπίσης
ὅτι οἱ τάφοι οὗτοι ἦσαν Κρητικῆς καταγωγῆς.

Ἐπομένως ἡ νέα ἀνακάλυψις τῆς Κνωσοῦ ἐπιβεβαιώνει πλήρως τὴν ἀντίληψιν
τοῦ Ἐβανς καὶ συντρίβει τὴν τῆς ἀντιθέτου σχολῆς. Διότι ἀνευρέθη τέλειον παράδειγμα
κανονικοῦ «κυψελοειδοῦς» τάφου εἰς τὴν Κρήτην, παρὰ τὴν Κνωσόν, ἀνήκον εἰς χρονο-
λογίαν ἢ ἀκριβῶς τοῦ Ἐβανς διὰ τὸν πρῶτον καὶ μεγαλύτερον «κυψελοειδῆ» τάφον τῶν
Μυκηναίων ἢ παλαιότερον. Ἐφ' ὅσον οὐδεὶς ἀμφισβητεῖ ὅτι κατὰ τὴν περίοδον ἐκείνην
ἢ Μινωϊκῆ ἐπίδρασις ἐκυριάρχει εἰς τὴν ἠπειρωτικὴν Ἑλλάδα εἶνε φυσικὸν ὁ τύπος ἐνὸς
τάφου νὰ μεταφερθῇ ἐκ Κρήτης εἰς τὰς Μυκήνας. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὁ θολωτὸς
τάφος τοῦ «κυψελοειδοῦς» τύπου δὲν ἦτο κοινὸς εἰς τὴν Κρήτην. Φαίνεται μᾶλλον ὅτι ὁ
κατασκευαστὴς τοῦ ἤδη ἀνακαλυφθέντος Μινωϊκοῦ τάφου μετέφερε τὴν δρᾶσιν του εἰς
τὴν κυρίως Ἑλλάδα, ὅπου ἡ μέθοδος του εἶχε ἐξαιρετικὴν διάδοσιν.

Ἐν πρᾶγμα ὁμοίως εἶνε βέβαιον—ὅτι οἱ «κυψελοειδεῖς» τάφοι δύναται νὰ θεωρη-
θῶν ὡς κρητικῆς καταγωγῆς. Δὲν εἶνε ἐφευρέσις τῆς ἠπειρωτικῆς Ἑλλάδος. Ὁ νέος
τάφος εἶνε ἀναμφισβητήτως μινωϊκὸς καὶ κατεσκευάσθη πιθανῶς ἀπὸ τοὺς ἰδίους κτί-
στας τῆς Κνωσοῦ. Ἀκόμη καὶ τὸ σημεῖον τοῦ λιθοξόου εἶνε μινωϊκόν. Καὶ ἐφ' ὅσον εἶνε
πιθανῶς παλαιότερος τοῦ «Θησαυροῦ τοῦ Ἀτρέως», πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς πρωτότυπον.

Οἱ ταφέντες ἐντὸς τοῦ ἤδη ἀνακαλυφθέντος τάφου ἦσαν πιθανῶς τέσσαρες. Οἱ
νεκροὶ ἐτοποθετοῦντο ἐντὸς λάκκων εἰς τὸ δάπεδον τοῦ τάφου καὶ ἐκαλύπτοντο μὲ πλά-
κας. Ἡ μέθοδος τῆς εὐρέθης καὶ εἰς τὸν «κυψελοειδῆ» τάφον, ὅστις ἀνευρέθη τὸ 1926
εἰς Δένδρα, παρὰ τὰς Μυκήνας.

Ἐτερον χαρακτηριστικὸν τοῦ τάφου εἶνε ὅτι ἡ τοιχοποιία τῆς εἰσοδοῦ εἶνε μεταγε-
νεστέρη προσθήκη. Τοῦτο ἐνισχύει ἐν τινὶ μέρει τὴν ἀποψιν ὅτι καὶ ὁ δρόμος τοῦ «Θησαυ-
ροῦ τοῦ Ἀτρέως» εἶνε μεταγενεστέρη προσθήκη. Ἡ νέα ἀνακάλυψις διέλυσε ἀσφαλῶς
τὰς ὑποθέσεις τὰς ὁποίας ὑπεστήριζον οἱ ἀντίπαλοι τοῦ σὲρ Ἀρθουρ Ἐβανς. Διότι ἐστη-
ρίζοντο ἐπὶ τῆς ἀντιλήψεως ὅτι οἱ «κυψελοειδεῖς» τάφοι δὲν ἦσαν κρητικοί. Ὅλα τὰ ἐπι-
χειρήματα τὰ ὅποια στηρίζοντο ἐπὶ ἀρνήσεων εἶνε ἐπικίνδυνα. Δύο ταιαῦτα διελύθησαν
ἀπὸ τὴν ἀνακάλυψιν τῆς Πύλου καὶ τὸν τάφον τῆς Κνωσοῦ. Αἱ γνώσεις μας περὶ τῆς
χαλκίνης ἐποχῆς τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ Αἰγαίου ἠδὲξήθησαν σημαντικῶς ἀπὸ τὰς δύο
αὐτὰς ἀνακαλύψεις.

Ἐκτὸς τῆς μελέτης αὐτῆς—κατὰ τὴν παρελθούσαν ἀνοιξιν ἐπίσης—ἠγγέρθη θάμβος
ἀπὸ τῶν στηλῶν τοῦ ἀγγλικοῦ διὰ τὰ πολυθρόνητα «Μάρμαρα τοῦ Ἐλγίνου» τὰς μετό-
πας τοῦ Παρθενῶνος, τὰς ὁποίας εἶχε μεταφέρει πρὸ ἐνὸς αἰῶνος καὶ πλέον εἰς τὴν
Ἀγγλίαν ὁ λόρδος Ἐλγίν καὶ τὰ ὅποια ἀπὸ πολλῶν ἤδη δεκαετηρίδων εὐρίσκοντο εἰς
τὴν κατοχὴν τοῦ Βρετανικοῦ Μουσείου. Τελευταίως, κατόπιν δωρεᾶς τοῦ Ντάβην, ἀνη-
γέρθη ἐντὸς τοῦ Βρετανικοῦ Μουσείου ἰδιαιτέρον περίπτερον διὰ νὰ στεγάσῃ ἀποκλει-
στικῶς τὰ Μάρμαρα τοῦ Ἐλγίνου. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ἐγένετο καθαρισμὸς τῶν μαρμάρων
Αἴφνης ὁμοίως, ὁ κ. Μπάκρον, ἀπόγονος τοῦ λόρδου Βύρωνος, ἐδημοσίευσεν εἰς τοὺς
«Τάιμς» μίαν ἐπιστολὴν ἀποκαλύπτων, ὅτι τὸ καθάρισμα ἀπέβη εἰς βλάβην τῆς ἐμφανί-
σεως τῶν μαρμάρων καὶ ζητῶν νὰ παρασχεθῇ μία σαφὴς διευκρίνισις τῆς διευθύνσεως
τοῦ Βρετανικοῦ Μουσείου. Ἡ ἀποκάλυψις αὕτη προεκάλεσεν ἀναστάσεις ἐν Λονδίνῳ
καὶ ἀπησχόλησεν ὁλόκληρον τὸ ἔθνος.

Ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου οἱ «Τάιμς» τοῦ Λονδίνου τὴν 18 Μαΐου ἔγραψαν :

«Ἐπὶ πολλὰς ἐβδομάδας τελευταίως, ἦτο ἀδύνατον νὰ κυκλοφορήσῃ τις μεταξὺ
τῶν ἐν Λονδίνῳ κύκλων τῶν ἐνδιαφερομένων διὰ τὴν καλλιτεχνίαν ἢ τὴν ἀρχαιολογίαν,
χωρὶς νὰ ἀκούσῃ ἀνησυχητικὰς φήμας διὰ τὰ Μάρμαρα τοῦ Ἐλγίνου. Καὶ ἐδημοσιεύ-
θησαν μάλιστα ὑπαινιγμοὶ τινες ἐπὶ τοῦ ζητήματος.

Ἡ δηλώσις ἢ δημοσιευθεῖσα σήμερον ἐκ μέρους τῆς διευθύνσεως τοῦ Βρετανι-
κοῦ Μουσείου ἢ ὁποῖου εἶνε διατυπωμένη μὲ ἐξαιρετικὴν ἐπίσημον ἐπιφυλακτικότητα
θὰ ἔκρεπε τελικῶς νὰ διαλύσῃ τὰ φανταστικὰ μυθεύματα περὶ βλάβης ἐπελθούσης κατὰ
τὸν καθαρισμὸν. Πράγματι, ὡς δύναται νὰ διαπιστώσῃ καὶ ἀδυσὺς τὸ βλέμμα, κανενὸς
εἶδος βλάβης δὲν συνέβη εἰς τὰ Μάρμαρα. Καὶ οὔτε οἱ εἰδικοί δύναται νὰ εἰποῦν
εἰσέτι, ἐὰν θὰ διαπιστωθῇ οἰαδήποτε ἄλλη μεταβολὴ—ἐκτὸς τῆς ἐκλείψεως τῆς σκόνης—
κατὰ τὴν ἐπιμελῆ καὶ ἐπισταμένην ἐξέτασιν των ὑπὸ τῶν εἰδικῶν.

«Ἡ ἱστορία αὐτῆ, ἔχει ὡς ἐξῆς : Ὁ λόρδος Ντάβην ἀνήγειρε μίαν στοάν—ἡ ὁποία δὲν ἦνοιξεν εἰσέτι διὰ τὸ κοινὸν—εἰδικῶς διὰ νὰ ἐγκατασταθῶν τὰ Μάρμαρα τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ οἱ ἀρμόδιοι ἐπωφελήθησαν τῆς εὐκαιρίας διὰ νὰ τὰ καθαρίσουν. Ὄταν ἐτεροματίσθη ὁ καθαρισμὸς, διεπιστώθη, ὅτι ἐν ἀγνοίᾳ τῶν ἀρμοδίων, οἱ ὁποῖοι ἔχουν τὴν ἐμπειρίαν τοῦ τμήματος Ἑλληνικῶν καὶ Ῥωμαϊκῶν Ἀρχαιοτήτων, ἐχρησιμοποίηθη μέθοδος καθαρισμοῦ, τὴν ὁποίαν ἡ διεύθυνσις ἀποκρούει, ἐπειδὴ θεωρεῖται ἐπικίνδυνος. Σκοπὸς τῆς χρησιμοποίησεως τῆς ἀκαταλλήλου αὐτῆς μεθόδου ἦτο καθ' ἃ φαίνεται, νὰ ἐξαλειφθῶν ὠρισμένα κηλίδες ἀποχρωματισμῶν εὐρισκόμεναι εἰς τὰ ἀγάλματα, ἀλλὰ δὲν εἶναι εἰσέτι γνωστὸν, εἰ καὶ τοιαῦτα κηλίδες ἐξηλείφθησαν. Βεβαίως κανεὶς δὲν δύναται νὰ εἴπῃ ἐξετάζων μὲ τὰς συνήθεις μεθόδους τὰ ἀγάλματα, ποῖον ἔξ αὐτῶν ἐκαθαρίσθη δι' αὐτοῦ τοῦ ἰσθμοῦ καὶ ποῖον ἐκαθαρίσθη διὰ τῆς παραδεδομένης μεθόδου. Τὰ Μάρμαρα τοῦ Ἑλληνισμοῦ παρουσιάζουν πολλὰς διαφορὰς χρωματισμῶν, πολλοὺς παικίλους βαθμοὺς διατηρήσεως τῆς ἐπιφανείας των τοὺς ὁποίους οἱ μὴ γνώσται, ἢ οὐ ἐκ προθέσεως ἐπιχειροῦν εἶνε δυνατόν νὰ παρηρηθεύσουν. Αἱ διαφοραὶ αὗται δὲν ἔχουν καμμίαν σχέσιν μὲ τὸν πρόσφατον καθαρισμὸν, ἢ μὲ οἰονδήποτε ἄλλον, ἀλλὰ ἀφίονται εἰς τὰς διαφορὰς θέσεις ποὺ εἶχον τὰ Μάρμαρα ἔξωθεν τοῦ Παρθενῶνος, τοῦ ὁποίου ἀντιμετωπίζοντα τοὺς θαλασσοὺς ἀνέμους, ἀπετέλουν τμήματα ἐπὶ 2.000 καὶ πλέον ἔτη, ἢ εἰς τὰς διαφορὰς θέσεις, εἰς τὰς ὁποίας τινὰ ἔξ αὐτῶν κατέκειντο ἐπὶ τοῦ ἐδάφους κατὰ τὸ μεσολοβήσαν διάστημα ἀπὸ τῆς ἐπιτοῆς, ποὺ ἔπεσαν ἀπὸ τὴν μετόπην τοῦ Παρθενῶνος, μέχρι τῆς παραλαβῆς των ὑπὸ τοῦ λόρδου Ἑλγιν.

«Ὡς νὰ βασισθῆ ἐπὶ τοῦ τελευταίου περιστατικῶν οἰονδήποτε ἐπιχείρημα, ὅτι δὲν καταβάλλεται ἡ δέουσα φροντίς διὰ τὰ Μάρμαρα τοῦ Ἑλληνισμοῦ εἰς τὸ κτίριον, ὅπου εὐρισκονται ἤδη, ἀποτελεῖ τὴν μεγαλυτέραν δυνατόν ὑπερβολήν. Ἐάν οὗτοι πῦται αἱ ἀρχαὶ τοῦ Βρετανικοῦ Μουσείου δὲν εἶχον φροντίσει, πολὺ ὀρθῶς, νὰ μελετήσουν σοβαρῶς τὸ ζήτημα, ποτὲ δὲν θὰ ἠγείρετο ὑποψία, ὅτι συνέβη ἡ παραμικροτέρα ἀνωμαλία».

Ἴδου καὶ ἡ ἀνακοίνωσις τῆς διεύθυνσεως τοῦ Βρετανικοῦ Μουσείου:

«Ἡ διεύθυνσις τοῦ Βρετανικοῦ Μουσείου ἐξήτασε τὸν τελευταῖον καθαρισμὸν τῶν Μαρμάρων τοῦ Ἑλληνισμοῦ, τὸν γενόμενον ἐπ' εὐκαιρίας τῆς τοποθετήσεώς των εἰς τὴν νέαν στοάν, ἡ ὁποία ἀνηγέρθη ὑπὸ τοῦ λόρδου Ντάβην. Ἡ διεύθυνσις διεπιστάσασεν, ὅτι μὴ ἐγκυριζόμενοι μέθοδοι ἐχρησιμοποίηθησαν εἰς ὠρισμένας περιπτώσεις, μὲ τὴν προφανῆ πρόθεσιν νὰ ἐξαλειφθῶν κηλίδες ἀποχρωματισμοῦ, ἀπὸ τὴν ἐπιφανείαν των. Δεδομένου, ὅτι τοῦτο ἐγένετο ἐν ἀγνοίᾳ τῶν ὑπολλήλων τοῦ Μουσείου, οἱ ὁποῖοι ἦσαν ὑπεύθυνοι διὰ τὸν καθαρισμὸν, δὲν κατέστη εἰσέτι δυνατόν νὰ καθαρῶν ἐπακριβῶς μέχρι ποῖου σημείου ἐφημέροσθησαν αἱ μέθοδοι αὗται. Εἰς πάντα μὴ ἐμπειρογνώμονα, τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐν λόγῳ μεθόδων εἶναι ἀδιόρθωτον. Ἡ διεύθυνσις, δὲν ἐπιτρέπει οἰονδήποτε παρέκκλισιν ἀπὸ τὰς μεθόδους, τὰς ὁποίας ἔχει ἐγκρίσει, καὶ ἀμέσως ἔλαβε τὰ κατάλληλα μέτρα νὰ ἐξασφαλίσῃ, ὅτι δὲν θὰ χρησιμοποιηθῶν εἰς τὸ Μοσεῖον τοιαῦτα καινοτομίαι».

(Εἰς τὸ προσεχὲς ἢ συνέχεια τοῦ παρόντος ἡμερολογίου.)

ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ : ΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΜΟΥ ΚΑΙ ΤΑ ΧΑΡΤΙΑ ΜΟΥ

Ὁ ὑπὸ τὸν ἄνω τίτλον κυκλοφορῶν κατ' αὐτὰς τὸμος εἶναι ἓνα εἶδος «αὐτοβιογραφίας» τῶν πρώτων χρόνων τῆς ζωῆς του καὶ τῶν πρώτων ἐτῶν τῆς φιλολογικῆς του δράσεως. Ὁ μέγας ποιητὴς ἀφηγεῖται τὰ παιδικὰ του ἀκόμη χρόνια, τὰς πρώτας του ἐντυπώσεις ἀπὸ τὸ περιβάλλον τῶν Πατρῶν καὶ τοῦ Μεσολογγίου, τὰ πρώτα βιβλία ποὺ ἀνέγνωσεν τὰς πρώτας φυσιογνωμίας ποὺ τὸν ἠλκυσαν. Συνεπῶς τὸ ἔργον αὐτὸ φεύγει ἀπὸ τὰ ὄρια τῆς «αὐτοβιογραφίας» διότι εἰς τὰς σελίδας του ἐπικρατεῖ, μίαν ἀβίαστος περιγραφικὴ καὶ κριτικὴ τέχνη, καὶ συνεπῶς πρόκειται περὶ ἔργου, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ὁ ἀναγνώστης δύναται νὰ ἀντλήσῃ ἐντυπώσεις περὶ προσώπων τῶν παλαιότερων ἑλληνικῶν χρόνων, προσώπων μὲ τὰ ὁποῖα ἡ νεότης τοῦ Παλαμά, συνέπεσεν νὰ γνωρισθῆ, ἢ νὰ παρακολουθῆσθῃ τὰ ἔργα των. «Ὁ Βρετανικὸς Ἀστὴρ» λ.χ. τοῦ μακαρίτη Στεφάνου Ξένου, ἦτο ἓνα ἀπὸ τὰ πρώτα περιοδικὰ τὰ ὁποῖα ἐδιάβαζε ὁ Παλαμᾶς, καὶ ἐπιτυχέστατα χαρακτηρίζει τὸν Στέφανον Ξένον, ὡς ἀπὸ ἀπόψεως μυθιστοριογραφικῆς «Ἀλέ-

ξανδρον Δουμά» τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἀκόμη «ἄνθρωπον διεθνή, μεγαλεπίβολον περασμένον ἀπὸ ὄλα, θησαυρίσματα καὶ φτώχειας, ἀδιήγητα». Προσθέτει δὲ ὅτι ἡ ζωὴ τοῦ Ξένου ἦτο «μυθιστορικὴ περισσότερο ἀπὸ τῆς μυθιστορίας του». Ἀφ' ἑτέρου τὰ φιλολογικὰ καὶ ἱστορικὰ ἔργα τοῦ Σπυρίδωνος Τρικούπη—πρώται μελέται τοῦ Παλαμά καὶ αὐτὰ—τοῦ δίδουν τὴν ἀφορμὴν νὰ δώσῃ σὲ δώδεκα περίπου σελίδας μίαν πολὺ δυνατὴν κριτικὴν τοῦ «πολυμερῆντος» ἐκείνου ἀνδρός, γιὰ τὸν ὁποῖον ὁ Παλαμᾶς παρατηρεῖ ὅτι ὁ Σπυρίδων Τρικούπης «γεννήθηκε ποιητὴς. Ἡ ζωὴ τὸν ἔσυρε εἰς τὴν πολιτικὴν, τὸν ἔφερε πρὸς τὴν ἱστορίαν. Φύλαξε ὅπου στάθηκε τὴν ποιητικὴν του σφραγίδα ἀμίαντη» Δὲν ἔσχον δὲ ὁ Παλαμᾶς οὔτε ὡς οἰκογενειάρχῃ τὸν Τρικούπη καὶ λέγει ὅτι : «Ἀπάνω ἀπ' ὄλα ὁ Σπυρίδων Τρικούπης εἶν' ἐκεῖνος ποὺ γέννησε τὸ Χαρίλαο καὶ τὴ Σοφία, τὰ ὠραιότερα ποιήματά του» δηλαδὴ τὰ παιδιὰ του.

Ἀλλὰ ἀφοῦ αὐτὸς ὁ τόμος τόσα γράφει γιὰ τὸ Μεσολόγγι, πῶς ἐλησμόνησεν ὁ Παλαμᾶς, νὰ ἀναφέρῃ ἓνα νεανικὸν τοῦ ἐπίγραμμα, χαραγμένον ἔκτοτε εἰς τὸ Ἡρώων τοῦ Μεσολογγίου :

Τὸ ἐπίγραμμα ἐγράφη ὑπὸ τὰς ἐξῆς συνθήκας : Τὸν Μάϊον τοῦ 1879 ἀπεβίωσεν ὁ Ἑπαμεινῶνδας Δεληγεώργης.

Ὁ νεκρὸς ἐτάφη εἰς τὰς Ἀθήνας, ἀλλὰ ἡ καρδιὰ ἀφαιρεθεῖσα, κατετέθη εἰς τὸ Ἡρώων τοῦ Μεσολογγίου. Ὡς νεαρὸς τότε Μεσολογγίτης διανοούμενος, ὁ Παλαμᾶς, ἐκλήθη νὰ γράψῃ τὸ ἐπίγραμμα ἐπὶ τοῦ μνημεῖου τοῦ καλύψαντος τὴν καρδιάν, καὶ ἔγραψεν :

Καὶ τὸν θρηνεῖ τὸ βῆμα του
ὄρφανέμενον πλέον,
Χωρὶς πτερυγῶν ἀέτος
Χωρὶς ὀνύχων λέων.
Ἔχει χεῖμῶνα ἡ Ἑλλὰς
καὶ Μάϊον οἱ τάφοι,
Ἄλλὰ ἡ Δόξα μεσιδιᾶ
καὶ Δεληγεώργης γράφει.

Περιλείπεται ὀρμὴ εἰς τοὺς στίχους αὐτοὺς—ἀνήκοντας εἰς τὰ πρωτόλεια τοῦ μεγάλου ποιητοῦ. Περιλείπεται ἐπίσης καὶ ἐπίδρασις τοῦ Οὐγκώ, τοῦ Βαλαωρίτη καὶ τοῦ Παράσχου, ἐπίδρασις ἀπὸ τὴν ὁποίαν ὅπως ὄλοι οἱ νέοι τῆς ἐποχῆς του, ἐπέφρασαν καὶ ὁ Κωστής Παλαμᾶς, διὰ νὰ ἀποσπασθῆ ἀπὸ αὐτὴν σὺν τῷ χρόνῳ, καὶ ἀποσπώμενος ἀπὸ τὰς ἐπιδράσεις ἐκείνας, νὰ δημιουργήσῃ ἔργον μὲ τὴν ἰδικήν του σφραγίδα, προορισμένον νὰ ἐπιδρᾷ πλέον αὐτὸ, ἐπὶ τῆς οὐρέσεως τῶν νεωτέρων του.

Ν.Π. ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ

Διὰ τοῦ θανάτου τοῦ Ἰωάννου Λεωνίδα ἡ κοινωνία τῶν Ἀθηναίων ἀπώλεσεν ἓνα ἐπίλεκτον μέλος αὐτῆς καὶ αἱ Σπέτσαι ἓναν εὐπατρίδην ἐνθυμιζόντα τοὺς παλαιούς Σπετσιώτας μὲ τὰ εὐγενῆ ἔθνη τῶν ἰδανικῶν καὶ μὲ τὴν στοργὴν πρὸς τὴν νῆσον των.

Ἡ καταγωγὴ του ἦτο πολὺ παλαιά. Ἀρχικῶς οἱ πρόγονοὶ του ὠνομάζοντο «Λάμπροι». Κατὰ δὲ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1821 ἐξοπλήσαντες τὸ πλοῖον «Λεωνίδα» καὶ δωρήσαντες αὐτὸ πρὸς τὴν ἀγωνιζομένην Ἑλλάδα, μετωνομάσθησαν «Λεωνίδα».

Ὁ ἀειμνηστὸς Ἰωάννης Λεωνίδα, ἐπὶ ἔτη μακρὰ ἐπολιτεύθη καὶ δις ἀνῆλθεν εἰς τὸ ὄξωμα τοῦ Ὑπουργοῦ. Παρ' ὄλας ὅμως τὰς ἀσχολίας τῆς πολιτικῆς, εὕρισκε καιρὸν διὰ νὰ ἀσχολῆται μὲ τὴν πρόσθετον τῆς ἰδιοκτητικῆς νησιδος του Σπετσοπούλας τὴν ὁποίαν ἠδυνήθη νὰ καταστήσῃ τύπον καὶ ὑπογραμμὸν, καλῶς καλλιεργουμένου κτήματος.

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ ΜΕΛΑΣ

Τὴν 20ὴν παρελθόντος Δεκεμβρίου ἐκηδεύθη ὁ Θεοδόσιος Β. Μελάς, γεωπόνος. Ὁ μεταστάς ἦτο κατ' εὐθείαν ἀπόγονος τοῦ Λέοντος Μελά τοῦ συγγραφέως τοῦ Γεροστάθη, ἐτίμησεν δὲ τὸ ἐπιφανὲς ἠπειρωτικὸν ὄνομα τὸ ὁποῖον ἔφερον διαπρέψας ὡς ἐπιστῆμων, ἀνελθὼν εἰς τὰς ἀνωτέρας βαθμίδας τοῦ ὑπουργείου τῆς Γεωργίας, ἀντιπροσωπεύσας κατ' ἐπανάλειψιν τὴν Ἑλλάδα εἰς διεθνή γεωπονικὰ συνέδρια, καὶ συγγράψας πολυτίμους ἐπιστημονικὰς μονογραφίας.

Η ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΗΣ ΣΙΒΙΤΑΝΙΔΕΙΟΥ

Κατὰ τὰς προσφάτους ἐξετάσεις τῶν μαθητῶν τῶν εἰδικῶν ἐργαστηρίων Μηχανοσυνθετῶν καὶ Ἡλεκτροτεχνιῶν Ἀεροπορίας τῆς Σιβιτανιδείου Σχολῆς ἔτυχον Πτυχίου εὐδοκίμως ἀκοφοιτήσαντες οἱ κάτωθι μαθηταὶ αὐτῆς :

Μηχανοσυνθέται : Κατσούδας, Κλάψης, Λαγκαδιανός, Βρεσάης, Γεωργακάκος, Φραγκούλης, Ἀλεξιάδης.

Ἡλεκτροτεχνίται : Ξένος, Γιαννουσάκης, Παπασωτηρίου.

Οἱ ἀνωτέρω κατατάσσονται ὡς μόνιμα τεχνικά στελέχη ἐν τῇ Β. Ἀεροπορίᾳ

Ἡ Σχολὴ εὐκρινῶς ἐπένησεν τὸν ἀπρόοπτον θάνατον τοῦ ταμίᾳ αὐτῆς Δ. Μιχαλοπούλου παλαιοῦ ἀντισυνταγματάρχου τῆς χωροφυλακῆς, ὅστις μετὰ τὴν ἀποστρατείαν του, ἐπὶ μακρὸν ἀκαταπονήτως ἠργάσθη ἐν τῇ Σχολῇ καὶ πολλὰς προσέφερεν εἰς αὐτὴν ὑπηρεσίας.

Η ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΟΥ ΗΦΑΙΣΤΟΥ

Τὸ ἀπόγευμα τῆς 6ης παρελθόντος Ἰανουαρίου, εἰς τὴν τεχνικὴν Σχολὴν «Ἡφαίστος» ἔλαβε χώραν ὁ ἑορτασμός τῆς βασιλόπηττας, τῆς Ε.Ο.Ν. Οἱ μαθηταὶ συνεκεντρώθησαν εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τῆς Σχολῆς, ἐνῶ εἰς τὸ Γραφεῖον τῆς Γραμματείας ὁ Γενικός Γραμματεὺς κ. Σ. Λαδόπουλος, ὁ Σύμβουλος τῆς Σχολῆς κ. Καραβᾶς καὶ ὁ διευθυντὴς κ. Παπαδόπουλος ἐδέχοντο τοὺς προσερχομένους ἀνωτέρους βαθμοῦχους τῆς Ε. Ο, Ν, κ. κ. Πανταλέοντα, Μαυρογέννην, Δεϊμέζην, Τόγκαν, Καψάλην.

Εἶτα οἱ ἐπίσημοι εἰσῆλθον εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν, ἐνθα συντόμως ὡμίλησεν ὁ καθηγητὴς κ. Ν.Π. Ἀποστολόπουλος, ἐξάρας τὴν προσήλωσιν τοῦ ἑλ. λαοῦ πρὸς τὰς Χριστιανικὰς ἐορτὰς καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν προκύψαντα ἔθιμα, καὶ ἀποδώσας τοῦτο εἰς τοὺς ἱστορικοὺς δεσμοὺς τοὺς συνδέοντάς τὸ ἔθνος μετὰ τὴν ὀρθοδοξίαν. Μετὰ τὴν ὁμίλιαν τοῦ κ. Ν.Π. Ἀποστολοπούλου, ἡ χορωδία τῆς Σχολῆς ἔψαλεν ἔθνικα ᾠδα, καὶ ἐπηκολούθησεν τὸ κόψιμο τῆς βασιλόπηττας, καὶ διασκέδασίς κατὰ τὴν ὁποίαν διεπιστώθη ὁ ἐνθουσιασμός τῶν μαθητῶν πρὸς τὸ διέπον τὴν Ε. Ο. Ν' πνεῦμα.

ΣΧΟΛΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Ἰδρυθεῖσα ὑπὸ τῶν ἐν Ἀθήναις Συνδέσμων τῶν Ἑλλήνων Βιομηχάνων καὶ Βιοτεχνῶν καὶ τοῦ Συνδέσμου τῶν ἐν Ἑλλάδι Ἀνωτάτων Ἐταιρειῶν.

Σκοπὸς τῆς Σχολῆς εἶναι ἡ δια τακτικῶν μαθημάτων καὶ διαλέξεων εἰδικῆς μετεκπαίδευσις τῶν στελεχῶν τῆς Βιομηχανίας, Βιοτεχνίας καὶ τῶν πρὸς αὐτὰς συγγενῶν παραγωγικῶν κλάδων, διὰ τῆς παροχῆς γενικωτέρας οἰκονομικῆς, νομικῆς καὶ τεχνικῆς μορφώσεως, πρὸς ἐξύψωσιν τῆς ἐν γένει ἐπαγγελματικῆς ἱκανότητος αὐτῶν.

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ. Ἐπαμεινώνδας Χαρίλαος Πρόεδρος, Ἀνδρέας Ν. Χατζηκυριάκος Ἀντιπρόεδρος. Μέλη: Ἀγγελος Γεωργιάτος, Εὐάγγελος Ἰατρίδης, Θ. Λεκατζᾶς, Ἀριστοτέλης Μακρῆς, Κοσμάς Πανοῦτσος, Μιχαὴλ Ρινόπουλος, Λουκάς Κανακάρης Ροῦφος, Ἰωάννης Τερζάκης, Ἀντώνιος Φίξ.

Ἡ φοίτησις πρὸς ἀπόκτησιν πιστοποιητικοῦ σπουδῶν εἶναι διετής.

Μ Α Θ Η Μ Α Τ Α

Ἐγκυκλοπαίδεια Δικαίου. Καθηγητὴς Στέφανος Γ. Στρέϊτ, δικηγόρος, Πολιτικὴ Οἰκονομία. Καθηγητὴς Κ. Μαλαματιανός Μέλος τοῦ Ἀνωτάτου Οἰκονομικοῦ Συμβουλίου.

Λογιστικὴ. Καθηγητὴς Ἀνδρέας Νέζος, καθηγητὴς τῆς Ἀνωτάτης Σχολῆς τῶν Οἰκονομικῶν καὶ Ἐμπορικῶν Ἐπιστημῶν.

Οἰκονομικὴ τῶν Ἐπιχειρήσεων. Καθηγητὴς Νικόλαος Φωτιάς, καθηγητὴς τῆς Ἀνωτάτης Σχολῆς τῶν Οἰκονομικῶν καὶ Ἐμπορικῶν Ἐπιστημῶν.

Κοινωνικὴ Πολιτικὴ. Καθηγητὴς Δ. Ν. Δαμασκηνός δικηγόρος, πρῶην Εἰσαγγελεὺς τῶν Ἐφετῶν.

Βιομηχανικὴ Πολιτικὴ. Τὴν διδασχὴν τοῦ μαθήματος τούτου ἀναλαμβάνει ὁ κ. Ἀνδρέας Ν. Χατζηκυριάκος πρῶην ὑπουργός, ἐπίτιμος πρόεδρος τῶν Βιομηχάνων καὶ Βιοτεχνῶν. Εἰς δὲ τὴν τάξιν τῶν δευτεροετῶν ἡ διδασχὴ τῆς Βιομηχανικῆς Πολιτικῆς γίνεται παρὰ τοῦ κ. Ἐπαμεινώνδα Χαρίλαου.

Βιομηχανικὴ καὶ Ἐργατικὴ νομοθεσία. Καθηγητὴς Γεώργιος Τρίμης τμηματάρχης Ὑφυπουργείου Ἐργασίας.

Ἐμπορευματολογία. Καθηγητὴς Παναγιώτης Παρασκευόπουλος, διδάκτωρ τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Βερολίνου.

Βιοτεχνικὴ καὶ Βιομηχανικὴ Ἱστορία. Καθηγητὴς Ν. Π. Ἀποστολόπουλος τέως μέλος τοῦ Ἀνωτάτου Οἰκονομικοῦ Συμβουλίου Καθηγητὴς τῶν Τεχνικῶν Σχολῶν Σιβιτανιδείου καὶ Ἡφαίστου.

Ὀργάνωσις Γραφείων. Καθηγητὴς Εὐγένιος Ἀποστολόπουλος διπλωματοῦχος τοῦ Πολυτεχνείου Στουγάρδης, διευθυντὴς τῶν Μηχανουργείων τῆς Σιβιτανιδείου Σχολῆς.

Ὀργάνωσις Παραγωγῆς. Καθηγητὴς Ἰωάννης Ματζουράνης, Μηχανολόγος Ὀργανωτὴς διδάκτωρ τοῦ Πολυτεχνείου τοῦ Βερολίνου, μέλος τῆς Gesellschaft für Organisation.

Ἐν ἀρχῇ ἐκάστου ἔτους τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τῆς Σχολῆς θέλει καθορίζειν καὶ σειρὰν διαλέξεων ἐκ μέρους διακεκριμένων παραγόντων τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς τοῦ τόπου.

Ὁραὶ διδασκαλίας: Μεταξὺ 7—9 τοῦ ἀπογεύματος.

Ἐνιαύσιοι ἐξετάσεις εἰς τὸ τέλος ἐκάστου ἔτους.

Διὰ τὴν ἐγγραφήν ἐν τῇ Σχολῇ δεόν νὰ ὑποβληθῶσιν :

α) Πιστοποιητικὸν ἐμφαίνον τοῦλάχιστον ἐπταετεῖς ἐγκυκλίους σπουδὰς.

β) Πιστοποιητικὸν ἐμφαίνον προὔπηρεσίαν εἰς Βιομηχανικὴν ἢ Βιοτεχνικὴν ἐπιχείρησιν.

Οἱ σπουδασταὶ τῆς Σχολῆς εἰς ἐκάστην ἐνιαυσίαν ἐγγραφήν ὑποχρεοῦνται νὰ καταβάλουν δραχ. 100 ὡς δικαίωμα ἐγγραφῆς, καὶ δραχ. 500 ὡς διδάκτρα δυνάμενα νὰ καταβληθῶσιν εἰς δύο δόσεις.

Ἡ Σχολὴ ἐγκατεστάθη ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἀκαδημίας 78.

Τὰ γραφεῖα τῆς Σχολῆς λειτουργοῦν καθ' ὅλα τὰ ἀπογεύματα (5-8) παρέχοντα πᾶσαν πληροφορίαν καὶ ἐνεργοῦντα ἐγγραφὰς σπουδαστῶν.

ΑΝΑΤΥΠΩΣΕΙΣ ΕΚ ΤΩΝ "ΝΕΩΝ ΔΡΟΜΩΝ",

Ἄνετυπώθησαν εἰς τεύχη αὐτοτελῆ αἱ κάτωθι εἰς τοὺς «Νέους Δρόμους» δημοσιευθεῖσαι ἔργασια :

ΕΠΑΜΕΙΝΩΝΔΑ ΧΑΡΙΛΑΟΥ :

Βιομηχανικὴ πολιτικὴ (μέρος πρῶτον)

Ν. Π. ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΥ :

Ἡ Βιβλιοθήκη καὶ τὸ Ἱστορικὸν καὶ Πολιτικὸν Ἀρχεῖον Νικολάου Δ. Λεβίδη

ΣΤΑΥΡΟΥ. ΚΩΝΣΤ. ΤΣΑΛΔΑΡΗ :

Ὁ περὶ ἄρσεως τῆς σταθεροποιήσεως Νόμος 5422

ΕΝ ΑΡΧΑΪΚΟΝ ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ

Ἐρὸς τιμὴν τοῦ κ. Ἀλεξ. Φιλαδελφῆως

ΕΥΡΩΤΑΣ ΑΛΕΥΡΟΠΟΙΗΤΙΚΗ Α.Ε.

ΚΥΛΙΝΔΡΟΜΥΛΟΙ ΑΔΕΛΦΩΝ ΚΟΥΜΑΝΤΑΡΟΥ

ΙΕΤΡΕΥΤΑΕ ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1929—ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ

ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗ : 250.000 κελά.

Διεύθυνσις (Ἀθηνῶν—Πειραιῶς) Πειραιῶς, Τηλ. : 43411

Ἐμπορ. τμήμα (Ἀθηνῶν—Πειραιῶς) » 42218

Τηλ. Κέντρου » 44081

ΑΝΩΝ. ΕΤ. ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

Ἀριθμὸς Τηλεφώνου 25.404

Κεφάλαιον καταβεβλημένον Δρχ. 15.000.000

Ἀποθεματικὰ τῆς 30)12)36 » 10.810.000

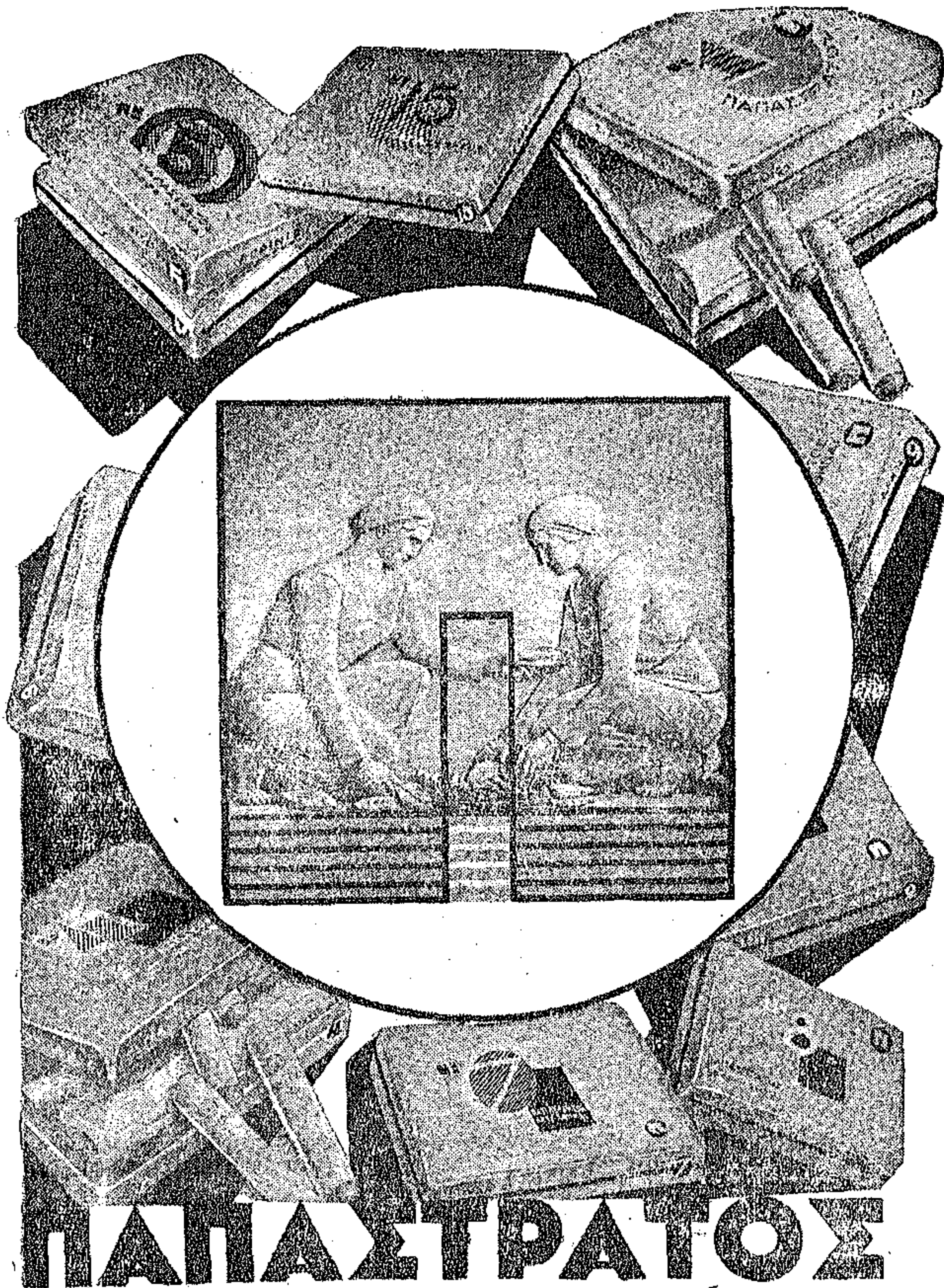
ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ Οἰνοποιίας καὶ Οἰνοπνευματοποιίας ἐν Καλάμαις.

ΟΙΝΟΠΟΙΕΙΑ Ἐν Καλάμαις—Λόγγα—Θούρια.

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ Ζυμῶν Ἀποποιίης ἐν Σταφίδος ἐν Καλάμαις.

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ Παραγωγῆς τρυγικῶν δξέων ἐν Πειραιεὶ (ὁδὸς Θηβῶν)

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 158

ΠΑΠΑΣΤΡΑΤΟΣ

ΔΗΛΩΣΙΣ

Η ΕΡΙΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΝΑΟΥΣΗΣ ΛΑΝΑΡΑ - ΚΥΡΤΣΗ ΣΙΑΣ Α. Ε.

Φέρει εις γνώσιν του κοινού, ότι η ειδική έπεξεργασία των ύφασμάτων κατά το σύστημα

“LONDON SHRUNK,”

την οποίαν εξαγγέλλει συνάδελφος, επιχείρησις ότι μέλλει αυτή το πρώτον εν Ελλάδι να εφαρμογή επί των ύφασμάτων της, εφαρμόζεται ύφ' ήμών

ΑΠΟ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1928

καί εις αυτήν όφείλεται ό λόγος διά τον όποιον τα ύφάσματά μας ούτε μαζεύουν, ούτε τσαλακώνουν, άποκτήσαντα ούτω την άμέριστον και άνεπιφύλακτον έμπιστοσύνην και εκτίμησιν της πολυπληθοῦς ήμών πελατείας.

ΕΡΙΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΝΑΟΥΣΗΣ ΛΑΝΑΡΑ - ΚΥΡΤΣΗ & ΣΙΑ Α. Ε.

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ. — Τέρμα Κολοκυνθοῦς

ΚΕΦΑΛΑΙΑ : Αποθεματικά και Κρατήσεις Δρχ. 200.000.000

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ :

1) Έν Αθήναις	} Κλωστήριον, Ύφαντήριον, Φινιριστήριον και Βαμβακοκλωστήριον
2) Έν Ναούση	

Προϊόντα :

Όλα τα είδη των μαλλίνων ύφασμάτων άνδρικών και γυναικείων

Παραγωγή :

3.000.000 μέτρα ύφασμάτων έτησίως, αξίας 300.000.000 δραχμών

Απασχολούμενον προσωπικόν :

- 1) Ύπαλληλικόν : 150
- 2) Έργατικόν : 4.200

ΧΡΩΜΑΤΟΥΡΓΕΙΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ Σ. Α. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ & ΣΙΑ Α. Ε.

Βιομηχανία ίδρυθεσα τῷ 1883

ΕΔΡΑ - ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ - ΓΡΑΦΕΙΑ :

Νέον Φάληρον — Τηλέφωνον : 44.151—44.152

ΑΠΟΘΗΚΑΙ ΠΩΛΗΣΕΩΝ :

Αθήναι — Λυκούργου 18. Τηλέφωνον : 52 381

Πειραιεύς — Λεωφ. Μιαούλη 27α. Τηλέφ. 40-211

Θεσσαλονίκη — Έρμου και Αριστοτέλους. Τηλέφ. 25-10

ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΩΝ

ΧΡΩΣΤΙΚΑΙ ΟΥΣΙΑΙ παντός είδους (χρώματα άνιλίνης, χρωμίου, άλιζαρίνης, θειούχα κλπ.) Διάφορα Φαρμακευτικά και Χημικά προϊόντα, Άνθρακικόν δξύ, Άμμωνίαι άέριος και υγρά, Τουρκικόν έλαιον, Θεϊκόν νάτριον κρυστ., Υδροφιλος βάμβαξ, Βάτται (ραπτών), Πάγος κλπ.

Η“ ΑΝΑΤΟΛΗ, ΑΝ. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

Έτος ίδρύσεως 1906 ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ Φιλελλήνων 15

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ : ΕΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ : Τσιμισκή 19
ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ : Μακρῶς Στοῆς και Κέντροπος
ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑ : ΕΙΣ ΟΛΑΣ ΤΑΣ ΠΟΛΕΙΣ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ
ΚΑΙ ΕΝ ΤΩ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩ : ΕΝ ΑΙΓΥΠΤΩ, ΣΟΥΔΑΝ ΚΑΙ ΚΥΠΡΩ

Ασφάλεται : ΖΩΗΣ - ΠΡΟΣ
και τίτλοι κεφαλοποιήσεως με τριμήνους κληρώσεις

ΑΝΩΝ. ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΜΕΤΑΛΛΕΙΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡ. ΜΕΤΑΛΛΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΔΡΑ : ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ (Όδος Κοραή 1) — ΤΗΛΕΦ. 22 475

Μεταλλεζα Νικελίου εν Λαρίμνη Λοκρίδος
» Χρωμιούχου Σιδήρου εν Λαρίμνη και Λουτσιῶ (Λοκρίδος)
» Λευκολέθου εν Εύβοιῶ

ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΝ ΕΝΟΦ. ΙΩ. ΧΑΤΖΗΣΑΡΑΝΤΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΝ

ΠΟΙΝΙΚΑ — ΑΣΤΙΚΑ — ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ

ΟΔΟΣ ΚΟΡΑΗ ΑΡΙΘ. 4

— ΤΗΛΕΦ. 24-532 —

ΑΘΗΝΑΙ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ ΧΗΜΙΚΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ
ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: 'Οδός Πατησίων 30 α | Τηλεγρ. Διεύθ. «ΟΣΤΕΔΕΡΚΟ»
ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ: 'Οδ. 'Ορφέως (Ροῦφ) | ΤΗΛΕΦΩΝΑ: } 24.181 Γραφεία
563.313 'Εργοστάσιον

Προϊόντα Φυτόκαρπον:

'Ενεργός αποχρωστικός άνθραξ δι' Ολιγοποιάν, 'Αμυλοσάκχαρον, Ζακχαροποιάν, 'Ελαιουργίαν, Πυρηνελαιουργίαν, Σπινελαιουργίαν κλπ.

"Έτερα προϊόντα έργοστασίων

Κόλλα: 'Οστεκόλλα (ΤΑΥΡΟΣ), Δερματόκολλα, Νευρόκολλα, Ζελατίνα Ολιγοποιίας, Ζελατίνα Βιομηχανική, Κόλλα Larin Saic (Κορνιζοποιών), Πάστα τυπογραφικών κυλινδρων.

Σάπωνες: Rhododerma (Ροδόδερμα), Bull Kake κλπ. άρωματικοί, Saic (Τύπου Σανλάιτ), Ροῦφ εις κόβιν, 'Αμυγδάλου, Κοινολύσεως (Τύπου Μασσαλλας).

Λιπάσματα: 'Υπερφωσφορικών και 'Οστεάλευρον (βξ δστών), 'Αζωτάλευρον (όργανικών λιπασμα).

Τροφαί ζώων: Κτηνοτροφικών (κόβιν δστών) (διὰ ζῶα και πουλερικά)

ΑΝ. ΕΛΛ. ΕΤ. ΧΗΜ. ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ & ΛΙΠΑΣΜΑΤΩΝ

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ: ΚΟΡΑΗ | ΤΗΛΕΦΩΝΑ ΑΡΙΘ. 22-631, 22-632, 22-671

'Εμπορική Δ/νσις και 'Εργοστάσιον: έν ΠΕΙΡΑΙΕΙ (ΔΡΑΠΕΤΣΟΝΑ)
'Αριθμός Τηλεφώνου: 40 351

ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΥΑΛΟΥΡΓΕΙΟΥ: 'Υαλοπίνακες: Κοινολύσεως, Διαμαντέ, 'Αδιαφανείς (Μάτ) και Λείας 'Επιφανείας. 'Υάλινα είδη Οικοδομικών: Φωταγωγά, Τούβλα, Πλακάκια, Κέρμοι.

ΕΙΔΗ ΗΜΙΛΕΥΚΟΥ ΥΑΛΟΥ

Φιάλαι γυμναί: Κοινάκ, Οίνου, Λικέρ, Σουμάδας, Ζύθου, 'Αερισούχων ποτών, Μεταλλικών υδάτων και Βιομηχανικά παντός είδους.

Γολόνια Γυμνά και Πλεκτά.

Δαμιζάναι Γυμναί, Πλεκταί και με κόψας.

Παγονιέροι Πλεκταί.

Βαρελάκια Γυμνά και Πλεκτά.

ΕΙΔΗ ΛΕΥΚΗΣ ΥΑΛΟΥ

Ποτήρια 'Υδατος, Οίνου, Ζύθου, Λικέρ, Ούζου — Φιάλαι Τραπέζης. — Νυκτοφιάλαι — Κανάκια — Φρουτιέρες και Σαλατιέρες — Πιατέλα — Δισκάκια — 'Αλατοδοχεία — Γλυκοδοχεία — Μελανοδοχεία — Βεντοσζες — 'Εδωκάνθηλα — 'Ανθοδοχεία — Λάμπαι — Λαμποδοχεία — Λαμπόγιαλα — 'Αμπαζούρ. Πλήρης σειρά Φαρμακευτικών φιαλιδίων και βάζων μαρμελάδας.

ΠΑΓΙΔΕΣ διὰ την καταπολέμησιν τής ΜΥΓΑΣ τής ΜΕΣΟΓΕΙΟΥ

ΕΚΘΕΣΙΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΙΔΩΝ: Πανεπιστημίου αριθμός 6
Τηλέφωνον: 27-781

Τηλεγραφική διεύθυνσις: ΟΞΕΑΛ ^{ΑΘΗΝΑΣ} _{ΠΕΙΡΑΙΑ}

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΥΦΑΝΤΗΡΙΑ Α. Ε

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ Τηλεγρ. Διεύθ. «Ελληνοφ»
Νέα Σφαγεία—'Οδός Πειραιώς Τηλέφ. 92-61

1) **ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ ΒΑΜΒΑΚΕΡΩΝ** α) 'Απαντα τὰ Βαμβακερά είδη εις έκλεκτάς ποιότητας. β) Νήματα Βαμβακερά.

2) **ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ ΜΑΛΛΙΝΩΝ** α) Μάλλινα Νήματα. β) 'Υφάσματα Μαλλοβάμβακα, 'Ανδρικά και Γυναικεία εις πλουσίαν συλλογήν.

Α. Ε. ΕΛΑΙΟΥΡΓΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ "ΕΛΑΪΣ",
ΝΕΟΝ ΦΑΛΗΡΟΝ — Τηλ. 44 - 361

ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΩΝ:

- Α) **ΕΔΩΔΙΜΑ:** α) 'Εξευγενισμένα: 'Ελαιόλαδον, Βαμβακέλαιον, Καρυδέλαιον, Ζωϊκόν λιπος β) 'Υδρογονωμένα: 'Ελαιόλαδα, Βαμβακέλαια, Καρυδίνη, 'Ιχθυέλαια. γ) 'Υποποποιημένα: «'Ελαιόλαδον άγνόν» Τύπος έλαιόλαδου προς εξαγωγήν. «Φυτινή» 'Αγνόν φυτικόν βούτυρον. «Φυτολίνη» αντι-λαθιστώσα τὸ φρέσκον βούτυρον. «Στερεόλ» Μαγειρικόν βούτυρον αποκλειστικῶς ἐξ έλαιολάδου «'Ελαίς Ο'ΤΣ» Λευκή έλληνική βρώμη συμπιεσμένη.
- Β) **ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ:** α) Λινέλαια: 'Ομά, βρασμένα, διπλοβρασμένα, ραφινάτα, διπλοραφινάτα, λευκά, Stand-oil β) 'Οξυγόνον. γ) Λιπαρά και στεατικά όξέα.
- Γ) **ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΑ:** Λινάλευρον, Βαμβακόπητα, Καρυδόπητα, Πίτυρα, βρώμης κ.λ.π.

ΜΕΤΑΞΟΨΦΑΝΤΟΥΡΓΕΙΟΝ
Η "ΧΡΥΣΑΛΙΣ",
ΣΤΥΛ. Η. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ Α. Ε.

Κεφάλαιον όλοσχερῶς κατ/νον Δρ. 50.000.000
Κεφάλαια 'Αποθεματικά » 19.000.000

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ: 'Εν 'Αθήναις (Ποδονίφτη) και έν Γουμνίτση (Μακεδονίας)
ΓΡΑΦΕΙΑ ΚΑΙ ΑΠΟΘΗΚΗ: Χονδρικής πωλήσεως Μητροπόλεως 48.

ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ: Ταχυδρομ. Γραμματ. 68 Τηλεγρ. Μεταξοχουσαλις 'Αθήνας
ΤΗΛΕΦΩΝΑ 'Εργοστ. Ποδονίφτη αρ. 81-951-81-952 'Αποθήκης 20-248

ΕΙΔΗ ΤΙΝΑ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΜΑΣ

Κρέπ. Σίν- Φουλάρ- Ζωρζέτ- Κρεπόν- Μαροκαίν- Σατέν- Σεμιζιέ, Λατέν, Κλοκέ, 'Εμπριμέ.

ΚΡΕΠ ΕΙΣ ΜΕΓΑΛΗΝ ΠΟΙΚΙΛΙΑΝ ΤΥΠΩΝ

Μαλλομέταξα έπανωφορίων, Σετακροστες, Κουκουλάρικα, φόδρες, ραπτών, φόδρες καπέλλων, Μουαρέ τσαντών. 'Υφάσματα επίπλων, Στόφες κλαδωτές.

ΑΠΑΝΤΑ ΦΕΡΟΥΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΟΥΓΙΑ ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΥ

ΚΑΡΟΛΟΣ ΦΙΕ Α. Ε.

Διατήρησις εἰς ψυκτικούς θαλάμους
Ταπήτων, Γουναρικῶν, Μαλλίνων Ὑ-
φασμάτων κλπ.

Ἡ Α. Ε. «ΚΑΡΟΛΟΣ ΦΙΕ» καθώρισε διὰ τὴν
ἐφετεινὴν περίοδον (ἀπὸ 15 Ἀπριλίου ἕως 30 Ὀ-
κτωβρίου 1938) τὰ κάτωθι τεμολόγια διὰ τὸ τμήμα
τῆς διατηρήσεως ταπήτων, γουναρικῶν κλπ.

ΔΙΑ ΤΑΠΗΤΑΣ

Ἀπὸ 1 ἕως 5 τετρ. μ. Δρχ. 40 τὸ τεμάχιον
» 5 » 10 » » 75 » »
» 10 » 20 » » 7 κατὰ τετρ. μ.
Ἄνω τῶν 20 » » 10 » »

Ἐπὶ πλέον πέντε τοῖς χιλίοις ὡς ἀσφάλιστρα ἐπὶ
τῆς δηλουμένης ἀξίας ἐκάστου τάπητος, ὡς καὶ Δρχ.
30 δι' ἔξοδα παραλαβῆς καὶ παραδόσεως τούτων διὰ
τῶν αὐτοκινήτων τῆς Ἑταιρείας.

ΔΙΑ ΓΟΥΝΑΡΙΚΑ

Δι' ἕκαστον τεμάχιον Δρχ. 100.

Ἐπὶ πλέον δέκα τοῖς χιλίοις ὡς ἀσφάλιστρα ἐπὶ
τῆς δηλουμένης ἀξίας ἐκάστου γουναρικοῦ, ὡς καὶ Δρχ.
30 δι' ἔξοδα παραλαβῆς καὶ παραδόσεως τούτων διὰ
τῶν αὐτοκινήτων τῆς Ἑταιρείας.

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ: ΠΑΤΗΣΙΩΝ 307

ΤΗΛΕΦΩΝΗΣΑΤΕ: 80-191

ΑΓΟΡΑΖΕΤΕ ΕΛΛΗΝ. ΤΑΠΗΤΑΣ

Ὁ Ἑλληνικὸς τάπητς εἶναι τὸ ἀπαραίτητον συμ-
πλήρωμα κάθε σοβαρᾶς ἐπιπλώσεως.

Οἱ Ἑλληνικοὶ τάπητες εἶνε πλέον ἀνώτεροι τῶν
Περσικῶν καὶ ὄλων τῶν Ἀνατολικῶν εἰς σχέδια, χρω-
ματισμοὺς καὶ στερεότητα.

Ἡ ἀγορὰ Ἑλληνικῶν χειροποιήτων ταπήτων εἶνε
μία πολὺ καλὴ τοποθέτησις χρημάτων καὶ παρέχει ἐρ-
γασίαν εἰς χιλιάδας ἐργατριῶν τῶν ἐπαρχιῶν καὶ τῆς
πρωτευούσης.

Ἑλληνικὸς Ταπητουργικὸς Ὄργανισμὸς

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1841

Κεφάλαια Μετοχικὰ καὶ Ἀποθεματικὰ Δρχ. 1.205.000.000
Καταθέσεις (τῇ 30 Ἰουνίου 1939) » 10.665.000.000

ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ: ΑΛΕΞ. Γ. ΚΟΡΙΖΗΣ

Κεντρικὸν Κατάστημα ἐν Ἀθήναις
Ὑποκαταστήματα καὶ Πρακτορεῖα εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα

Ἡ Ἑθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος ἐκτελεῖ πάσης φύσε-
ως τραπεζικὰς ἐργασίας καὶ ὑπὸ ἐξαιρετικῶς συμφέροντας
ὁρους. Λέχεται δὲ καταθέσεις εἰς δραχμὰς (εἰς πρώτην ζή-
τησιν, ἐν προθεσμίᾳ, διαρκεῖς καὶ ταμειευτηρίου) μετὰ
εὐνοϊκὰ ἐπιτόκια.

Εἰδικὰ ἐυκολίαι καὶ συμφέροντες ὁροι διὰ τὰ ἐμβά-
σματα καὶ γενικῶς τὰς μετὰ τῆς Ἑλλάδος συναλλαγὰς τῶν
ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ Ἑλλήνων. Ἡ Ἑθνικὴ Τράπεζα διατηρεῖ
πλήρες δίκτυον ἀνταποκριτῶν εἰς ὅλας τὰς χώρας τοῦ ἐξω-
τερικοῦ, εἶναι δὲ ἀνταποκριτὴς ἐν Ἑλλάδι τῶν μεγαλητέ-
ρων ξένων τραπεζῶν.

ΑΝΩΝ. ΓΕΝ. ΕΤ. ΤΣΙΜΕΝΤΩΝ ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
Μέγαρον Ἀφθονίδου — Δεύτερος ὄροφος ὁδὸς Παπαρρηγοπούλου 9
ΜΕΤΟΧΙΚΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΡΧ. 14.600.000

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ: Εἰς Δραπετσῶνα Πειραιῶς τσιμέντα «Ἡρακλῆς» καὶ ὑπερ-
τσιμέντα Ἐρμιόου κύκλου 90.000 τόννου εἰσὶν ἔτησίως — Ἐν Βόλῳ τσιμέντα «Ὀλυμ-
πος» καὶ ὑπερτσιμέντα Πρασίνου τριγώνου 50.000 τόννου.

ΤΗΛΕΦΩΝΑ: Κεντρικῶν Γραφ. Διευθύνσεως 25.101. — Λογιστηρίου 21.921
Ἐργαστασίου Δραπετσῶνος Διευθύνσεως 12.863. — Ἐντολῶν 44 441 — Γραφεῖον
Βόλου 3.72. — Ἐργαστασίου Βόλου 5.94 — Πρατήριον Ἀθηνῶν 52.211. — Πρα-
τήριον Θεσσαλονίκης 2648.

Τηλεγραφικὴ Διεύθυνσις ΣΙΜΗΡΑΚΛΗΣ ΑΘΗΝΑΣ — ΒΟΛΟΤΣΙΜΕΝΤ ΒΟΛΟΝ.
Αἱ μεγαλύτεραι καὶ μετὰ πλέον συγχρονισμένα μηχανήματα ἐγκαταστάσεις. Τρεῖς
περιστροφικοὶ κλίβανοι. Ἀριώτατα ἐργαστήρια χημικῶν καὶ μηχανικῶν δι' ἐκμῶν
παρakoλουθήσεως ποιότητος προϊόντων.

ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΠΩΛΗΣΕΩΣ ΤΣΙΜΕΝΤΩΝ Ὄδος Σανταροῦζα 3
ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ Α. Γ. Ε. Τ. ΚΟΙΝΟΝ ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΠΩΛΗΣΕΩΣ
(Ἡρακλῆς — Ὀλυμπος — Τιδαν Χαλκίδος).
Διεύθυνσις Σανταροῦζα 3 Ἄρ. Τηλ. 30 404
Γραμματεῖα Σανταροῦζα 3 » » 30-403
Λογιστήριον Σανταροῦζα 3 » » 30-405
Τμήμα Παραγγελιῶν Σανταροῦζα 3 » » 30-406

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ & ΒΙΒΛΙΟΔΕΤΕΙΟΝ
"Η Τ Ε Χ Ν Η"
Ε. ΤΣΙΝΙΚΑ & Κ. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΥ
ΣΧΟΛΗΝΙΟΥ 1 ΠΑΤΕΙΑ ΑΓΙΩΝ ΘΕΟΔΩΡΩΝ